

2022

JEZYK POLSKI dla 5 klasy

Łesia Bileńka-Swystowycz
Mykoła Jarmoluk

Łesia Bileńka-Swystowycz
Mykoła Jarmoluk

Леся Біленька-Свистович
Микола Ярмолюк

Jezyk
POLSKI
Польська мова

dla
5
klasy

Леся Біленька-Свистович
Микола Ярмолук

ПОЛЬСЬКА МОВА

(1-й рік навчання)

Підручник для 5 класу
закладів загальної середньої освіти

Łesia Biłeńka-Swystowycz
Mikołaj Jarmoluk

JĘZYK POLSKI

(1. rok nauczania)

Podręcznik do klasy 5
szkół średnich ogólnokształcących

Чернівці
„Букрек”
2022

Дорогий друже! / Дорога подруго!

Тобі цьогоріч випала чудова нагода помандрувати у новий цікавий світ, у незвідану країну. Знайомство з польською мовою, літературою та культурою допоможуть тобі осягнути нові простори. І сподіваємося, що путівником і вірним другом у цій подорожі для тебе стане підручник, який ти тримаєш у руках.

Польська мова – це мова великої культури. За кількістю носіїв вона займає друге місце серед слов'янських мов! Кількість носіїв польської мови у світі становить від 40 до 48 млн. Нею розмовляють у Польщі, а також поза її межами: в Україні, Литві, Росії, Білорусі, Казахстані, Франції, Канаді, Німеччині, Сполучених Штатах Америки та інших країнах.

Вивчаючи мову ти матимеш змогу познайомитися з відомими діячами та діячками польської культури: письменниками – Адамом Міцкевичем, Юліушем Словацьким, Генриком Сенкевичем, Ярославом Івашкевичем, письменницями – Марією Конопницькою, Марією Домбровською, Елізою Ожешко, Ольгою Токарчук, Віславою Шимборською; художниками – Яном Матейком, Яцеком Мальчевським, Артуром Гроттгером; композиторами – Станіславом Монюшом, Фридериком Шопеном, Ігнаці Падеревським.

Тож, дорога подруго / дорогий друже, бажаємо тобі не тільки вивчити польську мову, а й отримати насолоду від пізнання польської літератури та культури загалом. Успіхів!

Авторський колектив

Щоб тобі було зручніше і легше працювати з підручником, ознайся, будь ласка, з умовними позначками:

прочитай;

завдання усне;

завдання письмове у зошиті;

завдання підвищеної складності;

знайди в інтернеті;

послухай.

**Як дізнатися,
що ховається за „квадратиками”?**

Для сканування QR-коду твій мобільний пристрій повинен мати камеру. Також на ньому треба встановити спеціальний додаток, що дозволяє зчитувати і розпізнавати QR-код. Тоді ти зможеш миттєво завантажувати в телефон інформацію, переходити за посиланнями.

Щоб прослухати аудіоматеріали до підручника, перейди за посиланням, зашифрованим у QR-коді.

To jest flaga Polski.

To jest godło Polski.

To jest mapa Polski.

- Do zobaczenia!

- Do widzenia!

- Do widzenia!

- Cześć!

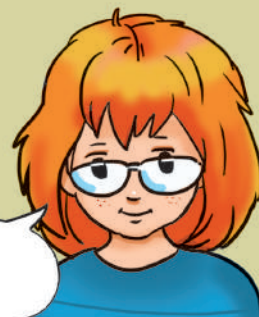
- Proszę!

- Dziękuję!

- Przepraszam!

- Proszę!

Alfabet

Польський алфавіт складається з 32 букв.

Наголос – постійний.

Як правило, наголошуємо передостанній склад.

Litery		Nazwa	Litery		Nazwa
A a	А а	а	Ą ą	А а	о (носове)
B b	В в	бе	C c	С с	це
Ć ć	Ć ć	це	D d	Д д	де
E e	Е е	е	Ę ę	Е е	е (носове)
F f	F f	еф	G g	Г г	ге
H h	Н н	ха	I i	І і	і
J j	J j	йот	K k	К к	ка
L l	Л л	ель	Ł ł	Л л	ел
M m	М м	ем	N n	Н н	ен
Ń ń	Ń ń	ень	O o	О о	о
Ó ó	Ó ó	о (кресковане)	P p	Р р	пе
R r	Р р	ер	S s	С с	ес

Litery		Nazwa	Litery		Nazwa
Ś ś	ś ś	есь	T t	Т т	те
U u	U u	у	W w	W w	ву
Y y	Y y	и	Z z	Z z	зет
Ż ż	Ż ż	зет	Ż ż	Ż ż	жет

Ці буквосполучення означають окремі звуки, але не входять до абетки:

Ch ch	Ch ch	ха
Cz cz	Cz cz	че
Dz dz	Dz dz	дзе
Dź dź	Dź dź	дзе
Dż dż	Dż dż	дже
Rz rz	Rz rz	ерзет
Sz sz	Sz sz	еш

Літери

Qq	Vv	Xx
ку	фау	ікс

використовуються тільки в іншомовних словах.

Говоримо і пишемо

**Такі польські звуки
вимовляємо подібно до українських:**

a b c d e f i k m n o p r s t w z
а б ц д е ф і к м н о п р с т в з

Звук **g** вимовляємо як український
звук **[r]** – у словах **агрус, ганок**.

Послухай і повтори.

Прочитай слова.

Gazeta, gad, gaz, garb, gra, guma, gitara, gabinet,
ganek, garnek.

Agrafka, agrest, egzamin pingwin, papuga, noga, waga,
droga, pogoda, figura, figa, zegar, wagon, ogon.

Co to jest?

To jest zamek
i to jest zamek.

To jest zegar,
a to jest zegarek.

Co to jest?

To jest kreda, a to jest kredka.

Послухай і повтори.

Привітайся, користуючись зразками, які ти щойно прослухала / прослухав.

Привітайся зі своїм учителем / учителькою.

Привітайся зі своєю приятелькою / приятелем.

Прочитай питання. Чи розумієш їх?

Co?

Co to?

Kto?

Kto to?

Букви **ó** та **u** в польській мові передають один і той же звук [y] і мають однакову вимову.

Встав пропущені літери **ó** або **u**. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Krak █ w, Kij █ w, Tarn █ w, Dyn █ w, Lw █ w, Opat █ w,
Berdycz █ w, Gr █ jec.

D █ kla, █ stka, K █ tno, █ jazdów, T █ rek.

Постав питання.

To jest ósemka.

To jest trójka.

To jest sójka.

To jest brat.

To jest mama.

To jest tata.

Прочитай. Порівняй значення слів. Назви зображене на малюнках українською мовою.

To jest wóz.

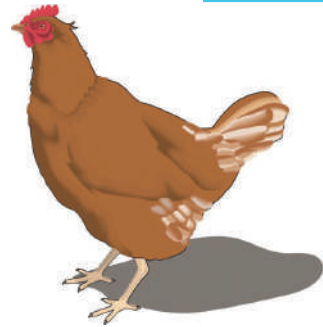
I to jest Wóz.

Послухай і дай відповідь на запитання.

Co to jest? To jest kura.

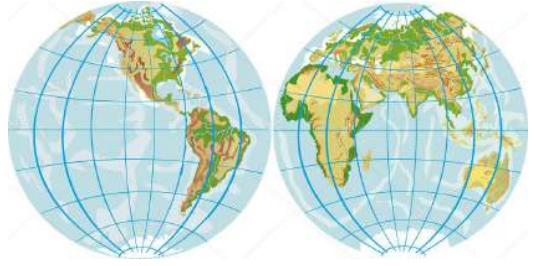
Co to jest? To jest kogut.

Co to jest? To jest buda psa.

Co to jest? To jest bóbr.

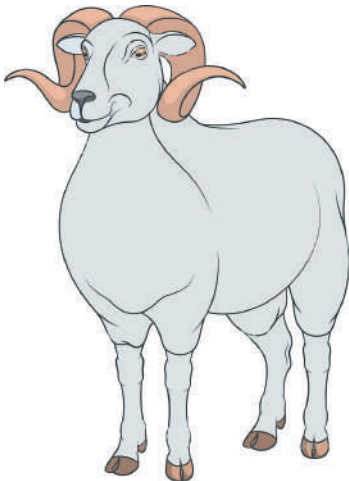
Co to jest? To jest mapa.

Co to jest? To jest góra.

Co to jest? To jest jest tablica.

Co to jest? To jest jest baran.

Co to jest? To jest sowa.

Kto to jest?
To jest Taras.

A to kto jest?
To jest Oksana.

Kto to jest?
To jest Agata.

Kto to jest?
To jest Edek.

Kto to jest?
To jest pani.

Kto to jest?
To jest pan.

Прочитай уголос.

Co to jest? To jest muzeum.

Co to jest? To jest obraz.

Co jest w muzeum?
W muzeum jest obraz.

Co to jest?
To jest Kraków.

Co to jest?
To jest Lwów.

Kraków i Lwów to miasta.

Встав пропущене слово. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Co to jest?
To bóbr.

Co to jest?
 jest kot.

to jest?
To jest буда.

Co to ?
To jest mapa.

Kto to jest?
To Adam.

to jest?
To jest Agata.

Kto jest?
To jest pani.

Kto to ?
 jest pan.

Послухай і повтори за учителем / учителькою питання.
Дай на них відповідь.

Kto to jest?

Kto to jest?
To jest pani.

Kto to jest?
To jest Taras.

Kto to jest?
To jest Aga.

Kto to jest?
To jest pan.

Kto to jest?

Kto to jest?

Kto to jest?

Kto to jest?

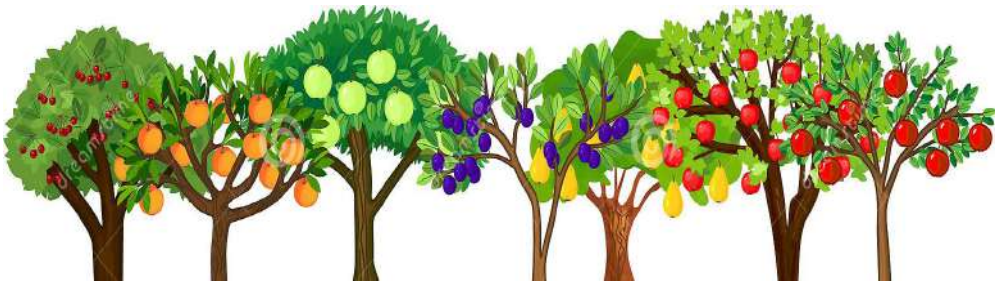
Co to jest?

To jest mapa.

To jest apteka.

To jest sad.

Постав питання: *Kto to jest? Co to jest?*

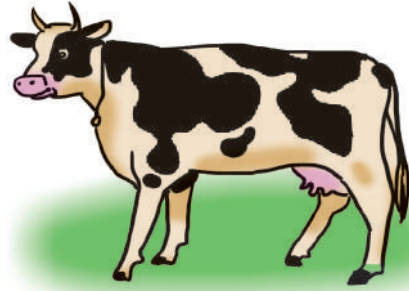
To jest Adam.

To jest Oksana.

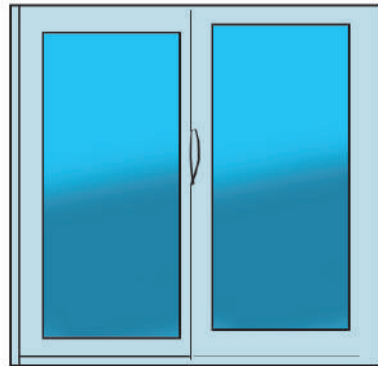
To jest tygrys.

To jest krowa.

To jest obraz.

To jest okno.

Послухай і повтори.

Прочитай і запам'ятай.

Taras

Jak masz na imię?
Mam na imię Taras.

Jak się nazywasz?
Nazywam się
Anna Nowak.

Anna Nowak

Adam Kozak

Jak masz na imię?
Mam na imię Oksana.

Jak się nazywasz?
Nazywam się
Adam Kozak.

Oksana

Дай відповідь на питання. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Jak masz na imię?
Mam na imię .

Jak on ma na imię?
On ma na imię .

Jak ona ma na imię?
Ona ma na imię .

Jak się nazywasz?
Nazywam się .

Jak on się nazywa?
On się nazywa .

Jak ona się nazywa?
Ona się nazywa .

Назви своє ім'я та прізвище. Дай відповідь на слова привітання і прощання. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Cześć! – .

Dzień dobry! – .

Do widzenia! – .

Послухай і повтори за учителем / учителькою.

Czy to jest Edek?

Czy to jest Adam?

Tak, to jest Edek.

Tak, to jest Adam.

Czy to jest Edek?

Czy to jest Adam?

Nie, to nie jest Edek.
To jest Adam.

Nie, to nie jest Adam.
To jest Edek.

Czy to jest Aga?

Tak, to jest Aga.

Czy to jest Anna?

Tak, to jest Anna.

Czy to jest Aga?

Nie, to nie jest Aga.
To jest Anna.

Czy to jest Anna?

Nie, to nie jest Anna.
To jest Aga.

Czy to jest Kijów?

Tak, to jest Kijów.

Czy to jest Lwów?

Tak, to jest Lwów.

Czy to jest Kijów?

Nie, to nie jest Kijów.
To jest Kraków.

Czy to jest Lwów?

Nie, to nie jest Lwów.
To jest Warszawa.

Czy to jest Warszawa?

Tak, to jest Warszawa.

Czy to jest Kraków?

Tak, to jest Kraków.

Czy to jest Warszawa?

Nie, to nie jest Warszawa.
To jest Lwów.

Czy to jest Kraków?

Nie, to nie jest Kraków.
To jest Kijów.

Послухай і повтори за учителем / учителькою.

Co to jest?

To jest sala szkolna.

Na sali są nauczycielka i uczniowie.

Послухай вимову **i**. Прочитай. Повтори за учителем / учителькою.

Irena, Irek, Monika, Igor, Iza.
Internet, franka, miska, wina, winda.
Drugi, taki, minuta, kupi.
Kraina, Ukraina, Kair, Aida, ruina.

Букву **i** після приголосних **b, p, w, t, n, f, k, g** перед наступним голосним не вимовляємо, вона позначає м'якість попереднього приголосного:
bieg, pies, pióro, wiatr, wiewiórka, miasto, niania, Tania, fiołek, bukiet, ogień.

Послухай і повтори за учителем / учителькою слова.

Bieg, biec, biedronka, biurko, biodro.

Pies, piec, piasek, pióro, papier, piosenka, piorun.

Wiara, wieniec, wiorny, wiem, wiosna, wiewiórka.

Miara, miasto, umiem, miecz, miód, mienie, miotać.

Niebieski, mgnienie, niania, niebo.

Букву **j** вимовляємо подібно до українського звука **[j]**.

Послухай і повтори за учителем / учителькою слова зі звуком **j**. Прочитай самостійно.

Ja, jak, jaki, jestem, jeden, jest, jagoda, jamnik.

Maj, raj, mój, kraj, graj, pracuj, kupuj.

Majowy, krajowy, Kijów, kijowski, bije, pracuje, kupuje.

Wajda, bajka, miejski, wiejski.

Azja, akcja, sesja, Francja, stacja, misja.

Kto to jest?

To Monika.

To jest .

A jest Igor.

jest Tania.

Co to jest?

To biurko.

jest bukiet.

To pióro.

jest pies, a to wiewiórka.

To jest .

To Kijów.

A to jest .

Дай відповідь на питання.

1. Jak masz na imię?
2. Jak ma na imię Twój kolega?
3. Jak ma na imię Twoja koleżanka?
4. Jak się nazywa wasz nauczyciel?
5. Jak się nazywa wasza nauczycielka?

Літера **y** передає
в польській мові звук **[u]**.

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Wy, my, ty, gdy, gdyby.
Pyzy, ryby, myty, syty.
Trudny, bogaty, cytryny.

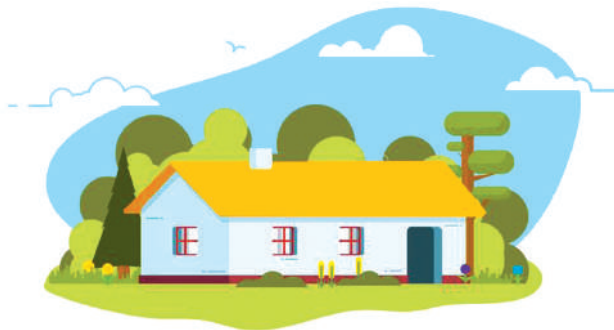

У польській мові звук **[x]** передаємо
літерою **h** або двознаком **ch**.

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Chata, chemia, chór, choroba, mech, puchatek, gmach.
Chiny, Chinka,
Chorwacja, Chorwat,
Charków.
Hak, huk, historia,
haker, herbata, herb,
kurhan, hetman.
Helena, Hindus,
Hel, Hawana, Hamburg.

Встав пропущене **h** або **ch**. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Bo █nia, █arków, Obu █ów, Ka █owka, O █tyrka.
Pro █owice, Tu █ów, █mielnicki, Pi █owice, Ty █y.
Zawi █ost, █odorów, █ust.
U █niów, █rebenne, █enryków, █ajnówka.

Двоznak **cz** вимовляємо як [ч].
 Двоznak **sz** вимовляємо як [ш].
 У польській мові приголосні **cz** і **sz**
 завжди тверді.

Прочитай самостійно. Послухай, як читає учитель / учителька. Чи правильно ти вимовляєш ці слова?

Czas, czat, czar, czapka,
 czajka, czajnik, tarcza,
 znaczek.

Czemu, cztery, warkocz,
 paczka, teczka, wnuczka,
 uczta.

Czwartek, czternastka, kaczką,
 wieczór, kicz, mecz, miecz.

Czech, Czeczenia, Czerkasy,
 Czernihów, Czerniowce.

Встав пропущене. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Оро■■no, ■■■erniowce,
 ■■■ersk, ■■■erkasy,
 ■■■ernihów, Par■■ew,
 Piase■■no, Rop■■yce, Ty■■yn,
 Tul■■yn, O■■aków, Kor■■owa,
 Bu■■acz, ■■■arnobyl.

Послухай і повтори за учителем / учителькою слова зі звуком **sz**. Прочитай самостійно.

Szafa, szyk, szacunek, szkic, sznur, szept, szóstka, sztanga, szmer, szuflada.
Warszawa, kasza, nasz, wasze, paszport, poduszka, tusza, koszyk, maszyna.

Встав пропущені літери. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

■ amotuły, War■ awa, ■ epetówka, ■ y■ akę, Kali■,
Hrubie ■ ów, Toma ■ ów, Ko ■ alin, Rze ■ ów, Ba ■ tanka.

Сполучення приголосних **szcz** вимовляємо як два тверді звуки [ш] і [ч].

За вимовою **szcz** близьке до українського [щ].

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Deszcz, szczyt, paszcza, szczypce, szczaw, szczery.

Wieszcz, szczera, szczybaty, barszcz, szczupak.

Встав пропущене. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

■ ecin, Zale ■ yki, ■ ytno, Bor ■ ów, ■ ecinek, Pru ■,
■ yrk, ■ ebrzeszyn, Bydgo ■, ■ uczyn, P ■ yna.

Послухай і дай відповідь на запитання.

1. Dzień dobry!
2. Dobry wieczór!
3. Jak masz na imię?
4. Jak ma na imię Twój kolega?
5. Jak ma na imię Twoja koleżanka?
6. Jak ma na imię Twoja mama?
7. Jak ma na imię Twój tata?
8. Jak się nazywa wasz nauczyciel?
9. Jak się nazywa Twój przyjaciel?
10. Jak się nazywa Twoja przyjaciółka?

Літера **ż** і двознак **rz** однаково означають звук [ж].

Їх вимовляють як український звук [ж].

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Żaba, żart, żuk, żmija, róża,
żurek, żuraw, żubr.

Próżnia, wieża, jeź, bażant,
żelazko, żagle, żarówka.

Brzozy, orzechy, grzyby, wierzby,
rzeczy, rzodkiewki.

Rzeka, rzepa, morze, rzut, burza,
brzuch, grzbiet, grzmot.

Rz після **k, p, t, f, ch** вимовляємо як [ш].

**Прочитай самостійно.
Послухай і повтори
за учителем / учителькою.**

Przepiórka, krzyk, trzeba,
przystanek, chrzan, trzoda.

Krzywda, przygoda, pokrzy-
wa, krzak, przed, naprzód.

Chrzest, przejazd, uprzejmie,
przedstawienie, cyfrze.

Порівняй написання та вимову поданих слів.

Morze – море;

może – може;

brzoza – береза;

żaba – жаба;

krzyk – крик;

żyrafa – жирафа;

przed – перед;

wieża – вежа.

**У польських словах пишемо *rz* переважно там,
де в українських відповідниках є літера *р*,
напр.: *rzeka* – *ріка*.**

**На місці польського *ź* в українських
відповідниках пишемо *ж*, напр.: *jeź* – *їжак*.**

**Встав пропущене *rz* або *ź*. Прочитай. Запам'ятай на-
писання польських та українських міст. Увага! Завдання
виконай у зошиті!**

■eszów, ■epin, Racibó■, B■eg,
B■eziny, Cho■ów, Kazimie■ Dolny,
Ust■yki Dolne, Żytomie■, K■ywy Róg.
■agań, ■aszków, Storo■yniec,
■urawno, ■ywiec, ■yrardów,
Ko■uchów, ■ary, ■ytomierz.

Впиши подані слова у дві колонки: у першу – слова, в яких *rz* читаємо як [ж], у другу – як [ш].

Brzuch, przerwa, tchórz, krzew, przyroda, przygoda, przed, przód, brzoza, drzazga, marzenie, morze, przystojny, gorzki, drzemka, rzucać, strzelec, zrzeszenie, rzut, chrzan, uprzejmy, marzec.

Встав пропущене *ż* або *rz*. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Tale , aba, epa, art, g yb, ycie, elazo, zo a, ba ant, yrafa, wie ba, w wie e, na wie y.

Двознаки *dz* і *dź* вимовляємо так само, як українські *дз* і *дж*.

Встав пропущене слово. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Co to jest?
To jest .

Co to jest?
To jest .

Co to jest?
To jest .

Послухай пісеньку, яка допоможе дуже легко навчитися лічити. Заспівайте разом!

*śl. Monika Olszewska
muz. Joanna Jasińska*

Rapujące cyfry

Raz, dwa, trzy – liczysz ty;
trzy i dwa – liczę ja.
A teraz wszyscy razem liczymy,
wesołe cyfry się zabawimy!
Cztery i siedem, sześć oraz dziewięć
nie mogą dziś ustać w jednym rzędzie!
Dwa oraz zero i jeszcze osiem
drapią się dzisiaj ciągle po nosie.

Ref.: Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Co będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie?

Uciekła jeszcze jedyńska chuda –
chce podróżować, jeśli się uda.
Trójka i piątka chciały być grzeczne,
ale od jutra – dziś nie koniecznie.

Ref.: Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Co będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie?

Jak tu pozbierać wszystkie cyferki
i poustawiać w szereg niewielki?
Cyferki moje, ustawcie się teraz
i liczmy razem od dziewięciu do zera!

Ref.: Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Co będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie?
Dziewięć, osiem, siedem, sześć,
pięć, cztery, trzy, dwa, jeden, zero!
Zero, jeden, dwa, trzy, cztery, pięć,
sześć, siedem, osiem, dziewięć.
Dziewięć, osiem, siedem, sześć, pięć,
cztery, trzy, dwa, jeden, zero!
Zero, jeden, dwa, trzy, cztery, pięć,
sześć, siedem, osiem, dziewięć.

Ref.: Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Co będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Co będzie?
Oj, co to będzie? Co to będzie?
Co z nimi będzie? Dobrze będzie!

Прочитай і запам'ятай польські назви цифр.

1

jeden

2

dwa

3

trzy

4

cztery

5

pięć

6

sześć

7

siedem

8

osiem

9

dziewięć

10

dziesięć

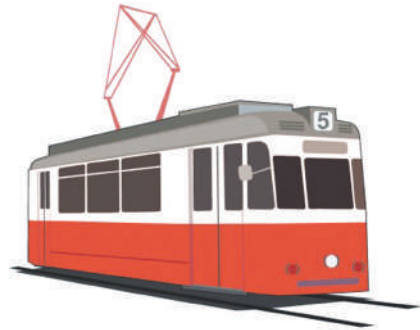

Послухай і повтори. Прочитай самостійно.

Szkoła nr [numer] 10.

Sala nr 4.

Tramwaj nr 5.

Zadanie nr 8.

7 + [plus] 3 = [równa się] 10

8 – [minus] 5 = 3

$$8 + 1 = 9$$

$$4 + 4 = 8$$

$$5 + 2 = 7$$

$$3 + 3 = 6$$

$$1 + 4 = 5$$

$$2 + 2 = 4$$

$$1 + 2 = 3$$

$$1 + 0 = 1$$

$$6 - 3 = 3$$

$$10 - 4 = 6$$

$$9 - 7 = 2$$

$$4 - 2 = 2$$

$$1 - 1 = 0$$

$$7 - 2 = 5$$

$$5 - 1 = 4$$

$$2 - 1 = 1$$

ПРАВИЛЬНО:

Chodzę do
szkoły nr 5.
Jadę tramwajem nr 18.

НЕПРАВИЛЬНО:

Chodzę do
piątej szkoły.
Jadę tramwajem
osiemnastym.

Назви польською мовою подані номери телефонів.

+48 606 754 945

+48 12 654 23 80

+48 22 622 47 97

+48 791 050 210

+38 067 423 45 19

+38 044 545 12 63

Назви по-польськи свій номер телефону, номер телефону мами, тата, сестри або брата.

Послухай і повтори.

Приголосний **l** вимовляємо твердіше,
ніж український звук **[ль]**.

Послухай і повтори.

Прочитай самостійно.

Lala, lalka, fala, laptop, lato, las, lampa.
Lody, los, samolot, kolorowy, salon, balon.
Lew, chleb, lekcja, letni, len, lekarz, Bolek, Lolek.
Lustro, luka, lud, ludowy, luty, lód.
Bal, ból, gil, sól, ul, styl, hotel, motyl.

Приголосний **l** перед **i** вимовляємо так само,
як в українській мові.

Послухай і повтори.

Прочитай самостійно.

Litera, lipa, lipiec, lis, lista, linijka, litr, listopad.
Bliski, blizna, tablica, ulica, stolica, malina, blisko.
Alicja, Kalina, Lublin, Gliwice, Paulina.

Встав пропущені літери. Прочитай. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

▭ublin, ▭ubaczów, ▭ubartów, Kosza▭in, Ma▭bork,
Mie▭ec, Tarnopo▭, Pi▭ica, ▭wów, Me▭itopo▭, Za▭e-
szczyki, He▭, Kowe▭, Kobe▭aki, ▭ubom▭, Soka▭,
Sko▭e, G▭iwice.

Повтори за учителем / учителькою і запам'ятай.

*Król Karol kupił królowej Karolinie korale
koloru koralowego.*

Ознайомся з назвами місяців. Запам'ятай.

Rok

Zima	Wiosna	Lato	Jesień
Grudzień	Marzec	Czerwiec	Wrzesień
Styczeń	Kwiecień	Lipiec	Październik
Luty	Maj	Sierpień	Listopad

- ▶ У Польщі календарний рік триває від січня до грудня. А в Україні?
- ▶ Rok kalendarzowy w Polsce trwa od stycznia do grudnia. А на Ukrainie?

Доповни речення. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Wiosna trwa od do .

Zima trwa od do .

Lato trwa od do .

Jesień trwa od do .

stycznia, lutego, marca, kwietnia, maja,
czerwca, lipca, sierpnia, września, października,
listopada, grudnia.

Встав пропущене слово. Увага! Завдання виконай у зошиті!

W grudniu, i lutym jest zima.

W , lipcu i sierpniu jest lato.

We wrześniu, październiku i jest jesień.

W marcu, i maju jest wiosna.

w styczniu, w lutym, w marcu, w kwietniu,
w maju, w czerwcu, w lipcu, w sierpniu, we wrześniu,
w październiku, w listopadzie, w grudniu.

Поділіться на групи і повторіть діалоги. Намалюй табличку у зошиті та запиши назви місяців.

jesień

zima

wiosna

lato

wrzesień

Запиши назви місяців. Скільки днів у кожному них?
Увага! Завдання виконай у зошиті!

X	– październik	(30)
XII	– <input type="text"/>	(30/31)
I	– <input type="text"/>	(30/31)
II	– <input type="text"/>	(28/29/30/31)
V	– <input type="text"/>	(30/31)
VIII	– <input type="text"/>	(30/31)
III	– <input type="text"/>	(30/31)
IX	– <input type="text"/>	(30/31)
XI	– <input type="text"/>	(30/31)
IV	– <input type="text"/>	(30/31)
VI	– <input type="text"/>	(30/31)
VII	– <input type="text"/>	(30/31)

Намалюй табличку та запиши найважливіші для тебе події. Увага! Завдання виконай у зошиті!

styczeń

lut

marzec

kwiecień

maj

czerwiec

01.01

Nowy Rok

lipiec

sierpień

wrzesień

październik

listopad

grudzień

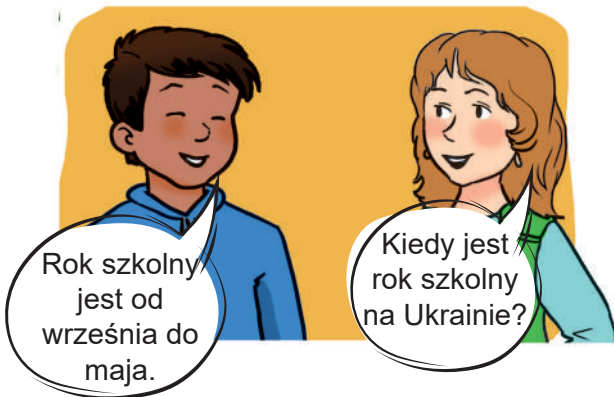

Дати записуємо так:

21.03.2022 r., 21 III 2022 r., 21 marca 2022 r.

Послухай, як учитель / учителька читає і повтори.

Приголосний **ł** вимовляємо подібно до українського [ʎ] – [ʎ] нескладового – як наприклад, у слові [кийіʎ].

При вимові **ł** середню й задню частину язика піднімаємо до піднебіння.

Послухай, як учитель / учителька читає склади. Повтори, дотримуючись правил вимови.

ła – ał, ło – oł, łó – ół, łu – uł, łe – eł, ły – ył, łę, ła.

Послухай і повтори.

Łapa, łaska, łakomy, łan, myła, miał, giełda, Bałtyk, pudełko.

Łopata, mydło, masło, koło, żarłok, chłop, płot, Płock.

Łeb, łepetyna, Łemko, łemkowski.

Łuk, długopis, długi, tłum, tłusty, słuch, kółko, łódka, dół, wół.

Łyżka, łyk, mały, łysy, były, cały, wył, łyżwy, pływa.

Звуки **ł** і **w** вимовляємо по-різному!

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно пари слів зі звуками **ł** і **w**. Стеж за вимовою цих звуків.

Bywa – była, wata – łata, brawo – brało, czuła – czuwa.
Odkryła – odkrywa, pewny – pełny, żyły – żywy,
woły – łowy.

Sława – słała, łyżwa – wyszła, tarła – trawa, kryły – krzywy.

Послухай слова. Повтори їхню вимову.

Wisła, Wisłok, Włodzimierz Wo-
łyński, Wisława, Włodek, Włoch,
Włochy, Władystok, Wałbrzych,
Władysława.

Włos, własny, władza, ołówek,
wywoływał, wykłada, słowo.

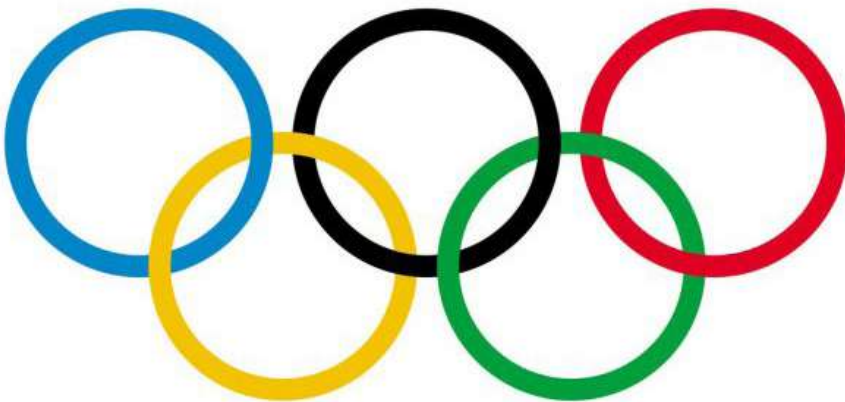

Послухай, а потім прочитай пари слів зі звуками *l* і *ł*.

Wola – woła, luki – łuki, lala – lała, lany – łany.

Kółka – kulka, łódzki – ludzki, łup – lub, łan – plan.

Szał – szał, wal – wał, pól – pól, dal – dał, żyli – żyły.

To są kółka

**Встав пропущені літери. Прочитай. Запам'ятай напи-
сання польських та українських міст. Увага! Завдання
виконай у зошиті!**

Bia _ystok, _ańcut, G _ogów, S _upsk, Suwa _ki,
Ko _obrzeg, _uck, T _umacz, Ja _ta, W _oc _awek,
_ubnie, _owicz, _adyżyn, Ka _usz, Z _oczów, E _k,
Ko _omyja, G _uchów, Nowowo _yńsk, Che _m.

М'який приголосний **ź** вимовляємо м'якше,
ніж [зв] в українській мові.

Перед приголосним або в кінці слова
пишемо **ź**, а перед голосним м'якість позначаємо
буквою **i**, яку не вимовляємо.

У складі **zi** – **i** вимовляємо.

Прочитай і запам'ятай скоромовку.

Siedziała małpa na płocie i żarła łakocie.

Послухай і повтори.

Źródło, źrebak, źle,
źrenica.

Mroźny, wyraźny, rzeźba, groźny,
późno, paź, weź, rzeź.

Zima, zimno, zimny, zintegro-
wać, zinterpretować.

Ziarno, ziarnko, Różia, buzia,
Zuzia.

Ziemia, ziemniaki, ziele, zielony,
kozie.

Ziomek, jezioro, ziola, poziomki,
Kazio, Józio, kozioł.

Послухай, а потім прочитай пари слів. Зверни увагу на
вимову **ź** і **z**.

Ziarno – zaraz; ziemia – zebra; ziola – zoo; Józiu – zupa;
kozi – koza; wozi – wozy; Różia – róża; ziarna – żarna.

Польські звуки **z** і **ż** вимовляють так само,
як українські **з** і **ж**.
Звук **ż** в польській мові дуже м'який.

Встав пропущені літери **z** або **ż**. Прочитай слова. Увага!
Завдання виконай у зошиті!

Ła █ ienka, ba █ ie, rze █ ba, je █ ioro, █ le, █ iemia,
ró █ no, █ iarno, pa █ dziernik, r █ ódło.

Встав пропущені літери **z** або **ż**. Прочитай. Запам'ятай на-
писання польських та українських міст. Увага! Завдання
виконай у зошиті!

Ku █ nica, Ku █ nia Raciborska, Ko █ min Wielkopolski.
Ko █ ienice, Ka █ imierza Wielka, Ko █ iatyn, █ inków,
I █ ium.

М'який приголосний **ś** вимовляємо м'якше,
ніж [**сь**] в українській мові.
Перед приголосним або в кінці слова
пишемо **ś**, а перед голосним м'якість
позначаємо буквою **i**, яку не вимовляємо.
У складі **si** – і вимовляємо.

Послухай і повтори.

Śnieg, śmietana, ślad, świerk, miś, strus, coś, jesteś.
Taśma, uśmiech, roślina, śliski, ślimak, środa, myśl,
wiśnie.

Sito, siwy, silny, siła, sikora, silnik, mysi, Basi.
Siano, siatka, Basia, Marysia, siarka.

Siostra, osioł, siodło, misio.

Siedem, siebie, wrzesień, sierp, sierpień, sierść.

Siódmy, siódemka, siedmioklasista.

Послухай, а потім прочитай пари слів. Зверни увагу на вимову звуків *s* і *ś*.

Sobota – siostra, nos – noś, włosy – Włosi, sanek – siano.

Serce – siedem, sójka – siódmy, sukienka – siup, sanie – siane.

Встав пропущені літери *s* або *ś*. Прочитай. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

■iedlce, ■ieradz, ■winouj■cie, Zo■in, ■iemiaticze,
■iewierodoneck, Wa■ilków, Nowogród ■iewierski.

Supra■l, Ko■cieżyna, Kra■nik, Przemy■l, Mo■ciska,
Ole■nica, ■roda Wielkopolska, ■widnik, ■widnica.

To jest Polak.

To jest Polka.

Oni są Polakami.

Дієслово *być* (бути) у теперішньому часі

liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. [ja] <i>jestem</i>	1. [my] <i>jestęmy</i>
2. [ty] <i>jestes</i>	2. [wy] <i> jesteście</i>
3. on / pan ona / pani ono } <i>jest</i>	3. oni / panowie one / panie oni / państwo } <i>są</i>

**Особливу увагу зверни
на третю особу однини і множини.
Знайди відмінності з українською мовою.**

Послухай і повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Jestem Romek, a ty?
Jesteście Polakami.
Jestęmy Ukraińcami.
Ten pan jest nauczycielem.
Ta pani jest naszą nauczycielką.
Ci państwo są z Polski.

**Встав пропущені слова.
Увага! Завдання виконай у зошиті!**

- Jestem Edek. Jestem Polakiem.
- Jesteś Taras. (Ty) Ukraińcem.
- To nasz kolega Adam. On z Mościsk.
- To наша koleżanka Marta. Ona z Przemyśla.
- My z Berdyczowa.
- Wy ze Świnoujścia.
- Oni z Polski.
- One z Ukrainy.

М'який приголосний **ć** вимовляємо м'якше,
ніж [ць] в українській мові.

Перед приголосним або в кінці слова
пишемо **ć**, а перед голосним м'якість позначаємо
буквою **i**, яку не вимовляємо.

У складі **ci** – **i** вимовляємо.

Послухай і повтори.

Ćma, ćwiczenie, ćwiczyć, ćwiartka, ćwir-ćwir, ćwierć.

Gość, iść, kość, wieść, powieść, miłość, jeść, kapec.

Cis, odcinać, cisza, cicho, ciskać, złocisty, ciśnienie.

Ciało, ciastko, ciasto, bocian, babcia, ciarka.

Ciocia, cios, ciotka, cioteczny.

Ciebie, ciemno, ciepło, picie, mycie, szycie.

Ciuciubabka, kciuk, ciuchcia, ciuchy, cir, ciur, ciur!

Послухай, а потім прочитай пари слів. Зверни увагу на вимову звуків **ć** і **c**.

Ciasto – całość, ciocia – co, babciu – kocur, braciszek – cytryna.

W palcie – palce, ciała – cała, o kocie – koce.

Встав пропущені літери **c** або **ć**. Прочитай. Запам'ятай написання польських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

iechanów, iechoinek, ieszyn, Zawiercie,
 Cholanów, Barcin, Jarocin, Tykocin, Uścibug,
 Uście.
 Zamość, Brześć Kujawski, mielów, Pakość.

Послухай, а потім прочитай пари слів. Зверни увагу на вимову звуків **cz** і **ć**.

Звук cz у польській мові вимовляємо твердо.	Звук ć у польській мові дуже м'який.
leczy	leci
lecz	leć
Lubicz	lubić
czy	ci
znicz	nić
miecz	mieć
zapłacz	zapłać
gracz	grać
badacz	badać
słuchacz	słuchać

У числівниках встав пропущені літери **cz**, **ć**, **ś**. Увага! Завдання виконай у зошиті!

4 – tery;
 5 – pię;
 6 – sze;
 14 – ternaćcie;
 400 – terysta;
 40 – czerdzieci.

Повтори за учителем / учителькою польські числа від 11 до 20. Запам'ятай.

11

jedenaście

12

dwanaście

13

trzynaście

14

czternaście

15

piętnaście

16

szesnaście

17

siedemnaście

18

osiemnaście

19

dziewiętnaście

20

dwadzieścia

Послухай, а потім прочитай.

Ja

Ja mam 10 lat.

My

My mamy razem 20 lat.

Ty

Ty masz 11 lat.

Wy

Wy macie po 14 lat.

On

Ona

On ma 12 lat.

Ona ma 9 lat.

Ono

Ono ma rok.

Pan = On

Pani = Ona

Pan ma 19 lat.

Pani ma 20 lat.

Panowie = Oni

Panowie mają po 19 lat.

Oni

Oni mają po 20 lat.

One

One mają po 11 lat.

Panie = One

Panie mają po 20 lat.

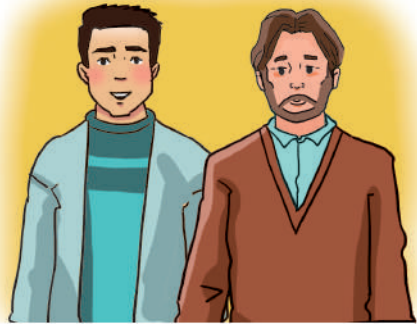
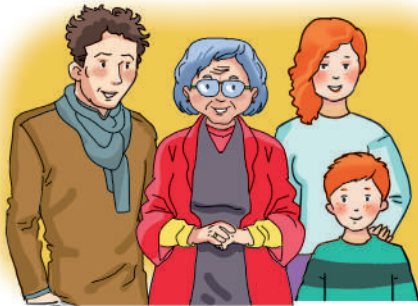
Państwo = Oni

Państwo mają po 18 lat.

Уважно розглянь малюнки, які ілюструють займенники **ONI** і **ONE**. Поясни, коли вони вживаються.

ONI

ONE

Поділіться на пари. Поставте запитання і дайте на них відповідь.

1. Ile masz lat?
2. Ile państwo mają lat?
3. Ile wy macie lat?
4. Ile lat ma twoja koleżanka?
5. Ile lat ma twój kolega?
6. Ile lat ma twój młodszы braciszek lub siostrzyczka?
7. Ile lat ma ten pan?
8. Ile lat ma ta pani?
9. Po ile lat mają twoje koleżanki?
10. Po ile lat mają twoi koledzy?

Двознак **dz** – дзвінкий відповідник приголосного **ć**. Він схожий на дуже м'який звук **[dʒ]** в українській мові.

Перед приголосним або в кінці слова пишемо **dz**, а перед голосним м'якість позначаємо буквою **i**, яку не вимовляємо.

У складі **dzi** – **i** вимовляємо.

Послухай і повтори.

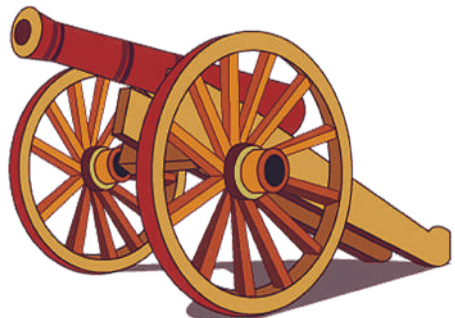
Dzik, dziki, dziec, dzidziuś, budzik, goździki, urodziny, podziw.

Dziarski, dziadek, działka, dziadzio, działo, podział, rozdział.

Dziecko, dzielenie, dziewczyna, dzieciaczek, dziedziniec.

Dziób, dzióbek, dziura, dziupla, dziurawiec.

Miedź, źdźbło, śledź, niedźwiedz, niedźwiedzica.

Впиши пропущені двознаки **dz** або **dź**. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Pienią█e, mie█a, █iesięć, śle█, █won, wie█a,
dwa█ieścia, █więk, .

Встав пропущені двознаки **dz** або **dź**. Прочитай. Запам'ятай написання польських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

█ierzoniów, █iałdowo, Gro█isk Mazowiecki, Łó█,
Cho█ież, Ni█ica, Nowogro█iec, Ogro█ieniec, Czela█,
Ra█iejów.

Приголосний **ń** вимовляємо як м'який український звук [нь]. Перед приголосним або в кінці слова пишемо **ń**, а перед голосним м'якість позначаємо буквою **i**, яку не вимовляємо.

У складі **ni** – **i** вимовляємо.

Послухай і повтори.

Słoń, koń, dłoń, okoń, broń, dzień, słońce,
przyjaźń, pieśń, baśń.

Nic, nikt, niby, nić, niski, pomnik,
Nisko, Niderlandczyk.

Niania, niańka, gniazdo, dynia, pralnia,
poczekalnia.

Nie, niebo, niech, niezapominajki, niemiły.
Niuch, leniuch, niunia.

Прочитай пари слів з твердими і м'якими відповідниками.

Gen – niebo, cena – cień, pan – pań, len – leń, Newa –
Niemcy, silne – silnie, modny – modni, sanki – sanie,
nosi – niosła.

Встав пропущені літери **n** або **ń**. Прочитай. Запам'ятай написання польських та українських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Boch ia, Gdy ia, Ko in, Kry ica, ieżyn, Re i,
Wil ianśk, Ge iczesk, iemodlin, isko.
Pozna , Żaga , Berdia sk, Gda sk, Wielu ,
Hniwa , Włodzimierz Woły ski, Wi kowce.

Дні тижня допоможе тобі вивчити пісенька. Послухай її, а потім заспівайте разом.

*śł. Jan Brzechwa
muz. Joanna Jasińska*

Tydzień

Tydzień dzieci miał siedmioro:
„Niech się tutaj wszystkie zbiorą!”
Ale przecież nie tak łatwo
Radzić sobie z liczną dżiatwą.

Poniedziałek już od wtorku
Poszukuje kota w worku,
Wtorek środe wzięł pod brode:
„Chodźmy sitkiem czerpać wodę.”

Czwartek w górze igłą grzebie
I zaszywa dziury w niebie.
Chcieli pracę skończyć w piątek,
A to ledwie był początek.

Zamyśliła się sobota:
„Toż dopiero jest robota!”
Poszli razem do niedzieli,
Tam porządnie odpoczęli.

Tydzień drapie się w przedziałek:
„No a gdzie jest poniedziałek?..”

Прочитай запитання і дай на них відповідь. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Jak się nazywa pierwszy dzień tygodnia?

Pierwszy dzień tygodnia nazywa się [] .

Jak się nazywa drugi dzień tygodnia?

Drugi dzień tygodnia nazywa się [] .

Jak się nazywa trzeci dzień tygodnia?

Trzecim dniem tygodnia jest [] .

Jak się nazywa czwarty dzień tygodnia?

Czwarty dzień tygodnia to [] .

Jak się nazywa piąty dzień tygodnia?

Piąty dzień tygodnia nazywa się [] .

Jak się nazywa szósty dzień tygodnia?

Szóstym dniem tygodnia jest [] .

Jak się nazywa siódmy dzień tygodnia?

Siódmy dzień tygodnia to [] .

Запиши у зошит в алфавітному порядку дні тижня.

Poniedziałek, niedziela, czwartek, środa, piątek, wtorek, sobota.

Послухай і повтори за учителем / учителькою.

W poniedziałek, we wtorek, w środę, w czwartek, w piątek, w sobotę, w niedzielę. W tym tygodniu.

Od poniedziałku do wtorku, od wtorku do środy, od środy do czwartku, od czwartku do piątku, od piątku do soboty, od soboty do niedzieli.

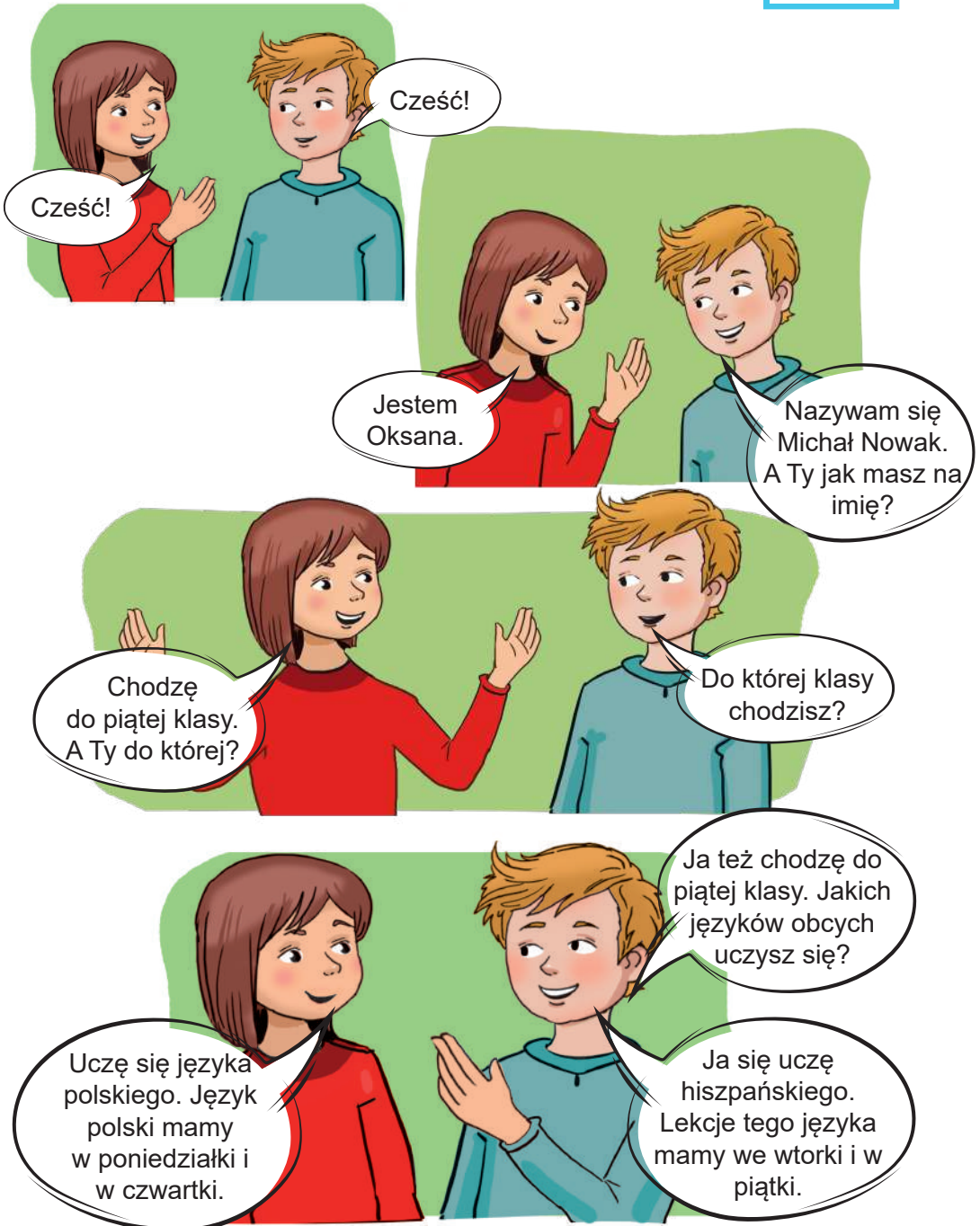
W poniedziałki i czwartki, w soboty i niedziele, we wtorki i piątki.

Poniedziałki, wtorki, środy, czwartki, piątki, soboty, niedziele.

Послухай і повтори.

Повтори за учителем / учителькою. Запам'ятай порядкові числівники від 1 до 20.

1 pierwszy	2 drugi	3 trzeci	4 czwarty	5 piąty
6 szósty	7 siódmy	8 ósmy	9 dziewiąty	10 dziesiąty
11 jedenasty	12 dwunasty	13 trzynasty	14 czternasty	15 piętnasty
16 szesnasty	17 siedem- nasty	18 osiem- nasty	19 dziewięt- nasty	20 dwudziesty

Поділіться на пари. Задайте запитання і дайте на них відповідь.

Lekcja 16 14.09.2022
Temat: Liczebniki

Nauczyciel: Która lekcja jest dzisiaj?

Uczeń: Dziś jest lekcja szesnasta.

Nauczyciel: Tarasie, zapraszam do tablicy. Zapisz lekcję, dzień i temat.

Taras: Dziś jest lekcja szesnasta. Dzień jest wtorek. Temat to liczebniki w języku polskim.

Повтори за учителем / учителькою. Прочитай самостійно.

Pierwszego, drugiego, trzeciego, czwartego, piątego, szóstego, siódmego, ósmego, dziewiątego, dziesiątego, jedenastego, dwunastego, trzynastego, czternastego, piętnastego, szesnastego, siedemnastego, osiemnastego, dziewiętnastego, dwudziestego pierwszego, trzydziestego, trzydziestego pierwszego.

Pierwszej, drugiej, trzeciej, czwartej, piątej, szóstej, siódmej, ósmej, dziewiątej, dziesiątej, jedenastej, dwunastej.

Полічи каченят за порядком. Скільки їх?

Добери до відповідних порядкових числівників назви днів тижня і місяців. Увага! Завдання виконай у зошиті!

	dzień tygodnia	miesiąc
1. pierwszy	poniedziałek	styczeń
2. drugi	☐	☐
3. trzeci	☐	☐
4. czwarty	☐	☐
5. piąty	☐	☐
6. szósty	☐	☐
7. siódmy	☐	☐
8. ósmy	☐	☐
9. dziewiąty	☐	☐
10. dziesiąty	☐	☐
11. jedenasty	☐	☐
12. dwunasty	☐	☐

При артикуляції *ɛ* – голосного *e* носового – вимовляємо чистий звук *[e]*, повітря випускаємо через ніс.

При цьому кінчик язика не торкається до верхніх зубів.

У середині слова носовий призвук при вимові *[en]* або *[em]* зберігається.

У кінці слова носовий резонанс втрачається.

Послухай і повтори.

Często, gęsto, gęś, potężny, mężny, tęsknota.
 Ręka, bęben, mięta, kręgle, dęby, zęby, postęp.
 Język, więzy, jezor.
 Imię, plemię, ciele, się, uczę się.

Придивись уважно до таблички, у якій подано дієвідмінювання дієслів **iść, jechać**. Вимову цих форм повтори за учителем / учителькою. Як ці слова перекладаються українською мовою?

liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. [ja] idę	1. [my] idziemy
2. [ty] idziesz	2. [wy] idziecie
3. on / pan ona / pani ono } idzie	3. oni / państwo / panowie i panie/ one panie i dzieci } idą

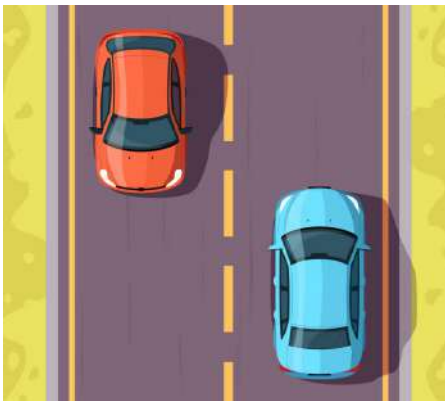
liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. [ja] jadę	1. [my] jedziemy
2. [ty] jedziesz	2. [wy] jedziecie
3. on / pan ona / pani ono } jedzie	3. oni / państwo / panowie i panie/ one panie i dzieci } jadą

ą (о носове) теж, як і **e**, має носовий резонанс: спочатку вимовляємо чистий звук [o], але повітря виходить через ніс. При вимові звуків [он] або [ом] кінчик язика не торкається до верхніх зубів. При вимові **ą** носовий резонанс зберігається і в середині, і в кінці слова.

Добери потрібну форму дієслова.

Ja (*idę, idą*).
Auta (*jadę, jadą*).
Ptaki (*lecę, lecą*).
Oleg i Ola (*jest, są*) kolegami.
On (*jest, są*) uczniem.
Ona (*jest, są*) uczennicą.
On i ona (*jest, są*) uczniami.

Послухай і повтори.

Pał, mała, zając.
Wąs, maż, gąska, gałazka, związek.
Chrząszcz, gąszcz, wąwóz, ukąsić.

Mama, siostra, uczennicą, koleżanka, woda.
Idą, jadą, piją, proszą, piszą,
odpowiadają.

Послухай вимову. Прочитай самостійно.

Gałąź, gałęzie, rozwiążle,
siaść, gęścina, szczęście,
gęś, mięsień, wąsik.

Zęby, gęba, jarzębina, głę-
boki, wstęp, kępa, dostęp,
postęp.

Gąbka, gołąbek, ząb, dąb,
gołąb, skąpy, starać, kąpiel.

Перед приголосними **d, t, c, cz, dz**
носові **ę** та **ą** вимовляємо як **[en]**, **[on]**
без носового резонансу.

Послухай вимову і повтори.

Stąd, prąd, prędko, porządek, ład, wędlna,
mądry.

Kąt, piątek, początek, pięta,
piętro, mięta, wąpić, sprzęt.

Trącać, więcej, zwierzęcy,
chłopięcy, drżący, wierzący.

Ręcznik, tęcza, rączka,
męczyć, gorączka, podręcznik.

Rządzić, mosiądz, pieniądze,
dzy, urządzenie, pędzel.

Перед приголосними **k** і **g** носові **ę** та **ą**
вимовляємо як **[eŋ]**, **[oŋ]**.

Послухай вимову і повтори.

Łąka, mała, szczeka, większość, dźwięk,
dzięki, dziękować.

Tęgi, Węgry, Węgier, Węgierka, Elbląg,
węgierka, księga, kęs.

To jest węgierka.

To jest Węgierka.

Перед приголосними *l* і *ł* носові *e* та *a*
втрачають носовий резонанс
і вимовляються як *[e]*, *[o]*.

Послухай вимову і повтори.

Dotknął, dotknęła, dotknęli, dotknęły.
Pragnął, pragnęła, pragnęli, pragnęły.
Stanął, stanęła, stanęli, stanęły.
Szarpnął, szarpnęła, szarpnęli, szarpnęły.
Uciał, ucięła, ucięli, ucięły.
Wziął, wzięła, wzięli, wzięły.
Zdjął, zdjęła, zdjęli, zdjęły.

Носовий голосний **ę** в кінці слова вимовляємо як звичайне **[e]**.
Носовий голосний **a** і в середині, і в кінці слова зберігає носовий резонанс і вимовляється як **[on]** або **[om]**.

Послухай вимову і повтори.

Drgnęłam ręką, machnął ręką, jedzą kolację, noszę wodę.

Kopnąłem piłkę, wzięli książkę, nadał oponę, widzę ciocię.

Wzięła mamę za rękę, ze swoją koleżanką, z naszą babcią.

Послухай, а потім прочитай.

Ząb – zęby, dąb – dęby, trąbka – trębacz,
gąska – gęś, mąż – męski, ręka – rączka, książka – księga,
pająk – pajęczyna.

В окремих словах у польській мові відбувається чергування голосних **a** – **ę**.

Встав пропущені літери **a** або **ę**. Прочитай. Запам'ятай написання польських міст. Увага! Завдання виконай у зошиті!

Cz █ stochowa, D █ blin, K █ trzyn, B █ dzin, K █ pno,
K █ edziejyn Koźle, Jastrz █ bie Zdrój, L █ bork, L █ dziny,
Ł █ czyca, Mi █ dzyrzecz, Oświ █ cim, Podd █ bice.

D █ browa Górnicza, Elbl █ g, Mr █ gowo, Z █ bki, Zb █ szyń,
Wi █ zów.

Послухайте пісеньку, яка допоможе
дуже легко вивчити польську абетку.
Заспівайте разом!

śł. Monika Oliszewska,
muz. Joanna Jasińska

Alfabet

Na początku jest literka **A**,
Potem są literki dwie: **B** i **C**,
A następnie cały rząddek:
D, E, F, G oraz **H**,
Co dwie proste nóżki ma.

Ref.: Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet.

Potem **I, J, K, L, M** –
Jeszcze w parze idzie **N**,
O, P, R, S, T, U, W –
Także w rządku stoi tu.
X, Y, Z, Ż i **Żet** –
I alfabet cały jest.

Ref.: Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet,
Alfabet, alfabet, alfabet.

Послухай, а потім прочитай.

To jest Adam. A to jest Edek. A to są Marta i Oksana. Chłopcy i dziewczyny mieszkają w Berdyczowie. Oni są kolegami i koleżankami z klasy. Chodzą do piątej klasy szkoły nr 5 i mają po dwanaście lat. Oni są Polakami i Polkami z Berdyczowa. Dopiero zaczynają uczyć się czytać i pisać po polsku. Chłopcy do szkoły jeżdżą autobusem nr 6, a dziewczyny autobusem nr 11.

To jest Berdyczów

Дай відповідь на запитання.

1. Gdzie mieszkają dziewczynki i chłopcy?
2. Do której klasy chodzą?
3. Ile mają lat?
4. Kim oni są: Polakami czy Ukraińcami?
5. Kto jedzie do szkoły autobusem nr 6, a kto nr 11?
6. Do której klasy chodzisz?
7. Czy jeździsz do szkoły autobusem?

Розглянь уважно карту Польщі. Визнач, з якими державами вона межує. Скажи це польською.

Зразок: Sąsiadem Polski jest Litwa.

Прочитай діалоги.

A: Czy jesteś Polakiem?

B: Tak, jestem Polakiem.

A: Czy jesteś Polką?

B: Tak, jestem Polką.

A: Skąd jesteś?

B: Jestem z Ukrainy.

A: Skąd jesteś?

B: Jestem z Berdyczowa.

A: Kim jesteś?

B: Jestem uczennicą klasy 5 b. / Jestem uczniem klasy 5 b.

A: Czy znasz język angielski?

B: Tak, znam.

A: Czy znasz język niemiecki?

B: Nie, nie znam.

A: Czy znasz jakiegoś Polaka?

B: Tak, znam. Andrzej Duda – on jest prezydentem Polski.

Jestem Polakiem, Ukraińcem.
Jestem Polką, Ukrainką

За зразком діалогів з попередньої вправи постав польською мовою кілька запитань своїм однокласникам і однокласникам.

Прочитай назви воєводств і міст на карті Польщі.

Прочитай назви областей і міст на карті України. Визнач, з якими державами вона межує. Скажи це польською.

Зразок: Sąsiadem Ukrainy jest Polska.

Як скажеш українською?

Cześć!

Dobranoc!

Witaj!

Na razie!

Dobry wieczór!

Dzień dobry!

Do zobaczenia!

Pozdrawiam!

Proszę!

Przepraszam!

Do widzenia!

Kolorowych snów!

Akcent

W języku polskim akcent jest stały i prawie zawsze pada na drugą sylabę od końca.

Taka sylaba nazywa się akcentowaną.
Wyraz ma tyle sylab, ile w nim jest samogłosek.

*Na przykład: Warszawa – Warszawy,
Częstochowa – Częstochowy, Kraków – Krakowa,
Berdyczów – Berdyczowa, Kijów – Kijowa,
Adam – Adama, Mickiewicz – Mickiewicza,
Taras – Tarasa.*

Порівняй наголошення слів у польській та українській мовах.

ma ma	ма́ма	szko ła	шко́ла
ta ta	та́то	ok no	вікно́
ba bcia	ба́бця	tra mwaj	трамва́й
bra t	бра t	tele fon	телефо́н

LEKCJA 1

Szkoła

Szkoła: aula, świetlica, klasa, gabinet, basen, dzwonek, przerwa, podział godzin.

Klasa szkolna: ławka, tablica, kreda, krzesło, biurko nauczyciela, godło państwowe, szafki, półki, rzutnik multimedialny.

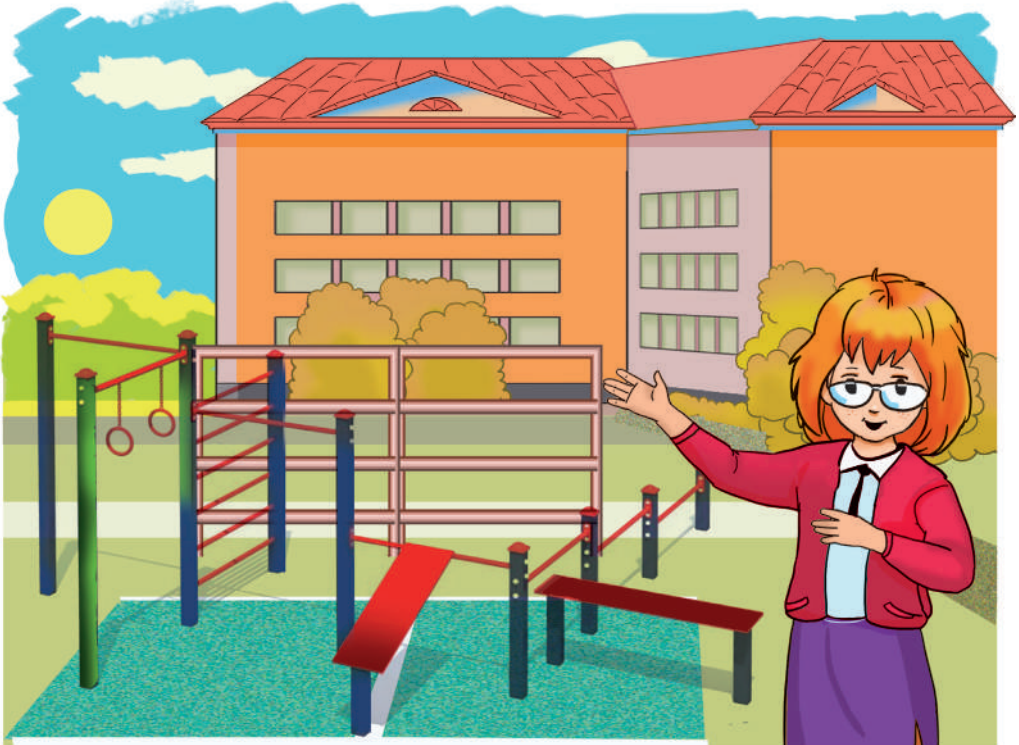
Lekcja: języka polskiego, wf-u [wuefu] – wychowania fizycznego, historii, matematyki, plastyki; sprawdzian, dziennik; ocena – szóstka, piątka, czwórka, czwórka plus (z plusem), trójka, dwójka (dopuszczalna), jedynka.

Odpowiadać przy tablicy; zgłaszać się; usprawiedliwić się; usprawiedliwić nieobecność; zgłosić brak zadania; prosić o powtórzenie pytania; dostać ocenę; wyjść do łazienki.

Wyprawka szkolna: zeszyty, podręczniki, piórniki, długopis, pióro, flamastry (mazaki), gumka do ścierania, ołówki, temperówka, kredki, farby, pędzelek, linijka, ekierka, kątomierz, cyrkiel, nożyczki, tabletki, plecak.

Moja szkoła

Szkoła, do której chodzę, została zbudowana w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Przed głównym wejściem do szkoły jest duże podwórko i nowe boisko szkolne.

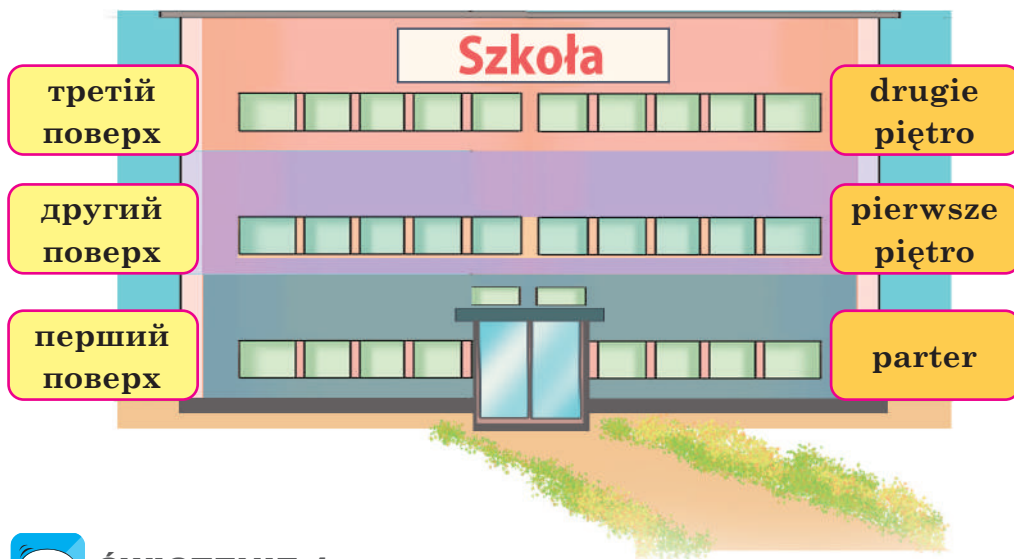

Na parterze są dwie szatnie, jasne sale lekcyjne, kolorowa stołówka, nowoczesna sala gimnastyczna i duża biblioteka. Tutaj także znajduje się tablica z planami lekcji każdej klasy.

Na pierwszym piętrze znajdują się klasy do nauki języków obcych, sekretariat, gabinet dyrektora oraz pokój nauczycielski. Nasza klasa też jest na tym piętrze.

Na drugim piętrze są same klasy, a także mieszczą się pracownie: biologiczna, chemiczna, informatyczna i fizyki. Na każdym piętrze są łazienki – damska i męska.

Lubię moją szkołę. Ona jest przyjazna dla uczniów, czuję się w niej bezpiecznie.

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Co jest przed szkołą?
2. Gdzie znajduje się nowe boisko szkolne?
3. Jakie pomieszczenia są na parterze?
4. Gdzie umieszczono tablicę z planami lekcji każdej klasy?
5. Co jest na pierwszym piętrze?
6. Na którym piętrze mieszczą się pracownie: biologiczna, chemiczna, informatyczna i fizyki?
7. Co znajduje się na każdym piętrze w szkole?
8. Czy ta szkoła jest przyjazna dla uczniów?
9. Na którym piętrze znajdują się sale lekcyjne?
10. Jakie pomieszczenia są na pierwszym piętrze?

ĆWICZENIE 2

Na wzór tekstu „Moja szkoła” opowiedz o swojej szkole, używając słownictwa przed tekstem.

ĆWICZENIE 3

Zadaj koleżance lub koledze trzy pytania na temat szkoły.

ĆWICZENIE 4

Przeczytaj fragment wiersza. Czy rozumiesz wszystkie wyrazy w wierszu?

Mieczysława Buczkówna

W szkole

Pierwsza w zeszyte litera,
Pierwsze napisane słowo.
Przez okno wrzesień spoziera,
W sadzie dojrzewa owoc.

Na ławkach zeszyty otwarte,
Na stole otwarty dziennik.
Skrzyp kredy, szelest kartek...
I tak codziennie, codziennie.

Pani nad ławką się schyla,
Poprawia błędy w zeszytach.
I wreszcie nadchodzi chwila,
Gdy książki umiecie czytać.

I o sierotce Marysi,
Dziewczynce z zapalkami
I o Puchatku-misiu
Już teraz czytacie sami.
Więc się przydała nauka.

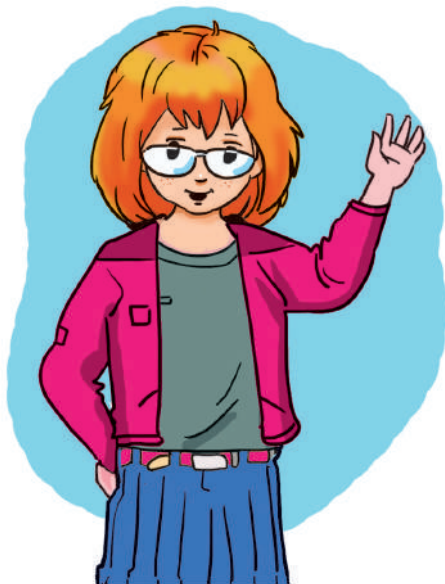

ĆWICZENIE 5

Dowiedz się o utworach wspomnianych w wierszu. Informacjami podziel się w grupie.

ĆWICZENIE 6
Jak to powiesz?

Przywitaj koleżankę
z klasy.

Przywitaj się z kolegami
z klasy.

Przywitaj się
z panią nauczycielką.

Przywitaj się
z panem nauczycielem.

Pozegnaj się
z koleżanką z klasy.

Pozegnaj się
z kolegami z klasy.

Pozegnaj się
z panią nauczycielką.

Pozegnaj się
z panem nauczycielem.

ĆWICZENIE 7

Z koleżanką / kolegą odegrajcie scenki według wzoru.

WZÓR:

- Proszę, podaj mi ołówek ...
- Proszę!
- Dziękuję!

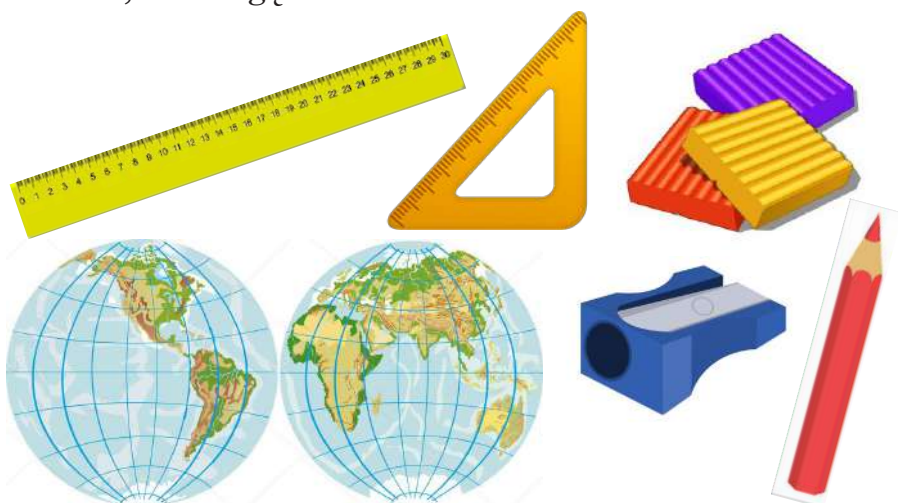

ĆWICZENIE 8

Z koleżanką / kolegą ułóżcie dialogi według wzoru.

WZÓR:

- Czy możesz pożyczyć mi mapę?
- Tak, proszę!
- Czy możesz pożyczyć mi gumkę?
- Nie, nie mogę! Nie mam.

Części mowy

W języku polskim podobnie jak w ukraińskim jest dziesięć części mowy.

Rzeczownik

Іменник

stół, szafa, lustro,
pan, kobieta, orzeł

Przymiotnik

Прикметник

nowy, nowa, nowe;
lisi, lisia, lisie;
wysoki, wysoka, wysokie;
złoty, złota, złote;
lwowski, lwowska, lwowskie

Zaimek

Займенник

ja, ty, on, mój, twój,
jej, siebie, ten, tamten,
to, co, jaki, taki, każdy,
sam, nic, niczyj, ktoś

Liczebnik

Числівник

jeden, dwa, trzy;
pierwszy, drugi, trzeci;
półtora, pół; dwoje, troje

Czasownik

Дієслово

czytać, pisać, leżeć

Przysłówek

Прислівник

wesoło, prosto, dobrze,
wczoraj, dzisiaj, rano

Przyimek

Прийменник

do, na, przy, w, koło, obok

Spójnik

Сполучник

i, a, że, albo

Partykuła

Частка

nie, by

Wykrzyknik

Вигук

aha, hej, oj

ĆWICZENIE 9

Z tekstu „Moja szkoła” wypisz wyrazy według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR:

rzeczowniki:	szkoła,	☐
czasowniki:	rosła,	☐
przyimki:	do,	☐
przymiotniki:	duże,	☐
zaimki:	moja,	☐
liczebniki:	dwie,	☐

ĆWICZENIE 10

Z wiersza „W szkole” (ćw. 4) wypisz 5 rzeczowników i 5 czasowników. Ułóż z nimi zdania.

ĆWICZENIE 11

W wolne miejsca wstaw czasownik *być* w odpowiedniej formie. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

[Ja]	☐	w klasie.
Ona	☐	na drugim piętrze.
[Ty]	☐	w sekretariacie.
Oni	☐	w auli.
Ona	☐	na basenie.
[My]	☐	na szkolnym podwórku.
[Wy]	☐	na boisku.
One	☐	w łazience.
Dziecko	☐	w świetlicy.
On	☐	w sali gimnastycznej.
Pan	☐	w gabinecie dyrektora.
Pani	☐	w pokoju nauczycielskim.
Państwo	☐	w stołówce.

Zapamiętaj:

one + *1 on* = *oni!!!*

Nawet – *1 on* + *one* = *oni!!!*

W języku polskim w zdaniach często opuszczamy zaimki osobowe oprócz 3. osoby.

W języku ukraińskim zaś zaimki osobowe zachowujemy, natomiast możemy opuszczać czasownik *бути*.

Porównaj: Jestem uczniem. Я (є) учень.
 Jesteście w szkole. Ви (є) в школі.
 On ma zeszyt. Він має зошит;
 У нього є зошит.

Czas teraźniejszy czasowni *mieć*

liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. [ja] <i>mam</i>	1. [my] <i> mamy</i>
2. [ty] <i>masz</i>	2. [wy] <i>macie</i>
3. on / pan ona / pani ono } <i>ma</i>	3. oni / państwo / panowie i panie / one panie i dzieci } <i>mają</i>

ĆWICZENIE 12

W wolne miejsca wstaw czasownik *mieć* w odpowiedniej formie. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

My zeszyty, a wy podręczniki.

Ona lekcję języka polskiego, a ty lekcję wf-u.

[Ja] flamaster, a oni kredki.

My przerwę.

Jakie [ty] lekcje?

On plecak.

Ona tablet.

Dziecko ołówek.

Pan kredę.

Pani dziennik.

Oni farby, a one pędzelki.

ĆWICZENIE 13

Uzupełnij zdania brakującymi formami czasowników *być* i *mieć*. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

To parter.

[Ty] uczniem.

Ona uczennicą.

Pokój nauczycielski
 na pierwszym pię-
trze i cztery okna.

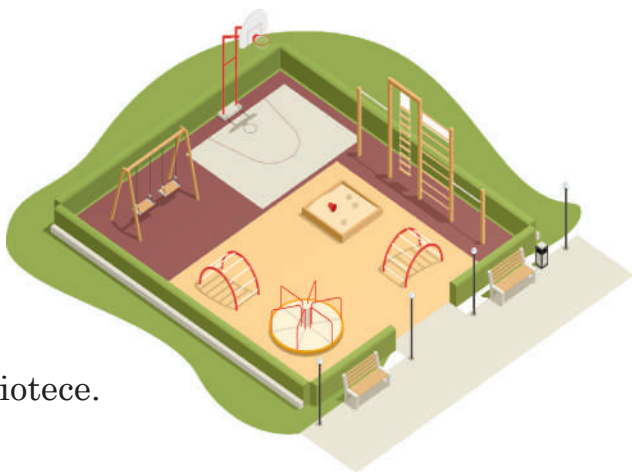
Taras laptop, a
Oleg tablet.

Uczennice w bibliotece.

[Ja] w szkole.

[Wy] na boisku.

Dziewczyny przerwę.

ĆWICZENIE 14

Uzupełnij według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Ja jestem w klasie, a ciebie nie ma.*

Ty jesteś na podwórku, a jej .

On jest na korytarzu, a nas .

Ona jest przed wejściem, a jego .

My jesteśmy w szkole, a was [] .

Oni są w pracowni, a mnie [] .

One są w sali gimnastycznej, a ciebie [] .

Panie są w pokoju nauczycielskim, a panów [] .

Panowie są w gabinecie dyrektora, a pań [] .

ĆWICZENIE 15

Uzupełnij według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Tu jest ławka szkolna, a tam nie ma ławki szkolnej.*

Tu jest tablica, a tam [] tablicy.

Tu jest mapa, a tam [] mapy.

Tu jest piórnik, a tam [] piórnika.

Tu jest szkoła, a tam [] szkoły.

Tu jest łazienka, a tam [] łazienki.

Tu jest basen, a tam [] basenu.

Tu jest komputer, a tam [] komputera.

ĆWICZENIE 16

Zaznaczone wyrazy zastąp zaimkami osobowymi.

Adam i Agata są w szkole.

Ja i Ludmiła jesteśmy na boisku.

Ty i Jola macie lekcję języka polskiego.

Dziewczyny są w stołówce.

Waldek i Piotrek nie mają dużo czasu wolnego.

Chłopcy są na podwórku.

Ty i Michał jesteście w klasie.

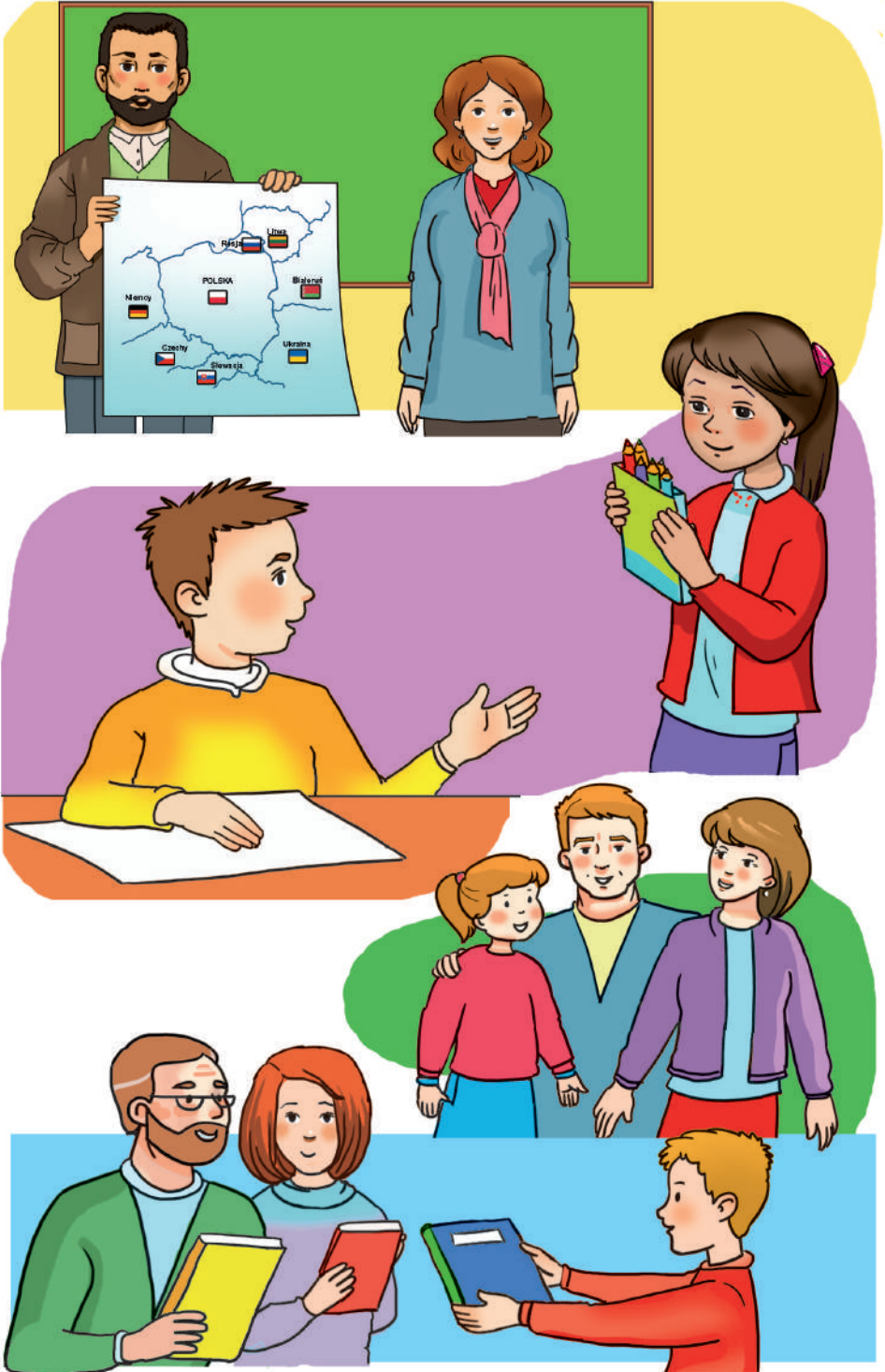
Panie i panowie mają przerwę.

ĆWICZENIE 17

Podpisz obrazki według wzoru.

WZÓR: *Ja mam piłkę, a on nie ma piłki.*

ĆWICZENIE 18
Wysłuchaj tekstu.

System oceniania w szkole

Przed 1991 rokiem w Polsce szkolna skala ocen składała się z czterech stopni. Najlepszą oceną była 5 – stopień bardzo dobry, natomiast „dwójka” była stopniem niedostatecznym.

Teraz obowiązuje sześciostopniowa skala ocen. Najwyższa ocena to 6 – celujący, 5 – bardzo dobry, 4 – dobry, 3 – dostateczny, 2 – dopuszczający, 1 – niedostateczny czyli najgorsza ocena.

Ocenia się zachowanie uczniów według skali: wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiedne i naganne.

(wg www.eacea.ec.europa.eu)

ĆWICZENIE 19

Jak wygląda skala ocen w Twojej szkole? Porozmawiajcie o tym w grupie.

ĆWICZENIE 20

Wymawiaj szybko i dokładnie.

W czasie suszy szosa sucha.

LEKCJA 2

Rodzina

Rodzina: mama, tata (ojciec), rodzice; mąż, żona, małżeństwo; ciocia, wujek, wujostwo; babcia, dziadek, dziadkowie; wnuk, wnuczka, wnuki; brat, siostra, rodzeństwo; syn, córka, dzieci; kuzyn, kuzynka; bratanek, bratanica, siostrzeniec, siostrzenica.

Moja rodzina

Mam dużą rodzinę. Moja najbliższa rodzina to mama Olga, tata Michał, młodszy brat Romek i starsza siostra Anna. Moja siostra, mój brat i ja jesteśmy rodzeństwem.

Razem z nami mieszkają rodzice mojego taty – nasi dziadkowie. Niedaleko mieszka ciocia z wujkiem i kuzynami.

Dziadkowie po stronie mamy mieszkają w innym mieście. Często odwiedzamy ich całą rodziną. Staramy się jak najczęściej spotykać i spędzać razem czas w rodzinnym gronie. Korzystamy z każdej okazji, żeby zobaczyć się z najbliższymi.

Rodzinne spotkania łączą nas wszystkich: naukowców, muzyków, robotników, nauczycieli i inżynierów. Moja rodzina trzyma się razem i zawsze sobie pomaga. Wszyscy jesteśmy przekonani, że nie ma większej siły niż rodzina.

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Jak duża jest rodzina?
2. Jak mają na imię mama i tata?
3. Jak mają na imię brat i siostra?
4. Kto mieszka razem z rodziną?
5. Kto mieszka w innym mieście?
6. Kogo łączą rodzinne spotkania?
7. Czy często spędzają czas razem?
8. Jakie przekonanie panuje w rodzinie?

ĆWICZENIE 2

Wysłuchaj dialogu. Nowe wyrazy zapisz do słowniczka.

Oleg. Babciu, proszę pokazać stare rodzinne zdjęcia.

Babcia. Tak, proszę bardzo. Oto jest album rodzinny.

Oleg. Na tym zdjęciu to jest ten mój wujek, który jest dziennikarzem?

Babcia. To jest twój wujek Grzegorz.

Taras. A ta ładna pani to kto?

Babcia. To twoja ciocia Danuta, kiedy jeszcze była studentką.

Taras. Kim ona jest teraz?

Oleg. Bibliotekarką.

Taras. A kto to? Ten starszy pan.

Babcia. To twój pradziadek, a mój ojciec czyli dziadek twojej mamy.

Oleg. Kim on był?

Babcia. On był inżynierem.

Oleg. Dziękuję, droga babciu!

Taras. Również dziękuję!

www.wysokiniski.com

ĆWICZENIE 3

Przynieś rodzinne zdjęcia. Opowiedz koleżankom i kolegom z klasy o swojej rodzinie.

ĆWICZENIE 4

Odpowiedz na pytania.

1. Jak masz na imię?
2. Jak ma na imię Twoja siostra / Twój brat?
3. Jak się nazywa Twój dziadek?
4. Jak ma na imię Twoja kuzynka / Twój kuzyn?

5. Jak się nazywa Twoja ciocia?
6. Jak się nazywa Twój wujek?
7. Jak ma na imię Twój kolega?
8. Jak się nazywa Twoja koleżanka?
9. Jak się nazywa Pani?
10. Jak się nazywa Pan?

Zapamiętaj:

Prosić / poprosić *kogo o co?*

– Prosić brata o książkę.

Dziękować / podziękować *komu za co?*

– Dziękuję mamie za pomoc.

ĆWICZENIE 5

Poproś według wzoru.

WZÓR:

Proszę o podpis. (*album, zeszyt, słownik, długopis*).

Proszę o książkę. (*fotografia, kreda, kredka, mapa*).

Proszę o zdjęcie. (*pioro, biurko, mydło, krzesło*).

ĆWICZENIE 6

Dopasuj wypowiedzi z lewej kolumny do wypowiedzi w prawej, zwracając się do:

nauczycielki w szkole –

mamo

nauczyciela w szkole –

babciu

babci –

Adamie

dziadka –

tato

mamy –

Aniu

taty –

proszę pana

koleżanki Ani –

dziadku

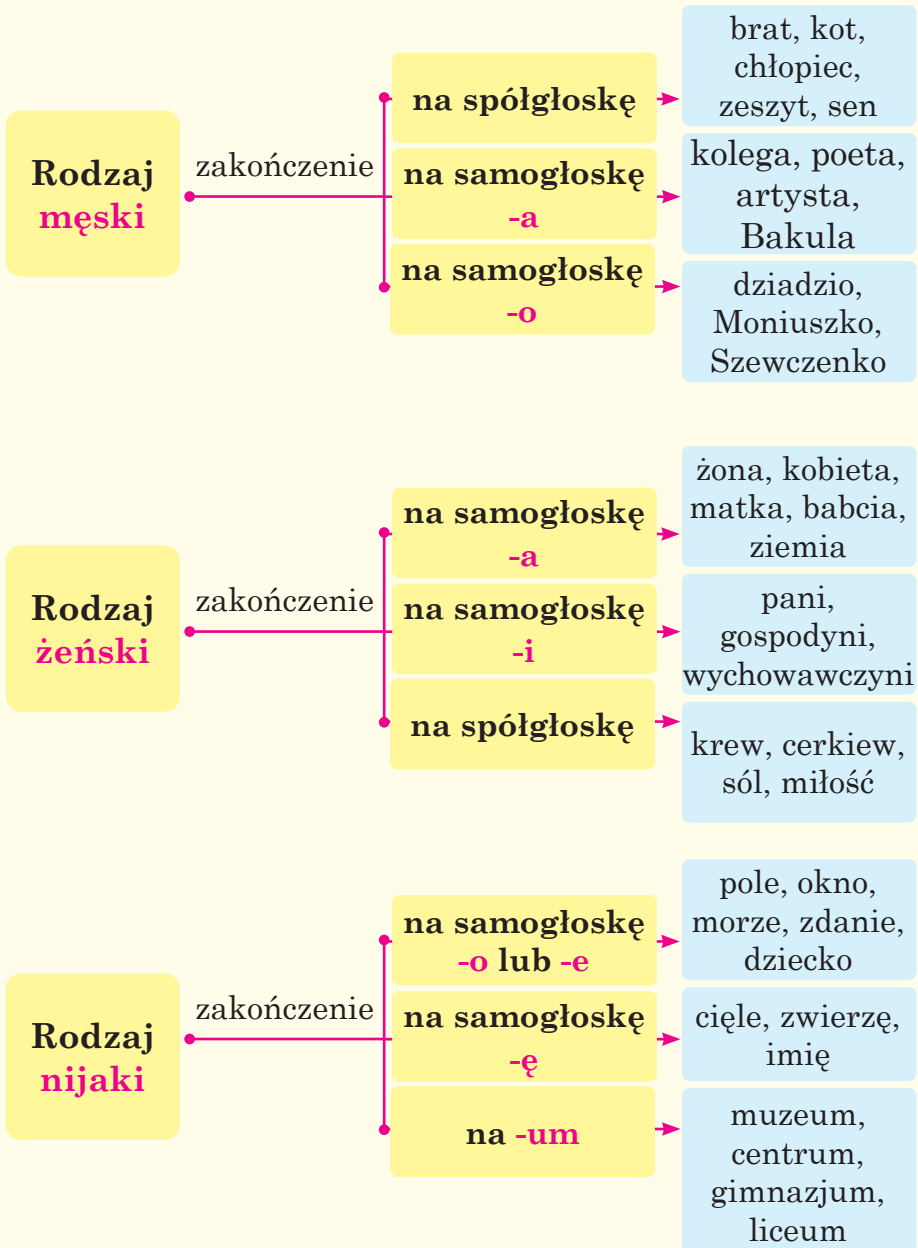
kolegi Adama –

proszę pani

Rodzaj rzeczowników

W języku polskim, podobnie jak w ukraińskim, rzeczowniki występują w trzech rodzajach: *męskim*, *żeńskim* i *nijkim*

ĆWICZENIE 7

Zgrupuj wyrazy według rodzajów.

Lektor, dentysta, gimnazjum, córka, dziecko, okno, ojciec, fotografia, zadanie, telefon, lotnik, sprzątaczką, babcia, malarz, syn, pytanie, elektronik, poeta, pani, mieszkanie, lustro, krzesło, tata, inżynier, środa, południe, wieczór, lampa, noc, sekretarka, nauczyciel, nauczycielka, kuzyn, matka, tata, sekretarz, dziadek, miasto, zdanie, doba, zdjęcie, osiedle, muzeum, centrum, pianistka.

Narzędnik liczby pojedynczej

Rodzaj żeński

-ą

Ona jest pianistk**ą**.
Ona jest gospodyn**ią**.

Rodzaj męski

-(i)em, -ą

On jest lekarz**em**.
Ona jest muzyk**iem**.
On jest pedagog**iem**.
On jest poet**ą**.

Rodzaj nijaki

-(i)em

Ono jest dzieck**iem**

ĆWICZENIE 8

Przekształć zdania według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *To jest rolnik. Pan Żuk jest rolnikiem.
To jest pianistka. Pani Kotyk jest pianistką.*

- To jest krawiec. Pan Jasiński .
- To jest bibliotekarka. Pani Fedyk .
- To jest kierowca. Pan Kowal .
- To jest fryzjer. Pan Gugel .
- To jest nauczycielka. Pani Nowak .
- To jest prawnik. Pan Kowalski .
- To jest pielęgniarka. Pani Kowal .
- To jest celnik. Pan Rodyk .
- To jest studentka. Anna Leśniak .

ĆWICZENIE 9

Uzupełnij zdania brakującymi wyrazami: *nauczyciel, kierowca, policjant, fotograf, aktorka, fryzjerka, lekarka, dentysta*. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Matka Olega jest .

Brat Mikołaja jest .

Kuzynka Anielka jest .

Ojciec Tarasa jest .

Ciocia Bogumiła jest .

Kuzyn Włodzimierz jest .

Sąsiadka Maria jest .

Brat Jana jest .

ĆWICZENIE 10

Uzupełnij tabelę nazwami zawodów z ramki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

aktor	■
■	piosenkarka
sprzedawca	■
■	fryzjerka
lekarz	■
■	księgowa
dziennikarz	■
■	policjantka
kelner	■
■	dentystka
nauczyciel	■
■	kierowniczka

aktor – aktorka, dentysta – dentystka,
dziennikarz – dziennikarka, fryzjer – fryzjerka,
kelner – kelnerka, księgowy – księgowa,
lekarz – lekarka, nauczyciel – nauczycielka,
piosenkarz – piosenkarka, policjant – policjantka,
sprzedawca – sprzedawczyni, kierownik – kierowniczka.

ĆWICZENIE 11

Przepisz zdania według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Taras to uczeń. Taras jest uczniem.*

Irena to studentka. Irena jest studentką.

Oleg to śpiewak. Oleg ■.

Roman to górnik. Roman ■.

Maria to pianistka. Maria [] .
 Igor to poeta. Igor [] .
 Tomek to aktor. Tomek [] .
 Olga to sprzątaczką. Olga [] .
 Stanisław to nauczyciel. Stanisław [] .
 Monika to sekretarka. Monika [] .
 Pan Nowak to kolejarz. Pan Nowak [] .

ĆWICZENIE 12

Wysłuchaj wiersza Juliana Tuwima.

Nazwy zawodów wypisz do słowniczka.
 Porozmawiajcie w grupie, czy dzisiaj
 są aktualne takie zawody.

Wszyscy dla wszystkich

Murarz domy buduje,
 krawiec szyje ubrania,
 Ale gdzieżby co uszył,
 Gdyby nie miał mieszkania?

A i murarz by przecie
 Na robotę nie ruszył,
 Gdyby krawiec mu spodni
 I fartucha nie uszył.

Piekarz musi mieć buty
 Więc do szewca iść trzeba.
 No, a gdyby nie piekarz,
 Toby szewc nie miał chleba.

Piszemy wielką literą

Imiona własne
ludzi i zwierząt

Oleg, Irena, Mickiewicz,
Franko, Azor, Reksio

Nazwy państw,
miejsowości

Ukraina, Polska, Kijów,
Warszawa, Sopot, Kórnik

Nazwy rzek, gór,
mórz i krain
geograficznych

Dniepr, Wisła, Karpaty,
Tatry, Morze Bałtyckie,
Morze Czarne, Galicja, Śląsk

Nazwy narodowości piszemy wielką literą:
Polak – **P**olka, **U**krajiniec – **U**krainka.

ĆWICZENIE 13

Na czym polega różnica pisowni nazw narodowości w języku ukraińskim i polskim?

ĆWICZENIE 14

Do podanych narodowości dopasuj nazwę kraju. Poproś o pomoc członka rodziny.

WZÓR: *Polak – Polka – Polska*

Białorusin – Białorusinka

Rosjanin – Rosjanka

Czech – Czeszka

Niemiec – Niemka

Francuz – Francuzka

Węgier – Węgierka

Mołdavianin – Mołdawianka

Żyd – Żydówka

Amerykanin – Amerykanka

Słowak – Słowaczka

Bułgar – Bułgarka

Łotysz – Łotyszka

Litwin – Litwinka
 Hiszpan – Hiszpanka
 Europejczyk – Europejka
 Ukraińiec – Ukrainka

Chińczyk – Chinka
 Estończyk – Estonka
 Arab – Arabka
 Ormianin – Ormianka

ĆWICZENIE 15

Przekształć zdania według wzoru.

A. WZÓR: *Ten Niemiec jest inżynierem.
 Ten inżynier jest Niemcem.*

Ten Ormianin jest malarzem.
 Ten Polak jest elektronikiem.
 Ten Amerykanin jest lekarzem.
 Ten Węgier jest nauczycielem.
 Ten Rumun jest wykładowcą.
 Ten Ukraińiec jest profesorem.

B. WZÓR: *Ta nauczycielka jest Polką.
 Ta Polka jest nauczycielką.*

Ta aktorka jest Ukrainką.
 Ta dentystka jest Francuzką.
 Ta mistrzyni jest Rumunką.
 Ta bibliotekarka jest Litwinką.
 Ta studentka jest Mołdawianką.
 Ta tancerka jest Hiszpanką.

ĆWICZENIE 16

Zapoznaj się z informacjami o Polsce i Ukrainie.

Wypisz do jednej kolumny nazwy miast, a do drugiej – rzek. Czy jest różnica w pisowni tych nazw geograficznych w języku polskim i w języku ukraińskim.

Polska

Liczba mieszkańców: 38 (trzydzieści osiem) milionów.

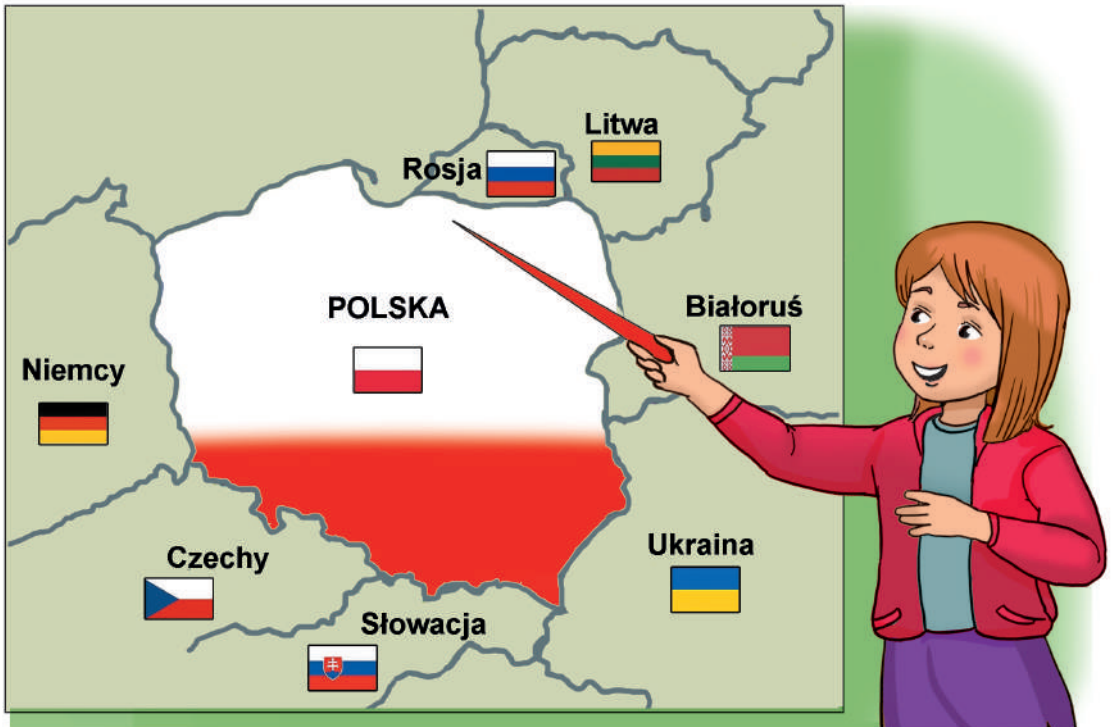
Powierzchnia: 312 685 (trzysta dwanaście tysięcy sześćset osiemdziesiąt pięć) km² (kilometrów kwadratowych).

Stolica: Warszawa (stolice historyczne: Gniezno, Kraków).

Największe miasta: Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław, Poznań.

Największe rzeki: Wisła, Odra, Warta.

W Polsce mieszka liczna mniejszość ukraińska.

Ukraina

Liczba mieszkańców: 42 (czterdzieści dwa) miliony.

Powierzchnia: 603 628 (sześćset trzy tysiące sześćset dwa-dziesiąt osiem) km² (kilometrów kwadratowych).

Stolica: Kijów.

Największe miasta: Kijów, Charków, Dnipro, Odessa, Lwów.

Największe rzeki: Dniepr, Desna, Boh (Південний Буг), Bug (Західний Буг), Dniestr.

Na Ukrainie mieszka liczna mniejszość polska.

ĆWICZENIE 17

Zadaj koleżance / koledze trzy pytania o Polsce.

ĆWICZENIE 18

Zadaj koleżance / koledze trzy pytania o Ukrainie.

ĆWICZENIE 19

Odpowiedz na pytania.

1. Jak się nazywa Twoja miejscowość?
2. Czy Twoje miasto jest rejonowe lub obwodowe?
3. Przy jakiej ulicy znajduje się wasza szkoła?
4. Przy jakiej ulicy mieszka Twoja rodzina?
5. Nad jaką rzeką lub jeziorem jest położona Twoja miejscowość?

ĆWICZENIE 20

Napisz według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Jak się nazywa ten uczeń?*

Ten uczeń nazywa się Andrzej Nowak.

Jak się nazywa Twój nauczyciel? .

Jak się nazywa Twój wujek? .

Jak się nazywa Twój kuzyn? .

Jak się nazywasz? .

Jak się nazywa Twoja nauczycielka? .

Jak się nazywa Twoja kuzynka? .

Jak się nazywa Twój brat? .

Jak się nazywa Twoja siostra? .

LEKCJA 3

Mieszkanie

Mieszkanie: przedpokój, garderoba, wieszak, pokój, sypialnia, salon = duży pokój, kuchnia, korytarz, łazienka, toaleta, balkon, centralne ogrzewanie, kaloryfer.

Dom: dach, strych, piwnica, weranda, taras, trawnik, ogródek, garaż.

Blok: wejście, klatka schodowa, schody, winda, domofon, dzwonek, piętro, parter.

Pomieszczenie: okno, parapet, sufit, podłoga, ściana, drzwi.

Salon: zestaw mebli = regał = meblościanka, komoda, witryna, regał, fotel, sofa, telewizor, kanapa, kino domowe, dywan.

Sypialnia: szafa, łóżko, stolik, pufa, szafka nocna, lampka nocna, lustro.

Pokój: biurko, komputer, laptop, lampa, półka, krzesło.

Kuchnia: kuchenka, piekarnik, kuchenka mikrofalowa, toster, szafki, półki, lodówka, zmywarka, zamrażarka, zlew, okap.

Łazienka i toaleta: umywalka, wanna, kabina prysznicowa, pralka, suszarka, woda gorąca, woda zimna, sedes, deska sedesowa, bateria łazienkowa.

Moje mieszkanie

Dom jednorodzinny jest wygodny i przytulny. To dom piętrowy. Na parterze znajduje się łazienka, korytarz, salon połączony z aneksem kuchennym. Drzwi wejściowe prowadzą do przedpokoju. Drzwi z salonu wychodzą na taras z

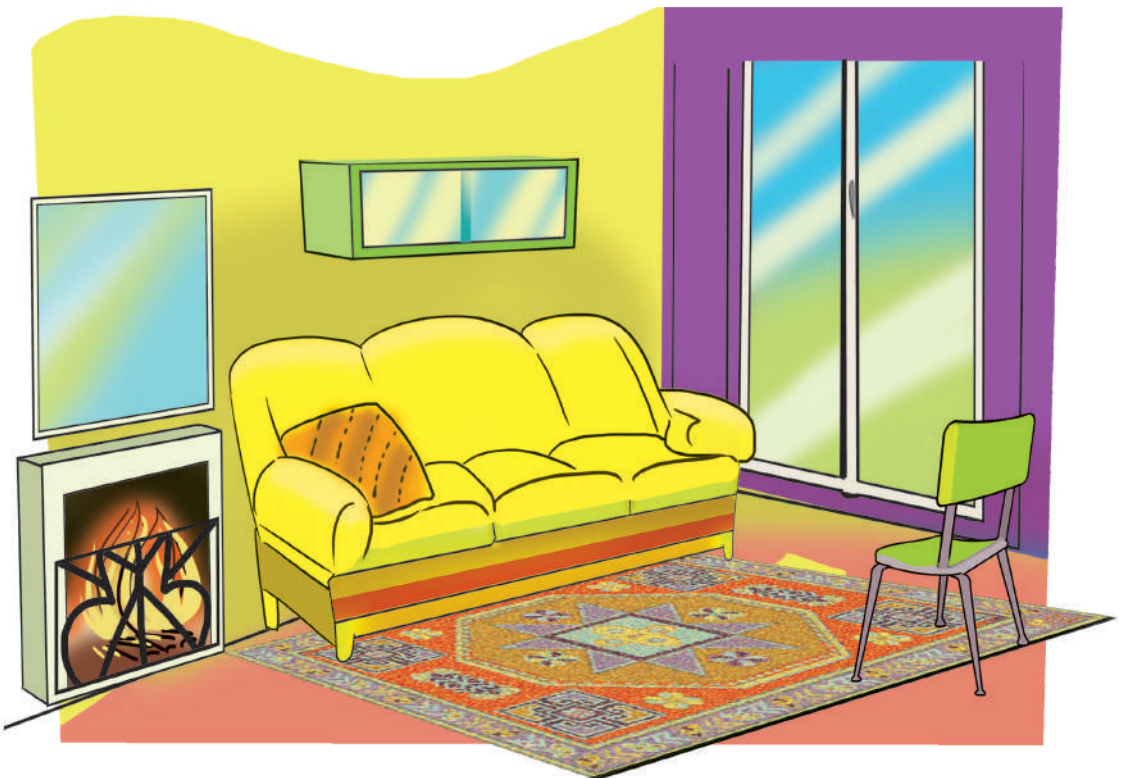
widokiem na ogródek. Z klatki schodowej schodami wychodzi się na piętro. Tutaj są trzy sypialnie i gabinet. Z gabinetu, położonego nad tarasem, można wyjść na balkon. Jest jeszcze poddasze, które służy jako przechowalnia sprzętu sportowego.

Salon jest prostokątny i wielki. Ma trzy okna i szklane drzwi prowadzące na taras. W pokoju gościnnym jest kominek, zestaw mebli i skórzana kanapa.

W aneksie kuchennym są wszystkie potrzebne rzeczy do gotowania, stoją tam nowoczesne meble kuchenne.

Na piętrze mieści się pokój dziecięcy ze współczesnymi meblami, wygodnym łóżkiem i biurkiem z komputerem do odrabiania lekcji.

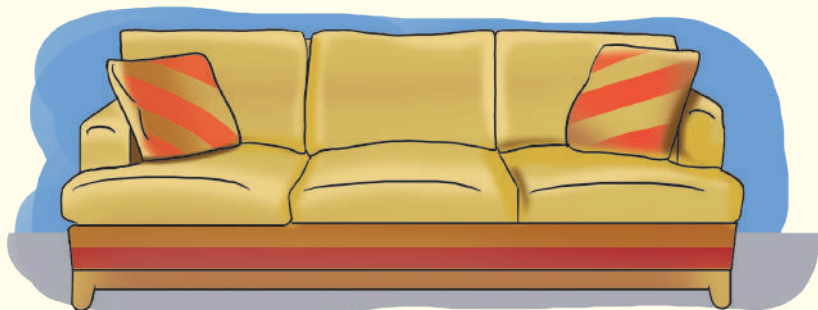
Na prawo od pokoju dziecięcego jest sypialnia rodziców z dużym łóżkiem, toaletką z lustrem i pufą. Przy łóżku leży nowoczesny miękki dywan.

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Co znajduje się na parterze domu?
2. Dokąd prowadzą drzwi wejściowe?
3. Skąd można podziwiać widok na ogród?
4. Gdzie są położone sypialnie?
5. Jak można wyjść na balkon?
6. Jaki jest salon?
7. Co znajduje się w pokoju gościnnym?
8. Gdzie są umieszczone nowoczesne meble kuchenne?
9. Jak wygląda pokój dziecięcy?
10. Jakie meble są w sypialni rodziców?

Zapamiętaj:**To jest dywan.****To jest kanapa.**

ĆWICZENIE 2

Opowiedz grupie o Twoim mieszkaniu.

ĆWICZENIE 3

Skończ dialogi, korzystając ze słownictwa z ramki. Uwaga!
Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Dzwonisz domofonem do domu kolegi, odbiera mama:
Słucham.

Ty: .

Mama: .

Ty: .

Dzwonisz domofonem do domu kolegi, on odbiera:

Słucham.

Ty: .

Kolega: .

Dzwonisz do drzwi koleżanki,
słyszysz jej głos:
Kto tam?

Ty: .

Koleżanka: .

Ty: .

Dzień dobry. To ja, Taras, kolega Adama.

Cześć, to ja, Kasia. To ja, Olesia.

Już otwieram. Dziękuję.

Liczebniki

Liczebniki w języku polskim dzielimy na dwie liczne grupy. Podobny podział istnieje w języku ukraińskim:

	Liczebniki główne	Liczebniki porządkowe
0	zero	zerowy, zerowa, zerowe
1	jeden, jedna, jedno	pierwszy, pierwsza, pierwsze
2	dwa, dwie	drugi, druga, drugie
3	trzy	trzeci, trzecia, trzecie
4	cztery	czwarty, czwarta, czwarte
5	pięć	piąty, piąta, piąte
6	sześć	szósty, szósta, szóste
7	siedem	siódmy, siódma, siódme
8	osiem	ósmy, ósma, ósme
9	dziewięć	dziewiąty, dziewiąta, dziewiąte
10	dziesięć	dziesiąty, dziesiąta, dziesiąte
11	jedenaście	jedenasty, jedenasta, jedenaste
12	dwanaście	dwunasty, dwunasta, dwunaste
13	trzynaście	trzynasty, trzynasta, trzynaste
14	czternaście	czternasty, czternasta, czternaste
15	piętnaście	piętnasty, piętnasta, piętnaste

	Liczebniki główne	Liczebniki porządkowe
16	szesnaście	szesnasty, szesnasta, szesnaste
17	siedemnaście	siedemnasty, siedemnasta, siedemnaste
18	osiemnaście	osiemnasty, osiemnasta, osiemnaste
19	dziewiętnaście	dziewiętnasty, dziewiętnasta, dziewiętnaste
20	dwadzieścia	dwudziesty, dwudziesta, dwudzieste
21	dwadzieścia jeden	dwudziesty pierwszy, dwudziesta pierwsza, dwudzieste pierwsze
30	trzydzieści	trzydziesty, trzydziesta, trzydzieste
34	trzydzieści cztery	trzydziesty czwarty, trzydziesta czwarta, trzydzieste czwarte
40	czterdzieści	czterdziesty, czterdziesta, czterdzieste
50	pięćdziesiąt	pięćdziesiąty, pięćdziesiąta, pięćdziesiąte
60	sześćdziesiąt	sześćdziesiąty, sześćdziesiąta, sześćdziesiąte
70	siedemdziesiąt	siedemdziesiąty, siedemdziesiąta, siedemdziesiąte
80	osiemdziesiąt	osiemdziesiąty, osiemdziesiąta, osiemdziesiąte
90	dziewięćdziesiąt	dziewięćdziesiąty, dziewięćdziesiąta, dziewięćdziesiąte
100	sto	setny, setna, setne

Która godzina?

Dwunasta

Trzecia
Piętnasta

Piętnaście
(kwadrans)
po drugiej
Druga (czternasta)
piętnaście

Wpół do ósmej
Siódma
(dziewiętnasta)
trzydzieści

Za dziesięć siódma
Szósta
(osiemnasta)
pięćdziesiąt

O której godzinie?

O jedenastej.

O wpół do
dziesiątej.
O dziewiętej
(dwudziestej
pierwszej)
trzydzieści.

Za piętnaście
(za kwadrans)
szósta.
O piątej
(siedemnastej)
czterdzieści pięć.

Dwadzieścia pięć
po pierwszej.
O pierwszej (trzynastej)
dwadzieścia pięć.

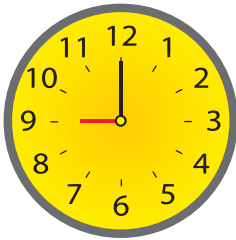

Dziesięć po dziewiątej.
O dziewiątej (dwudziestej
pierwszej) dziesięć.

ĆWICZENIE 4

Która godzina? Uwaga! Nie rozwiążuj ćwiczenia w podręczniku!

ĆWICZENIE 5

O której godzinie? Uwaga! Nie rozwiążuj ćwiczenia w podręczniku!

ĆWICZENIE 6

Odpowiedz na pytania, używając podanych godzin.

O której wstajesz?

7.45; 8.15; 6.00; 6.30

O której wychodzisz do szkoły?

8.30; 8.25; 14.05; 14.35

O której wracasz do domu?

12.45; 13.00; 15.40; 17.55

O której jest kolacja?

18.00; 18.50; 18.15; 19.10

O której kładziesz się spać?

21.00; 21.30; 22.15; 23.00

ĆWICZENIE 7

W grupie przypomnijcie nazwy dni tygodnia. Na osobnych kartkach narysujcie cyfry od 1 do 7. Ustawcie się w kółko. Prowadzący, pokazując dowolną kartkę z cyfrą, wskazuje na osobę, która powinna szybko nazwać dzień, odpowiadający tej cyfrze. Kto się pomylił, skacze na jednej nodze odpowiednią ilość razy.

ĆWICZENIE 8

Wzorując się na regulaminie na poniedziałek, napisz swój regulamin na tydzień. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Poniedziałek:

7.30 – pobudka;	– czwarta lekcja;
7.45 – śniadanie;	– powrót do domu;
8.00 – wychodzę do szkoły;	13.15 – obiad;
8.30 – pierwsza lekcja;	– odrabianie lekcji;
– druga lekcja;	– basen;
– trzecia lekcja;	– idę spać.

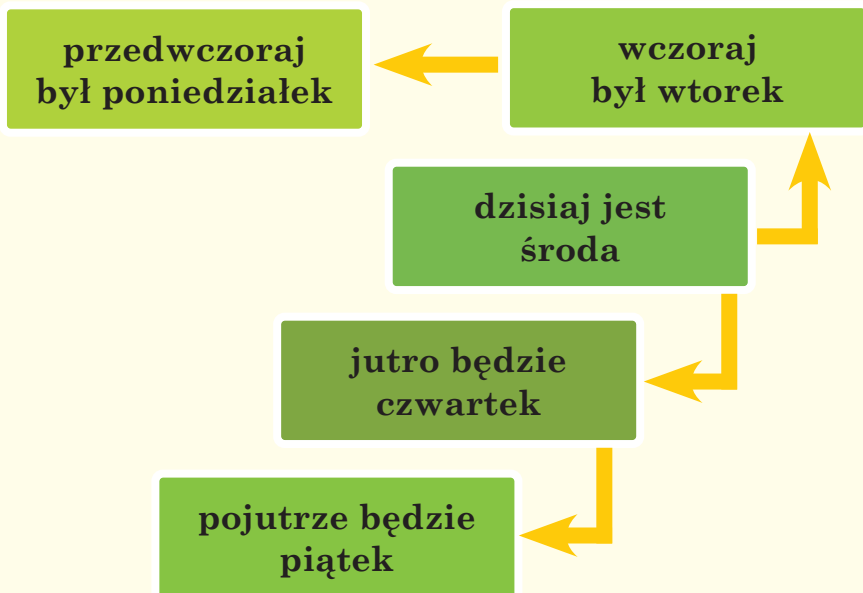
ĆWICZENIE 9

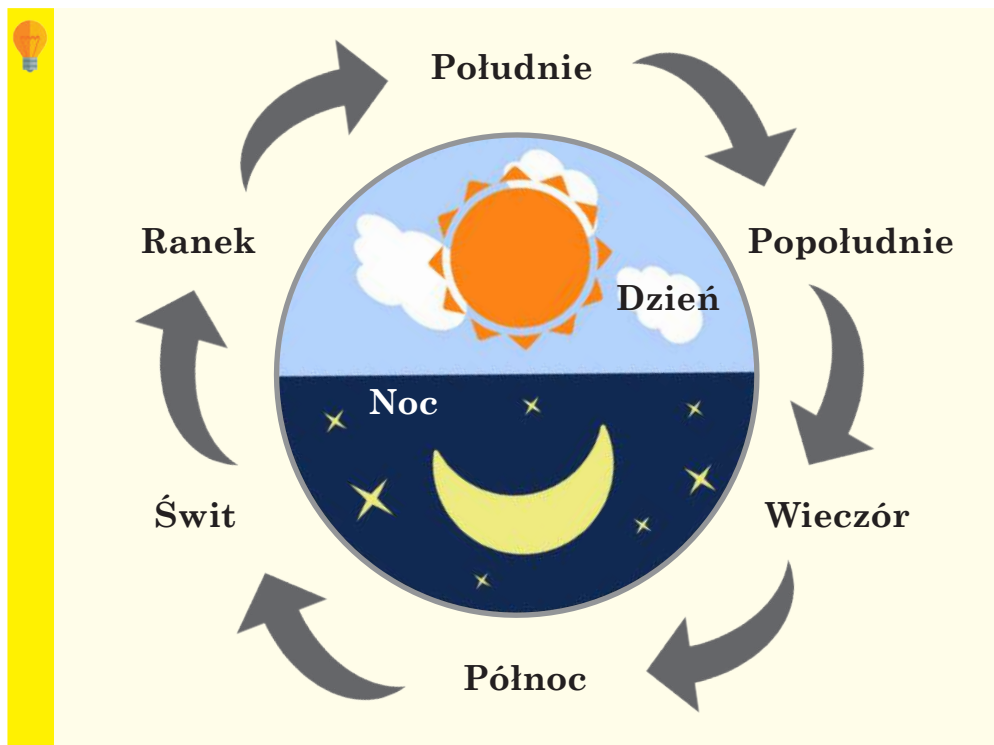
Zadaj trzy pytania koleżance / koledze z klasy o plan dnia na piątek.

ĆWICZENIE 10

Porozmawiajcie w grupie o planie na weekend?

ĆWICZENIE 11

Uzupełnij zdania wyrazami podanymi w ramce. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Przyjdę do ciebie .

Spotykamy się .

Czy masz czas ?

idziemy do teatru.

wyjeżdżamy na wakacje.

Gdzie byłeś ?

idziemy na zakupy.

pójdziemy do muzeum.

w/we wtorek, jutro, sobotę, przedwczoraj,
poniedziałek, pojutrze, niedzielę, dzisiaj, czwartek,
wczoraj, środę, przedwczoraj, piątek, dzisiaj

Czas przeszły czasowników

być	liczba pojedyncza		
	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki
	1. [ja] byłem	byłam	
	2. [ty] byłeś	byłaś	
	3. on / pan był	ona / pani była	ono było
	liczba mnoga		
	forma męskoosobowa	forma niemęskoosobowa	
	1. [my] byliśmy	byłyśmy	
	2. [wy] byliście	byłyście	
	3. oni / panowie, państwo byli	one / panie były	
mieć	liczba pojedyncza		
	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki
	1. [ja] miałem	miałam	
	2. [ty] miałeś	miałaś	
	3. on / pan miał	ona / pani miała	ono miało
	liczba mnoga		
	forma męskoosobowa	forma niemęskoosobowa	
	1. [my] mieliśmy	miałyśmy	
	2. [wy] mieliście	miałyście	
	3. oni / panowie, państwo mieli	one / panie miały	

! Czas przeszły czasowników w liczbie pojedynczej ma trzy rodzaje – *męski*, *żeński* i *nijaki* – podobnie jak w języku ukraińskim, a w liczbie mnogiej dwie formy: *męskoosobową i niemęskoosobową*, których nie ma w języku ukraińskim. Czasowniki w języku polskim w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej w czasie przeszłym *odmieniamy przez osoby, dodając odpowiednie końcówki, których brak w języku ukraińskim!*

ĆWICZENIE 12

Przepisz zdania, zmieniając czas na teraźniejszy. Podkreśl czasowniki.

Po południu byliśmy w muzeum.

Dzisiaj rano uczniowie byli w bibliotece.

Wczoraj był wtorek, a przedwczoraj poniedziałek.

Ten cały tydzień byłem na wsi.

Gdzie byłaś wczoraj?

Wczoraj byłem u babci.
Dzisiaj rano była ładna pogoda.

Oni byli w sekretariacie, a one były w pokoju nauczycielskim.

W styczniu byłem w górach.

Przedwczoraj one były w cyrku.

ĆWICZENIE 13

Ułóż według wzoru pytania do zdań.

WZÓR:

Wczoraj byłem zajęty.

– Kiedy byłeś zajęty?

Pan Andrzej: W piątek byłem we Lwowie.

– Kiedy pan był we Lwowie?

Przedwczoraj byłam na spektaklu.

Wczoraj byłam na poczcie.

Dzisiaj rano Taras był w szkole.

Przed południem pani Maria była w sklepie.

Wczoraj wieczorem byliśmy u kolegów.

Przedwczoraj była niedziela.

W czwartek rano byliśmy na boisku.

Pani Maria: W piątek byłam w parku.

Mama: W sobotę cały dzień byłam w domu.

Babcia: W piątek byłam u was.

ĆWICZENIE 14

Uzupełnij zdania brakującymi formami czasownika **mieć** w czasie przeszłym. Cyfry zapisz słownie. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Dzisiaj (*ja, Romek*) śniadanie o 8.30.

We wtorek (*ty, Oksana*) spotkanie o 12.00.

Przedwczoraj Oleg kółko informatyczne o 14.15.

W sobotę Anna zajęcia z angielskiego o 15.45.

Wczoraj my (*chłopcy i dziewczęta*) wolny dzień.

W poniedziałek (*wy, Stasia i Kasia*) lekcję tańca.

W niedzielę turystki wycieczkę do parku.

Na dzisiaj dziewczyny trudne zadanie.

Dzieci lekcję wf-u.

Panie i panowie przerwę.

ĆWICZENIE 15

Uzupełnij według wzoru formami czasowników *mieć* i *być*.
Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: (Ty) Byłeś chory i miałeś gorączkę.

(Ja, Oleg) w szkole i lekcję historii.

(Ty, Tania) w sklepie i dużą zieloną torbę na zakupy.

Edek na boisku i piłkę.

Dziecko w wózku i zabawkę.

Regina na poczcie i 4 listy do wysłania.

My (dziewczyny) na koncercie, bo tanie bilety.

Igor i Julia na wsi i ciekawe wakacje.

Grażyna i Bożena z koleżankami na wycieczce i ciekawą przygodę.

ĆWICZENIE 16

Uzupełnij zdania brakującymi liczebnikami.
Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR A: 3 – Na stole leżą trzy słowniki.

2 – Pani miała książki.

3 – W cyrku były słonie.

4 – Ja mam ołówki.

2 – Oleg ma zeszyty.

3 – Uczniowie mają słowniki.

WZÓR B: 5 – W mieście jest pięć parków.

5 – Tu jest ławek.

6 – Dziewczynki miały zeszytów.

11 – Chłopcy mieli piłeczek do tenisa.

21 – W kuchni było kucharek.

97 – W ogrodzie jest drzew.

8 – Na podwórku było krzaków.

100 – Ten blok ma okien.

ĆWICZENIE 17

Przepisz, liczebniki główne zapisz słownie.

Dzisiaj miałem 3 lekcje, a w poniedziałek miałem 7 lekcji. W klasie Olega jest 20 nowych map, a wcześniej było 10 nowych komputerów. W sali kina było 12 rzędów i 18 miejsc w każdym rzędzie. Ania miała 14 gier komputerowych, a Olga tylko 8. Chłopcy mieli 22 rowery, a dziewczyny miały 11 deskorolek. Nauczycielka miała na lekcji 5 słowników, 9 zeszytów i 6 podręczników.

Pisownia wyrazów z **u** i **ó**

W języku polskim dźwięk [u] jest oznaczany przez litery **u** i **ó**.

Literę **u** piszemy

w większości polskich wyrazów, którym w wyrazach ukraińskich odpowiada ukraińskie **y**

bułka – *булка*
ulica – *вулиця*
muzyka – *музика*

Literę **ó** piszemy

w zakończeniach
-ów, -ówka, -ówna

ogórków, żarówka,
Nowakówna

kiedy w innych formach tego samego wyrazu występuje **ó** lub **e**

naród – *narody*

kiedy w języku ukraińskim (lub innych słowiańskich) w wyrazach o tym samym rdzeniu występuje **o, e, i**

góra – *гора*
sól – *сіль*
pióro – *перо*

na początku słowa tylko w wyrazach

ósmi, ósemka, ów,
ówczesny

ó nigdy nie piszemy na końcu wyrazu!

ĆWICZENIE 18

Przepisz, podkreślając wyrazy z **ó**.

Ułóż książki na półce.

Mam skórzaną torbę.

Z lnu robi się płótno.

Nasz szkolny chór zawsze dobrze śpiewa.

Po raz szósty nasza drużyna wygrała zawody.

Pomóż koledze w nauce!

Staram się nigdy nie spóźniać.

Wspólna praca i wspólna zabawa jest zawsze przyjemna.

W piórniku są ołówki i pióra.

Na działce rosną ogórki.

W ogródku są ładne róże.

ĆWICZENIE 19

Zapisz wyrazy z **ó** i **u** w dwie kolumny według wzoru. Uwaga!
Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR:

Rów	Bruk
■	■

Półka, bułka, krótki, późno, Bułgarka, duży, mróz, kura, żółty, róża, chmura, nuta, jaskółka, chór, ludzie, lód, zupa, gruszka, mucha, żółtko, żubr, żuraw, mrówka, lud, pióro, żarówka, rów, łódka, дума, kubek, bóbr, kółko, krówka, bruk.

ĆWICZENIE 20

W miejsce kropek wpisz odpowiednio **ó** lub **u**. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Za g[]rami, za lasami żyła sobie kr[]lewna, kt[]ra nigdy się nie śmiała. Za przywr[]cenie c[]rce h[]mor[] kr[]l obiecał d[]żać nagrodę. Z g[]r i r[]wnin, z las[]w i wsi szli wesołkowie. Udało się rozśmieszyć kr[]lewnę kr[]lewskim[] s[]dze. Z jego figlarstw kr[]lewna omal nie pękła ze śmiech[]

(wg polskiej bajki ludowej)

ĆWICZENIE 21

Zapisz ukraińskie odpowiedniki polskich wyrazów. Zwróć uwagę na pisownię.

Wieczór, północ, burza, muzeum, góra, chłód, bukiet, różowy, żółty, żuraw, chór, Lwów, Kraków, Kijów, ogórek, cudowny, mur, jaskółka, ołówek, król, kozuch, ulica, róg, muzyka, mróz, wróbel, ból, mucha, lód, lud, ruch.

ĆWICZENIE 22

Ułóż krótkie dialogi w takich sytuacjach:

1. Wtorek, 16.30, winda, Adam i Teresa jadą na zajęcia języka polskiego.
2. Niedziela, babcia, Edek, rodzice, spacer, park, lody.
3. Sobota, popołudnie, pomagam mamie.

LEKCJA 4

Pory roku

Miesiące: styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień.

Pogoda: świeci słońce, pada deszcz / śnieg, wieje wiatr, jest mróz, temperatura wynosi 10 stopni / minus 10 stopni; temperatura powietrza, ciśnienie atmosferyczne; wilgotność; siła i kierunek wiatru; zachmurzenie i rodzaj chmur; opady i osady atmosferyczne – mróz, przymrozek, śnieg, zamieć, zawieja, grad, gołoledź; zjawiska atmosferyczne – burza, piorun, susza, szkwał, chłód, upał, tajfun, tornado, trąba powietrzna.

Pory roku: wiosna, lato, jesień, zima.

Czas wolny: w domu – czytać książki, oglądać telewizję, grać na komputerze; na świeżym powietrzu – jeździć na rowerze / nartach / sankach / łyżwach / desce (deskorolce, desce snowboardowej) / rolkach / wrotkach / kuligiem; zapalić ognisko; upiec kiełbaski; zrobić grilla, iść na spacer / na lodowisko / na basen / nad rzekę / na plażę / do lasu / na grzyby / na jagody; opalać się; grać w piłkę; jechać na wycieczkę do..., chodzić po górach, wspinać się na skałki, spędzać czas.

Cztery pory roku

W Polsce, jak i wszędzie na świecie, są cztery pory roku. Wiosna zaczyna się 21 marca i trwa do 21 czerwca. Początkiem lata jest 22 czerwca. Ono trwa do 22 września. Jesień przychodzi 23 września i trwa do 21 grudnia. Natomiast zima zaczyna się 22 grudnia, a kończy się 20 marca. Daty te ulegają przesunięciu, na przykład w roku przestępnym.

21 marca jest równonoc wiosenna, 23 września jest równonoc jesienna. Wtedy na całej kuli ziemskiej noc i dzień trwają po 12 godzin. Natomiast 22 czerwca następuje przesilenie letnie, kiedy noc jest najkrótsza i najdłuższy dzień w roku. 22 grudnia jest przesilenie zimowe. Wtedy dzień jest najkrótszy, a noc najdłuższa w roku.

Każda pora roku w Polsce ma swoje święta i tradycje. W zimie obchodzi się Boże Narodzenie, Nowy Rok. Wiosna to Wielkanoc, Dzień Konstytucji Trzeciego Maja, koniec roku szkolnego. Lato to czas na wakacje i kolonie. Na jesieni obchodzi się Dzień Nauczyciela i Narodowe Święto Niepodległości. Kalendarz świąt i tradycji z nimi związanych jest o wiele dłuższy.

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Jak długo trawa wiosna?
2. Kiedy zaczyna się lato i do kiedy trwa?
3. Jak długo jest jesień?
4. Od kiedy i do kiedy mamy zimę?
5. Czy w roku przestępnym te daty są takie same?
6. Co jest 21 marca?
7. Co jest 21 września?
8. Kiedy noc i dzień trwają po 12 godzin?
9. Jakie znasz święta wiosenne?
10. Jakie znasz święta jesienne?

ĆWICZENIE 2

Opowiedz w grupie, jakie święta i tradycje polskie zachowały się w Twojej rodzinie.

ĆWICZENIE 3

Porozmawiajcie w grupie o ukraińskich świętach państwowych. Z czym są związane i kiedy są obchodzone?

ĆWICZENIE 4

Przeczytaj tekst. Nowe wyrazy zapisz do słowniczka. Koleżance / koledze z klasy zadaj cztery pytania dotyczące tekstu.

Lubię zimę. Często pada biały śnieg, bywa mroźno. Czasem wieje silny wiatr. Drzewa są pokryte szronem. Rzeki i jeziora są skute lodem. Na drogach są zasy. Dzieci zjeżdżają z góry na sankach i nartach. Na lodowiskach jeżdżą na łyżwach. Wtedy dzieci lepią bałwana, rzucają się śnieżkami.

W zimie są święta Bożego Narodzenia i ferie zimowe. Za to wszystko lubię zimę.

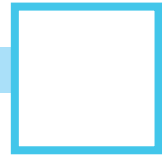

ĆWICZENIE 5

Wysłuchaj wiersza.

Nowe wyrazy zapisz do słowniczka.

Streść grupie ten wiersz. Czy zgadzasz się z autorem, że „lato jagód lipcowych ma smak”?

Krzysztof Dzikowski

Cztery pory roku

Lato jagód lipcowych ma smak.
Żółte liście gna jesienią wiatr.
Wiosną śniegi spływają już z gór,
A na szybach zimą kwitnie mróz.

A ja lubię mroźną zimę
I puszysty śnieg.
Kocham narty;
Dla mnie zima najpiękniejsza jest.

Ktoś tam lubi zimowy zły wiatr,
Kiedy rzeki już pokrywa kra.
Drugi woli przed siebie wciąż iść,
Gdy jesienią czerwienieje liść.

A ja lubię tylko lato
Wśród słonecznych plaż.
Lubię pływać;
Dla mnie lato najpiękniejsze jest.

Jeden lubi gdy wiosną ze snu
Znów się budzi rzek wezbranych nurt.
Inny woli lipcowych dni blask,
Kiedy miodem pachnie cały las.

A ja lubię
Wszystkie cztery pory roku ...

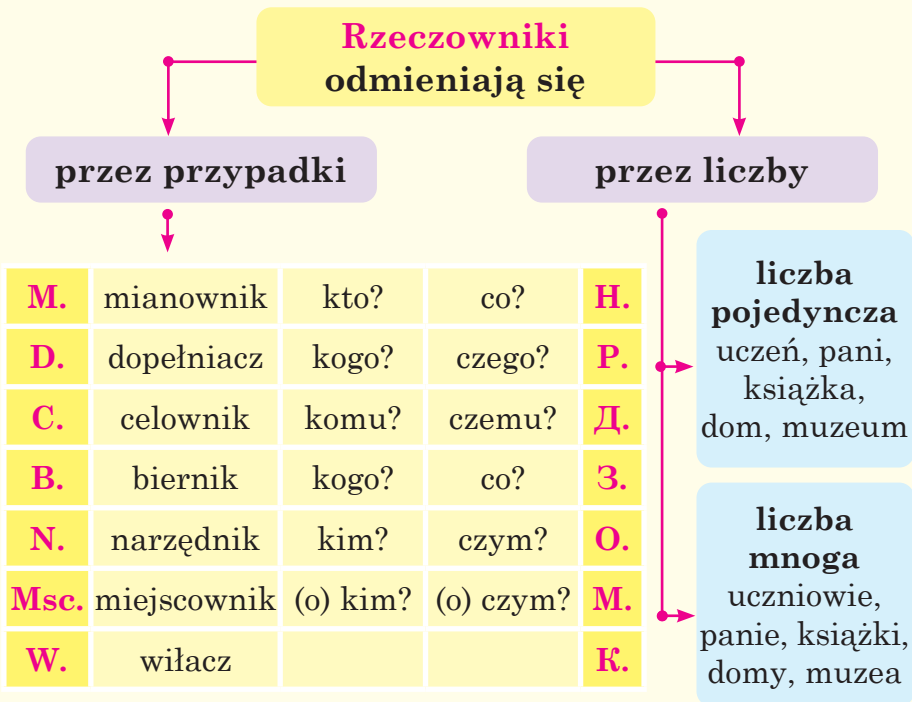

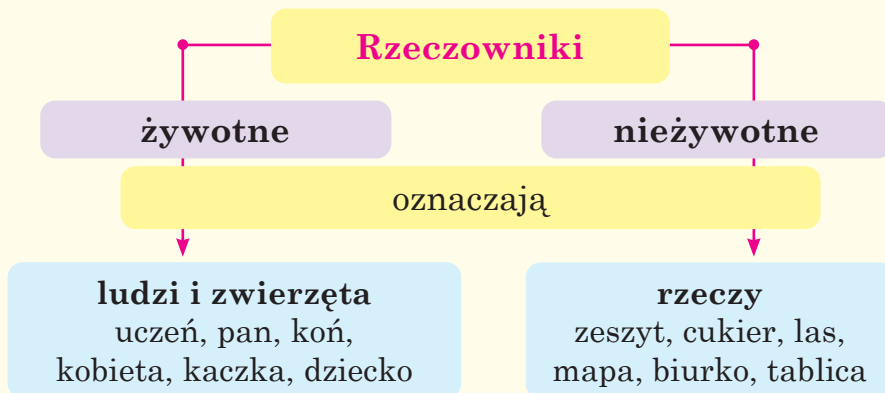
ĆWICZENIE 6

Ułóż opowiadanie o swojej ulubionej porze roku. Uzasadnij koleżankom i kolegom swój wybór.

Przypadki i liczby rzeczowników

Rozróżniamy rzeczowniki żywotne i nieżywotne

ĆWICZENIE 7

Wypisz do jednej kolumny rzeczowniki żywotne, do drugiej – nieżywotne.

Dziewczynka, szron, niezapominajka, pies, woda, chłopczyk, ziemia, święto, koń, nauczycielka, książka, ojciec, chleb, matka, dom, krowa, osoba, nauczyciel, zwierzę, roślina, żyto, mróz, jaskółka, rzecz, zeszyt, pani, tęcza, górnik, las, krzesło, dąb, dynia, pora, uczennica, kot, miód, pszczoła, cukier, grusza, wróbel, pogoda, lato, miesiąc, rok, pan.

Odmiana rzeczowników rodzaju nijakiego typu: *niebo, życie, pole, muzeum* w liczbie pojedynczej

M.	niebo	życie	pole	słonko	muzeum	H.
D.	nieba	życia	polą	słonka	muzeum	P.
C.	niebu	życiu	polu	słonku	muzeum	Д.
B.	niebo	życie	pole	słonko	muzeum	З.
N.	niebem	życiem	polem	słonkiem	muzeum	O.
Msc.(o)	niebie	życiu	polu	słonku	muzeum	M.
W.	niebo	życie	pole	słonko	muzeum	K.

Rzeczowniki zakończone na **-o**, **-e** w DOPEŁNIACZU mają końcówkę **-a**, w CELOWNIKU **-u**. BIERNIK i WOŁACZ są równe MIANOWNIKOWI. NARZĘDNIK ma końcówkę **-em** (w języku ukraińskim **-ом** i **-ем** (сел-ом, пол-ем)).

W MIEJSCOWNIKU rzeczowniki na **-e** oraz na **-ko**, **-go**, **-cho** mają końcówkę **-u**, a rzeczowniki kończące się na **-o** końcówkę **-e**, tutaj zachodzi wymiana tematowej spółgłoski: **t→ć** (*lato* – *lecie*), **r→rz** (*pióro* – *piórze*), **d→dź** (*rondo* – *rondzie*), **st→ść** (*miasto* – *mieście*) i in.

W liczbie pojedynczej rzeczowniki zakończone na **-um**, np. *muzeum*, *centrum*, *konserwatorium*, *liceum*, *gimnazjum*, *stypendium*, we wszystkich przypadkach mają taką samą formę.

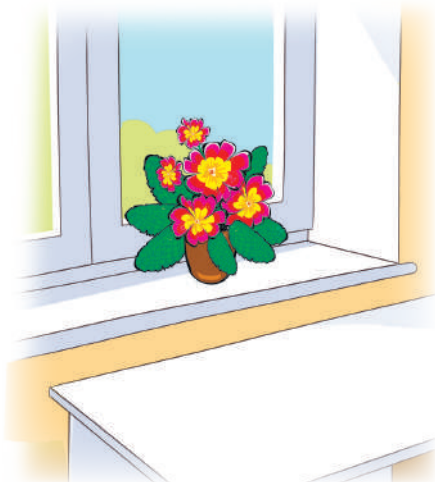
Wyrazy zakończone na **-ko**, **-go** mają w NARZĘDNIKU **-i-** przed **-em**: *oko* – *okiem*, *tango* – *tangiem*.

ĆWICZENIE 8

Rzeczowniki w nawiasach zapisz w odpowiednim przypadku.

Książka leży na (*biurko*).
 Na (*morze*) była burza. Byłem w (*kino*). Poprawiam (*zdanie*) w (*ćwiczenie*). Powtarzamy każde nowe (*słowo*) w (*zadanie*). Kwiatek stoi na (*okno*). Czy byłeś w (*miasto*)? Kto mieszka w tym (*mieszkanie*)? Uczniowie piszą (*dyktando*). Na dzisiaj nie mamy żadnego (*ćwiczenie*). Mama kupiła świąteczne (*ciasto*). Od dzisiaj w (*muzeum*) jest nowa wystawa.

ĆWICZENIE 9

Ułóż zdania z wyrazami: *centrum, zdanie, słońce, niebo, jezioro, ćwiczenie.*

ĆWICZENIE 10

Uzupełnij według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *To jest kino. Byłem w kinie.*

To jest muzeum.	Byłem w [] .
To jest mieszkanie.	Byłam w [] .
To jest liceum.	Byliście w [] .
To jest auto.	Byłem w [] .
To jest miasto.	Byliśmy w [] .
To jest piętro.	On był na [] .
To jest pole.	Oni byli w [] .
To jest metro.	Pan był w [] .
To jest przedszkole.	Dziecko było w [] .
To jest ćwiczenie.	Błędy były w [] .

ĆWICZENIE 11

Uzupełnij według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *To jest pokój i okno. Mamy pokój z oknem.*

To jest piórnik i pióro.	Mam piórnik z [] .
To jest las i jezioro.	Widzimy las z [] .
To jest bułka i masło.	Masz bułkę z [] .
To jest podwórko i drzewo.	Widzimy podwórko z [] .
To jest park i boisko.	W mieście jest park z [] .
To jest mama i dziecko.	Widzisz tę mamę z [] .
To jest kawa i mleko.	Na śniadanie była kawa z [] .

Czas przyszły czasownika

liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. [ja] <i>będę</i>	1. [my] <i>będziemy</i>
2. [ty] <i>będziesz</i>	2. [wy] <i>będziecie</i>
3. on / pan ona / pani ono } <i>będzie</i>	3. oni / panowie oni / państwo one / panie } <i>będą</i>

ĆWICZENIE 12

Zapisz czasownik *być* w odpowiedniej formie w czasie przyszłym. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Jutro (*ty*) w kinie. Latem mało chmur i dużo słońca.
Jesienią dużo owoców. Na śniadanie bułki z masłem.
Na wakacjach (*wy*) nad morzem. W sierpniu (*my*)
nad jeziorem. Po zajęciach (*ja*) mieć czas wolny.

ĆWICZENIE 13

Zapisz czasownik *być* w odpowiedniej formie. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Dzisiaj niedziela, jutro poniedziałek.
Teraz kwiecień, za miesiąc maj.
Miesiąc temu marzec.
W styczniu (*my*) w górach.
Ty dzisiaj w muzeum, a ja jutro.
W zeszłym roku (*wy*) nad morzem.
W niedzielę państwo Kowalscy w filharmonii na koncercie.
Jutro pani Nowak miała z nami zastępstwo na angielskim.

ĆWICZENIE 14

Wysłuchaj komunikatów o pogodzie.

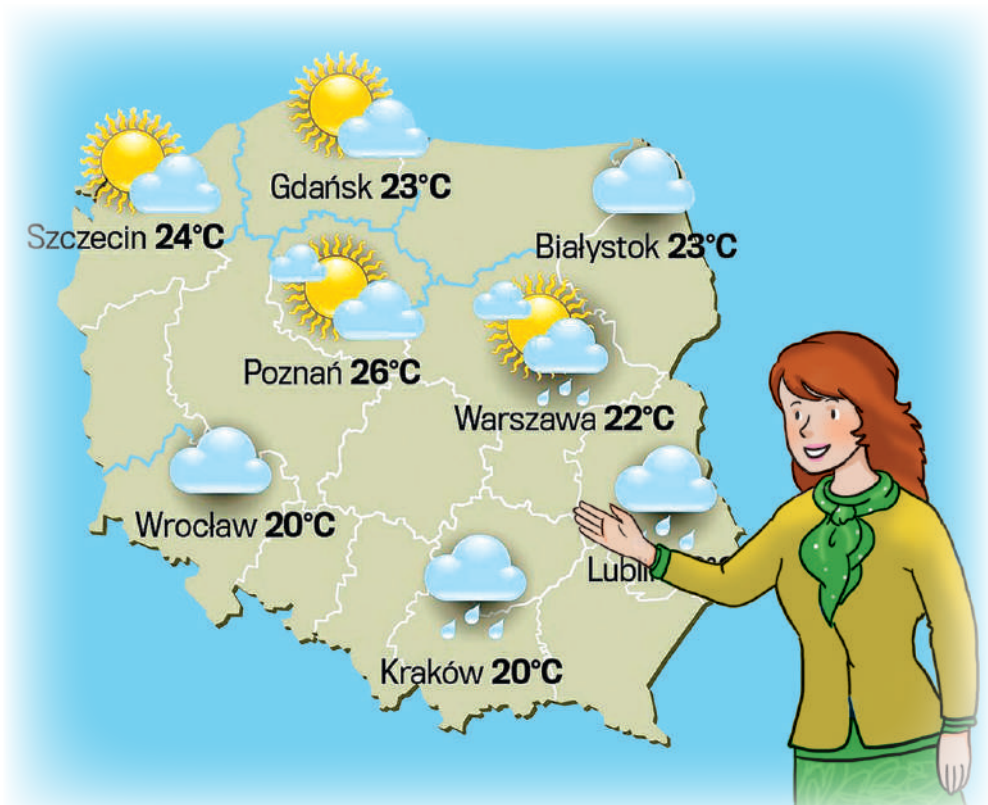
Nowe słownictwo zapisz do słowniczka.

Nadal zimno

Dziś w kraju będzie zachmurzenie duże i umiarkowane. Miejscami wystąpią przelotne opady śniegu lub śniegu z deszczem. Temperatura maksymalna w dzień od czterech stopni Celsjusza na południowym wschodzie do dziewięciu stopni Celsjusza na południowym zachodzie. Wiatr będzie słaby i umiarkowany, północny i zachodni.

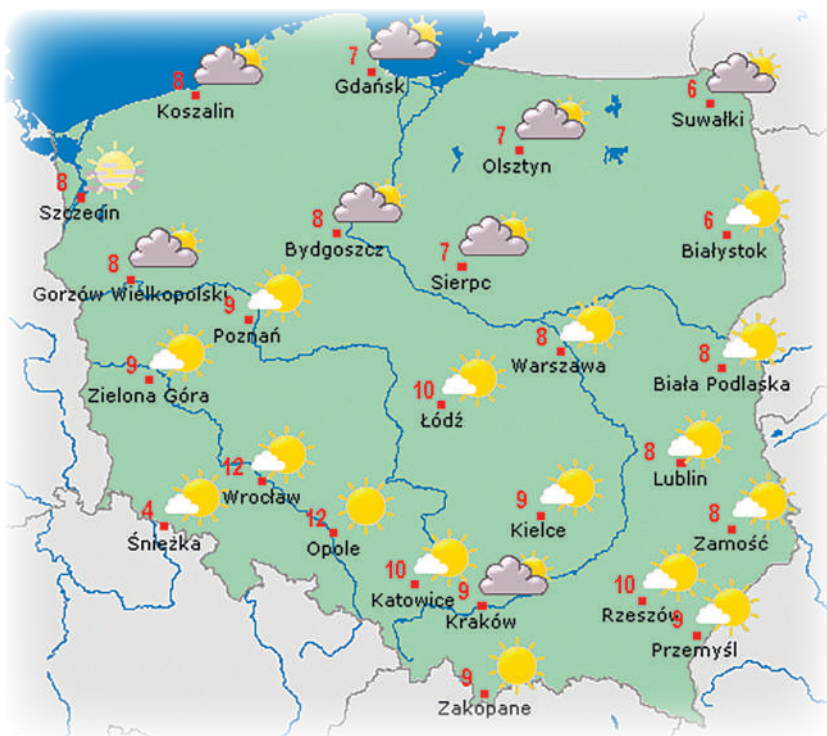
W Warszawie i Łodzi będzie zachmurzenie umiarkowane i duże z przelotnymi opadami śniegu lub deszczu ze śniegiem. Temperatura minimalna w nocy – dwa stopnie, temperatura maksymalna w dzień plus siedem stopni.

Możliwe burze

Dziś w kraju będzie zachmurzenie duże, z większymi przejaśnieniami we wschodniej połowie kraju. Miejscami, głównie na zachodzie i południu Polski, będą opady deszczu i lokalne mgły.

W Warszawie i Łodzi będzie zachmurzenie duże z większymi przejaśnieniami. Okresami będzie deszcz, a także możliwa burza. Temperatura minimalna w nocy około $+8\text{ }^{\circ}\text{C}$, temperatura maksymalna w dzień około $+14\text{ }^{\circ}\text{C}$. Wiatr słaby i umiarkowany, zmienny.

ĆWICZENIE 15

Porozmawiajcie w grupie o dzisiejszej pogodzie.

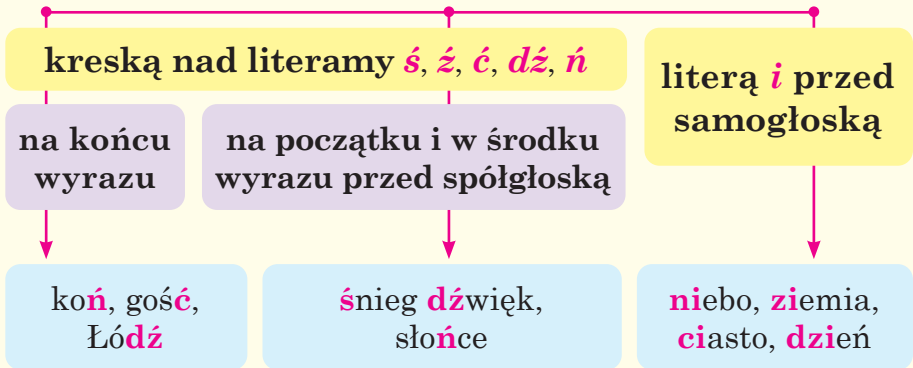
ĆWICZENIE 16

Ułóż komunikat o pogodzie na dzisiaj i na jutro dla Twojej miejscowości.

Oznaczanie miękkości. Zapisywanie głoski [j]

Miękkość spółgłosek oznaczamy

Słyszany dźwięk [j] zapisujemy jako literę „j”

W pozostałych przypadkach zapisujemy dźwięk [j] literą **i**, np.:
miasto, biały, Maria, radio.

ĆWICZENIE 17

Przepisz wyrazy, uzupełniając je literą *i* lub *j*. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

P _ es, lekc _ a, k _ osk, wakac _ e, fer _ e, Gruz _ a,
part _ a, Słowac _ a, rad _ o, przy _ echać, akwar _ um,
b _ egać, ob _ aśniać, _ askółka, piwon _ a, elewac _ a,
b _ ały, arm _ a, histor _ a, delegac _ a, s _ ostra, akc _ a,
z _ eść, lin _ a, _ eż, p _ ana, Zof _ a, komis _ a.

ĆWICZENIE 18

Zapisz ukraińskie odpowiedniki polskich wyrazów. Zwróć uwagę na pisownię.

Dania, Norwegia, Szwecja, Bułgaria, jaskółka, radość, złość, ślad, słoń, lalka, kolacja, akcja, jutro, jesień, wjazd, ziarno, ziemia, miotła, Kijów, fioletowy, niania, lato, armia, siostra, babcia, zajazd, linia, delegacja, historia, Alicja, ciało.

ĆWICZENIE 19

Przepisz zdania i podkreśl w wyrazach spółgłoski miękkie: *ś, ź, ć, ń, dź*.

Wiosną las zielenieje. Roztopił się śnieg. Jest dużo wody w rzekach. Słońce świeci długo i mocno. Dzieci bawią się na placach zabaw. W niedzielę rodziny chodzą na spacer. Wieje świeży wiatr. Wszystko kwitnie. Ziemia pachnie...

ĆWICZENIE 20

Wymawiaj dokładnie i szybko.

Wiatr poświstuje wśród liści osiki.

LEKCJA 5

Urodziny

Urodzinowe rzeczowniki: urodziny, życzenie, życzenia urodzinowe, życzenia z okazji urodzin, piosenka urodzinowa, przyjęcie urodzinowe, kartka z życzeniami, zaproszenie na urodziny; gość, prezent, balon, niespodzianka, kwiat, bukiet kwiatów; słodycze, tort, świeczka, placek, sok, deser, krem; naczynia, talerz, kubek, butelka, szklanka, filiżanka, sztucce, widelec, łyżka, nóż, łyżeczka do herbaty, obrus, serwetka.

Urodzinowe zwroty i czasowniki: składać / złożyć życzenia z okazji urodzin. Składam panu / pani serdeczne / najlepsze życzenia urodzinowe! Życzę Ci wszystkiego najlepszego! Wszystkiego najlepszego z okazji urodzin! Wszystkiego dobrego z okazji urodzin! Dużo szczęścia z okazji urodzin! Zapraszać gości, świętować urodziny, obchodzić urodziny, urządzać / urządzić przyjęcie, zdmuchiwać / zdmuchnąć świece, dobrze się bawić, śpiewać „Sto lat”, dostać dużo prezentów.

Życzyć, świętować, obchodzić, tańczyć, śpiewać, bawić się, jeść, pić.

Moje urodziny

Urodziny obchodzę na wiosnę. Rodzice zaplanowali wyprawić wielką imprezę w tym dniu. Na urodziny przyjdzie prawie cała klasa, zaproszenie rozesłano gościom. Wszystko dokładnie omówiono – najpierw, o 17.00, mama poda tort własnego wyrobu i rozpocznie się świetne przyjęcie. Ten wieczór ma być pełen niespodzianek dla zaproszonych. Na gości czeka tort, ciastka, paluszki, czekoladki, szarlotka, zabawa i dobra muzyka.

O ustalonej godzinie mama wnosi pierwszą niespodziankę – tort. To nie zwyczajny tort, jest on wielki i w kształcie serca. W smaku również znakomity – malinowo-śmietankowy. Na torcie są ustawione kolorowe świece.

Potem nadchodzi najmiłsza dla mnie chwila, otwieranie prezentów. Wszystkie, a było ich w tym roku naprawdę dużo, zawinięte były w kolorowy, szeleszczący papier, a na dodatek przyozdobione lśniącymi wstążkami. Tam były książki, drobiazgi do szkoły, ozdoby do włosów...

Potem była muzyka, wspólne śpiewanie „Sto lat” i dużo dobrej zabawy aż do późnego wieczoru.

ĆWICZENIE 1

Posłuchajcie piosenki urodzinowej i ją zaśpiewajcie.

Czy znasz inną piosenkę na taką okazję?

Sto lat!

Sto lat, sto lat, niech żyje, żyje nam!

Sto lat, sto lat, niech żyje, żyje nam!

Jeszcze raz, jeszcze raz, niech żyje, żyje nam!

Niech żyje nam!

ĆWICZENIE 2

Odpowiedz na pytania.

1. Kiedy są obchodzone urodziny bohaterki?
2. Kto jest zaproszony na przyjęcie?
3. O której godzinie rozpocznie się przyjęcie?
4. Jaka niespodziankę przygotowała mama?
5. Co czeka na gości w trakcie przyjęcia?
6. Jak wygląda tort niespodzianka?
7. Jaka chwila jest najmiłsza?
8. Jaka piosenką kończy się zabawa urodzinowa?

ĆWICZENIE 3

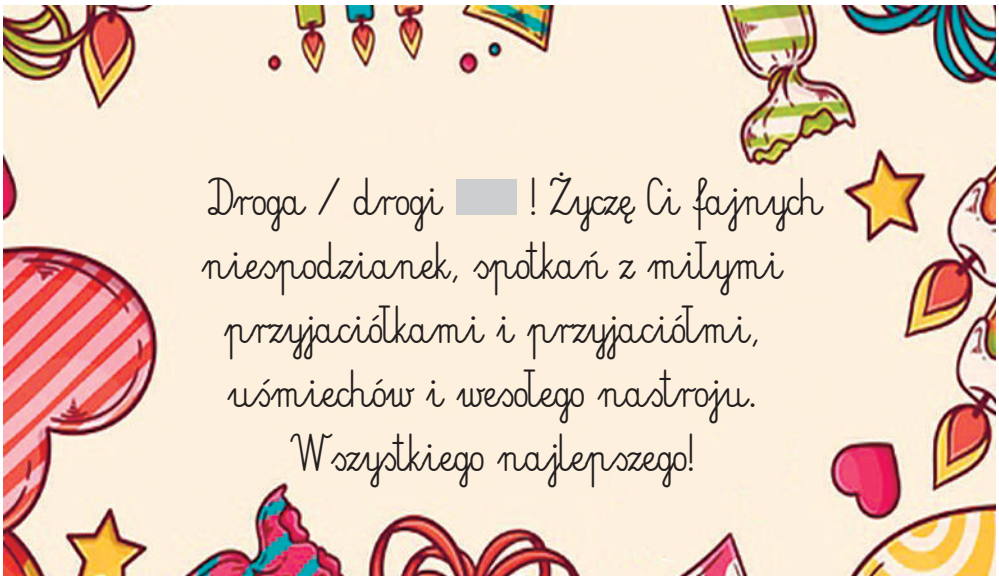
Poproś koleżankę / kolegę o odpowiedzi na pytania.

1. Kiedy obchodzisz urodziny?
2. Jak przygotowujesz się do imprezy urodzinowej?
3. O jakim prezencie marzysz na urodziny?
4. Jaki był twój najlepszy prezent urodzinowy?

ĆWICZENIE 4

Złóż życzenia urodzinowe dla koleżanki / kolegi, mamy, brata lub siostrzyczki. Niech kartka urodzinowa posłuży Ci za wzór! Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Odmiana rzeczowników deklinacji żeńskiej (twardotematowych) zakończonych na **-a** w liczbie pojedynczej

M.	szkoła	siostra	kobiet	pogoda	H.
D.	szkoły	siostry	kobiet	pogody	P.
C.	szkole	siostrze	kobiecie	pogodzie	Д.
B.	szkołę	siostrę	kobietę	pogodę	З.
N.	szkołą	siostrą	kobietą	pogodą	O.
Msc.(o)	szkole	siostrze	kobiecie	pogodzie	M.
W.	szkoło!	siostro!	kobieto!	pogodo!	К.

M.	książka	uwaga	mucha	H.
D.	książki	uwagi	muchy	P.
C.	książce	uwadze	musze	Д.
B.	książkę	uwagę	muchę	З.
N.	książką	uwagą	muchą	O.
Msc.(o)	książce	uwadze	musze	M.
W.	książko!	uwago!	mucho!	К.

Rzeczowniki deklinacji żeńskiej (twardotematowe) zakończone na **-a** w DOPEŁNIACZU mają końcówkę **-y**, po **k** i **g** **-i**; w CELOWNIKU i MIEJSCOWNIKU występuje wymiana spółgłosek: **k**→**c**, **g**→**dz**, **r**→**rz**, **t**→**ć**, **d**→**dź**, **ł**→**ł**, **ch**→**sz**, **s**→**ś** i in. W BIERNIKU zawsze jest końcówka **-ę**, w NARZĘDNIKU **-ą**, WOŁACZ ma końcówkę **-o**.

ĆWICZENIE 5

Wypisz z tekstu „Moje urodziny” rzeczowniki rodzaju żeńskiego twar-dotematowe oraz określ ich przypadek i podaj formę mianownika według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR:

Rzeczownik w tekście	Przypadek	Forma mianownika
wiosnę	3.	wiosna

ĆWICZENIE 6

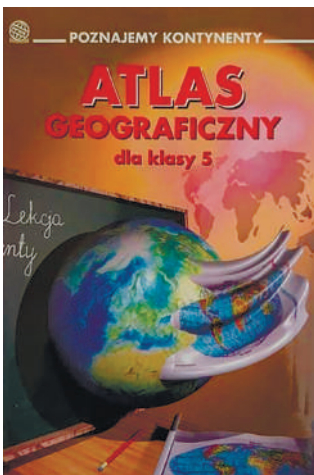
Wyrazy w nawiasach zapisz w odpowiedniej formie.

Dostałem (*jedynka*), jak ja to powiem (*mama*)? Tata nie dał mi do (*szoła*) (*kanapka*). (*Irena*) i Natalia wracają z (*biblioteka*). O (*godzina*) dziesiątej przyjdzie koleżanka. Jedziemy na (*wycieczka*) szkolną do (*Warszawa*). Mieliśmy gości z (*Poltawa*). Zdania przepisujemy z (*książka*). Proszę popatrzeć na tę (*mapa*). Kupuję kwiaty (*mama*). Turyści jadą z (*Warszawa*) do (*Poltawa*). Przyjechali goście z (*Odessa*).

ĆWICZENIE 7

Uzupełnij końcówki rzeczowników rodzaju żeńskiego. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Z naszą nauczycielk[] jedziemy na wycieczk[]. Piotr lubi gr[] w piłk[] i jazd[] na rowerze ze swoją klas[]. Na szkolnym korytarzu spotkaliśmy Iren[] z mam[]. Zawsze mam potrzebną książk[] pod ręk[]. Atlas geograficzny wpadł mi za szaf[]. Ola jest córk[] nauczyciela. Na przerwie pijemy mleko albo herbat[] z cytryn[]. Mamy nową szkoł[] z bardzo ładną bibliotek[].

ĆWICZENIE 8

Zmień zdania według wzoru.

WZÓR: *To jest siostra. Daję prezent siostrze. Mówimy o siostrze.*

W klasowym akwarium jest ryba.
Dajesz karmę []. Znajdźcie informacje o tej [] w Internecie.

To jest nowa gazeta.

Przeczytaj w [] reklamę.

Dziadek przygląda się [] .

To jest zebra. W zoo pracownik daje [] karmę. Rozmawiamy o [] .

To stara wiejska chata. Ku [] prowadzi ścieżka. Po tej [] nikt nie chodzi.

To ciekawa książka. Brat przgląda się tej [] . O tej [] wszyscy mówią.

Moja koleżanka to wysoka dziewczyna. [] podoba się głośna muzyka. Rozmawiamy z mamą o [] .

Podział czasowników na koniugacje

Czasowniki w czasie teraźniejszym

odmieniają się

przez osoby

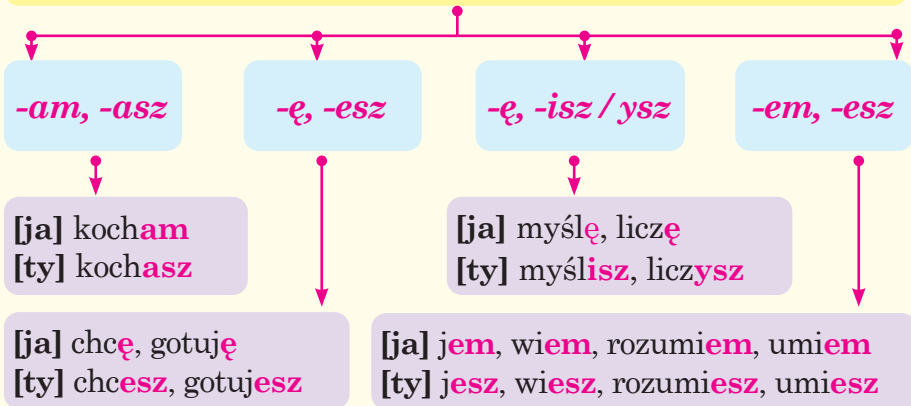
przez liczby

Podstawowa forma (tylko nazywająca czynność) nazywa się **bezokolicznikiem**, na przykład: *pisać, ćwiczyć, biegać, jeść*. W tej formie czasownik znajdziemy w słowniku.

Odmiana czasowników przez osoby i liczby nazywa się **koniugacją**.

W języku polskim rozróżniamy IV koniugacje określane według 1. i 2. osoby liczby pojedynczej

W języku ukraińskim istnieją zaś dwie koniugacje rozróżniane według 3. osoby liczby mnogiej (*-уть, -ють – зотують, -ать, -яць – роблять*).

Odmiana czasowników koniugacji **-am, -asz i -em, -esz** w czasie teraźniejszym

liczba pojedyncza					
	<i>znać</i>	<i>jeść</i>	<i>wiedzieć</i>	<i>umieć</i>	<i>rozumieć</i>
1. [ja]	<i>znam</i>	<i>jem</i>	<i>wiem</i>	<i>umiem</i>	<i>rozumiem</i>
2. [ty]	<i>znasz</i>	<i>jesz</i>	<i>wiesz</i>	<i>umiesz</i>	<i>rozumiesz</i>
3. on / pan ona / pani ono	<i>zna</i>	<i>je</i>	<i>wie</i>	<i>umie</i>	<i>rozumie</i>
liczba mnoga					
1. [my]	<i>znamy</i>	<i>jemy</i>	<i>wiemy</i>	<i>umiemy</i>	<i>rozumiemy</i>
2. [wy]	<i>znacie</i>	<i>jecie</i>	<i>wiecie</i>	<i>umiecie</i>	<i>rozumiecie</i>
3. oni / panowie oni / państwo one / panie	<i>znają</i>	<i>jedzą</i>	<i>wiedzą</i>	<i>umieją</i>	<i>rozumieją</i>

Czasowniki **wiedzieć** i **znać** w języku ukraińskim mają znaczenie – **знаму**.

Czasownika **wiedzieć** używamy z pytaniem **o kim? o czym?** Na przykład: *Wiem o zadaniu na dzisiaj. Wiemy, że jutro pójdziemy do muzeum. Czy wiecie, gdzie jest ten uczeń?*

Czasownika **znać** używamy z pytaniem **kogo? co?** Na przykład: *Znam twojego brata. Czy znasz język polski?*

UWAGA!

Wiem wszystko. Nic nie *wiem*.

ĆWICZENIE 9

Odmień w czasie teraźniejszym czasowniki: **śłuchać, oglądać, powtarzać, korzystać, rozmawiać, powiedzieć, czekać**.

ĆWICZENIE 10

Ułóż zdania, używając czasownika **znać** w odpowiedniej formie.

[Ja]	znać	ten wiersz.
[Ty]		język angielski.
Zbyszek		tego pana.
Teresa		tę szkołę.
Dziecko		drogę na szkolne boisko.
[My]		swój kraj.
[Wy]		naszą panią woźną.
Uczniowie		regulaminy szkoły i klasy.
Studentki		nowy podział godzin.
Panowie		dużo żartów.
Pani		współczesną poezję.
Państwo		swoich sąsiadów.

ĆWICZENIE 11

Uzupełnij zdania wyrażeniami z ramki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Wiem o [] .

Czy wiesz, że w poniedziałek będzie [] ?

Kto wie, co na jutro [] ?

Wiemy, że [] trzeba dużo pracować.

Wiecie, gdzie jest [] ?

sprawdzian z matematyki; jutrzejszym zadaniu z polskiego; sala gimnastyczna, było zadane; przed egzaminami

ĆWICZENIE 12

Dobierz odpowiednie formy czasowników *wiedzieć* i *znać*. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Czy [wy] [] , kto otworzył okno? [My] nic nie [] o tych słownikach. [Wy] [] tę reklamę, jak przychodzi uczeń do szkoły? On [] , gdzie jest Warszawa. Tadek [] o szkolnym przedstawieniu. Uczniowie [] ten wiersz na pamięć. Co [ty] [] na ten temat? [Wy] nic nie [] o nowej uczennicy? Każdy chciałby [] swoją przyszłość.

ĆWICZENIE 13

Czasowniki w nawiasach wypowiedz w odpowiedniej formie.

Dzieci (*pożyczać*) książki w bibliotece. Czy każdy (*kochać*) swoją ojczyznę? Czy Oleg (*wiedzieć*), że jego siostra już przyjechała? [My] (*Wołać*) go, żeby poczekał. W szkole [wy] (*zbierać*) punkty z zachowania. [Ja] (*Znać*) ten wiersz na pamięć. [My] (*Nie umieć*) tańczyć poloneza! Czy pani (*wiedzieć*), która jest godzina?

ĆWICZENIE 14

Uzupełnij zdania formami czasownika *czytać* według wzoru.
Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: [Ja] *czytam gazetę.*

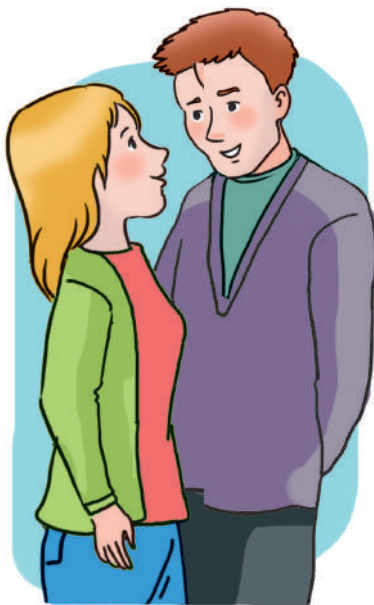
- [Ty] SMS od kolegi.
 [My] lekturę z polskiego.
 [Wy] wiersz Mickiewicza.
 On lekcję z podręcznika.
 Oni ogłoszenie.
 Ona e-mail od koleżanki.
 One czytankę z elementarza.
 [Ty] powieść.
 [My] książkę.
 Pan gazetę.
 Pani po hiszpańsku.
 Panie o modzie.
 Panowie stare dokumenty.
 Państwo napisy.
 Pani na ekranie.

ĆWICZENIE 15

Uzupełnij zdania formami czasownika *rozmawiać* według wzoru. **Uwaga!**
Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Ja rozmawiam po polsku.*

- [My] biegle po angielsku.
 [Ty] źle po francusku.
 On słabo po ukraińsku.
 Ona po bułgarsku.
 One dobrze po hiszpańsku.
 [Wy] po czesku.
 Ono trochę po słowacku.

Oni bardzo dobrze po niemiecku.
 Pan po litewsku.
 Pani po rosyjsku.
 Państwo po japońsku.
 Panowie po grecku.
 Panie po portugalsku.
 Pan po węgiersku.

Pisownia wyrazów z *ą, ę, om, on, em, en*

W wyrazach rdzennie polskich piszemy *ą* lub *ę*. W niektórych wyrazach *ą* i *ę* wzajemnie się wymieniają: *dąb* – *dębu*; *ząb* – *zęby*; *ręka* – *raćzka*.

W pokrewnych wyrazach ukraińskich na ich miejscu najczęściej występuje: *a* (*я*), *y* (*ю*): *święto* – *свято*; *dąb* – *дуб*; *gotąb* – *золуб*.

W wyrazach obcych z pochodzenia piszemy połączenia *om, on, em, en*. Podobnie jest w języku ukraińskim: *koncert* – *концерт*; *kompas* – *компас*; *cement* – *цемент*; *temperatura* – *температура*.

Zapamiętaj:

Kłopot z pisownią prędko znika,
 kiedy zajrzysz do słownika!
(Roman Pisarski)

ĆWICZENIE 16

Przepisz zdania. W miejsce luk wstaw brakujące litery: *e – ę, ą – om, ą – on, ę – en*. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Klem tyna z mam i koleżank wybrały si na k cert do filharmonii. Usłyszały k pozycje różnych k pozycytorów wykonywane na takich instrumentach jak: tr bka, b ben, skrzypce, flet itp.

Na koniec dziewczynki wręczyły dyrygentowi kwiaty, a mama zrobiła im zdjęcia, by mogły pochwalić się innym koleżankom.

Wracając do domu, przyglądały się wystawom sklepowym, szukając prezentu dla wujka.

ĆWICZENIE 17

Z ćw. 16. wypisz wyrazy, w których zostały uzupełnione luki. Zapasz je po ukraińsku.

ĆWICZENIE 18

Przeczytajcie wyraźnie rymowanekę Romana Pisarskiego. W grupie wybierzcie narratora, Jasia, Felka i Stasia. Szczególną uwagę zwróćcie na wymowę nosówek.

Zabawiano się raz grą,
kto odnajdzie słówko z „a”;
Jaś napisał słówek rząd,
a więc:
mąka, łąka, prąd.
kąk, sąsiadka, bąk, bąbelek.
Nie dał się zawstydzić Felek.
Tak napisał:
Mądry zając
przed pogonią uciekając,
krażył, krażył pod Dąbrową,
w głąb jej umknął

z całą głową...
Staś powiedział: – A ja chcę
znaleźć słówka z samym „ę”.
Więc w zeszycie pisać będę:
Bęc, bęc, bęc, bęc bębni bęben.
Co to będzie, co to będzie,
gdy się złęknie gęś
na grzędzie?
Gęś przysiedzie grzędę tę
będzie gęgać gę, gę, gę.
Udały się rymy gęsie,
Klasa się ze śmiechu trzęsie.

ĆWICZENIE 19

Przepisz wyrazy, uzupełniając je odpowiednimi literami **a**, **ę** lub połączeniami liter **om**, **on**, **em**, **en**. Przy wykonaniu ćwiczenia warto skorzystać z *Praktycznego Polsko-Ukraińskiego Słownika Ortograficznego*! Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

1. Ksi...żka.
2. Dzi...cioł.
3. M...ka.
4. W...ż.
5. B...zyna.
6. Pi...tro.
7. Prez...t.
8. P...k.
9. Elem...t.
10. P...pa.

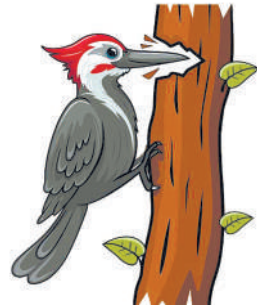
11. K...pas. 12. Z...by. 13. K...cert. 14. D...tysta.
 15. Pami...ć. 16. Łab...dź. 17. Ł...ka. 18. Rem...t.
 19. Świ...to. 20. Cem...t. 21. Goł...b. 22. G...sienica.
 23. T...peratura. 24. G...ska. 25. Pi...ć. 26. Pi...tka.
 27. T...cza.

ĆWICZENIE 20

Zapisz ukraińskie odpowiedniki polskich wyrazów. Zwróć uwagę na pisownię.

Żołądź, dąb, pamięć, sens, remont, gałązka, pięć, dzięcioł, koncert, ręka, męka, cement, książka, kontynent, benzyna, mąka, kat, bomba, pompa, mądrość, kompot, gąska, cętka.

ĆWICZENIE 21

Uzupełnij wyrazy brakującymi literami. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

W prez...cie dostałem ciekaw... ksi...żk... . Zaj...czki jedz... zielon... trawk... . Paj...k snuje paj...czyn... . Kierowca tankuje auto b...zyn... . Sprzedawczyni odmierza pi...ćdziesi...t c...tymetrów wst...żki. W sklepie są k...serwy z pstr...ga.

ĆWICZENIE 22

Wymawiaj szybko i dokładnie.

Bywa w każdym pamiętniku,
na księżycu w gołębniku.

W lesie puka z dzięciołami
spada z dębu z żołędziami.
I w kolędach pięknie brzmi.
Co to jest odpowiedz mi!

LEKCJA 6

Zdrowo jem,
więcej wiem!

Rodzaje posiłków: obiad, śniadanie, kolacja, przekąska, piknik, bufet, posiłek czterodaniowy, pierwsze danie, drugie danie, deser, napój.

Naczynia: garnek, patelnia, rondel, szklanka, kubek, filiżanka, spodek, talerz, miska, łyżka, nóż, widelec, łyżeczka, sztućce, serwetka.

Czasowniki spożywcze: gotować, smażyć, grillować, dusić, gotować na parze, obierać, kroić, serwować, nakładać.

Ilości: porcja, litr, bochenek, kostka, tabliczka, kawałek, plasterek, łyżka, skrawek, karton, pudełko, słoik, baton.

Smak: gorzki, mdły, kremowy, chrupiący, gorący, łagodny, słony, pikantny, słodki, bez smaku, zimny.

Stan żywności: świeży, surowy, dojrzały, zgniły, twardy, delikatny, niedojrzały, rozgotowany, tłusty, owocowy, jarzynowy, zdrowy, ostry, twardy.

Odżywiamy się zdrowo

W każdej szkole podstawowej w Polsce jest stołówka, która proponuje ciepłe posiłki dla chętnych uczniów. Posiłki są zdrowe, pełnowartościowe i lekkie. Szkolne stołówki proponują świeże potrawy na pierwsze i drugie danie. Zazwyczaj są to różne zupy, gulasz, gołąbki. Na deser jakieś ciastko, herbatka czy soczek do picia, rozmaite owoce. W piątek zaś podaje się potrawę bezmięsną, najczęściej rybę lub jajko. W jadłospisie nie znajdziemy nutelli i słodkich bułek, czekoladek, czipsów, napojów gazowanych.

A jak wyglądają obiady uczniów w innych krajach europejskich? W stołówkach szkolnych Hiszpanii, Grecji i Włoch obowiązuje dieta śródziemnomorska, która uznawana jest za najzdrowszą na świecie. Jest ona bogata w warzywa i owoce, jogurty i różnego rodzaju produkty mleczne, ryby i owoce morza.

We Francji duży nacisk kładzie się na żywność ekologiczną. Na talerzach pojawiają się więc duże ilości warzyw i owoców, najczęściej sezonowych. Młodzież szkolna ma też dużo czasu na zjedzenie obiadu często czterodaniowego i ciepłego. Bez pośpiechu, bez poganiania, z należytym szacunkiem, jakim Francuzi obdarzają swoją kuchnię.

W Wielkiej Brytanii przez wiele lat w szkołach królowały potrawy typu fast food. Ostatnio je zastąpiły warzywa, owoce, dobrej jakości mięsa. W ramach przekąski podaje się uczniom jogurt lub owoce, a do picia – wodę. By zachęcić młodzież do sięgania po zdrowe jedzenie, organizuje się różnego rodzaju warsztaty kulinarne.

(wg Internetu)

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Jakie posiłki proponują stołówki szkolne w Polsce?
2. Co można dostać na deser w szkolnej stołówce?
3. Ja wygląda jadłospis w piątek?
4. Czego się nie podaje w stołówce szkolnej?
5. Jaka dieta jest najzdrowsza na świecie?
6. Na czym polega dieta śródziemnomorska?
7. Na jaką żywność kładzie się nacisk we Francji?
8. Jak ostatnio zmieniły się jadłospisy w Wielkiej Brytanii?
9. Dlaczego w Wielkiej Brytanii często urządzone są warsztaty kulinarne?

ĆWICZENIE 2

Zapoznaj się z jadłospisem stołówki w jednej z warszawskich szkół. Nowe słownictwo zapisz do słowniczka. Znaczenia wyrazów poszukaj w słowniku.

Poniedziałek

Zupa grzybowa,
pieczywo mieszane,
makaron z truskawkami,
białym serem i
śmietaną, woda,
baton zbożowy

Wtorek

Barszcz ukraiński,
pieczywo mieszane,
gulasz mięsny, kluski
śląskie, surówka
z ogórka kiszzonego
z cebulką, kompot z
wiśni, owoce

Środa

Krupnik, pieczywo
mieszane, spaghetti
z mięsem i warzywami,
soki owocowe

Czwartek

Żurek z jajkiem,
pieczywo mieszane,
schab pieczony,
ziemniaki, marchewka
z groszkiem, kompot z
czerwonej porzeczki,
owoce

Piątek

Zupa pomidorowa
z brązowym ryżem,
pieczywo mieszane,
kotlet z ryby, ziemniaki,
surówka z pora z
jabłkiem, herbata z
cytryną i miodem

ĆWICZENIE 3

Jakie dania proponuje wasza stołówka szkolna? Porozmawiajcie o tym w grupie. Co Ci najbardziej smakuje?

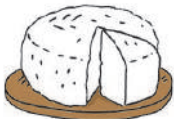

ĆWICZENIE 4

Podpisz obrazki wyrazami z ramki i ustal ich rodzaj. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

miód

biały ser, kotlet, ziemniaki, herbata, kanapka, kielbasa, masło, ryż, zupa, mleko, kawa, chleb, sok, ser żółty, mięso, jajko, dżem, makaron, miód, płatki, szynka, pączki, cukier, frytki, czipsy, czekolada, owoce, warzywa

ĆWICZENIE 5

Przypomnij odmianę czasownika *jeść*. W miejsce luk wpisz brakujące formy. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

(ja) jem		(my) <input type="text"/>	
(ty) <input type="text"/>		(wy) <input type="text"/>	
on, ona, ono	} <input type="text"/>	oni, one	} jedzą
pan, pani		państwo	

Czasownik *pić* odmieniamy tak

(ja)	<i>piję</i>	(my)	<i>pijemy</i>
(ty)	<i>pijesz</i>	(wy)	<i>pijecie</i>
on, ona, ono pan, pani	} <i>pije</i>	oni, one państwo	} <i>piją</i>

ĆWICZENIE 6

Uzupełnij zdania wyrazami z ćw.4. Zadaj 3 pytania koleżance / koledze co je i pije na śniadanie, obiad i kolację. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Na śniadanie jem i piję . .

Na obiad jem i piję .

Na kolację jem i piję .

ĆWICZENIE 7

Ułóż najlepszy według Ciebie jadłospis na cały dzień.

Herbata, kawa, mleko, kompot, sok, woda mineralna niegazowana, cytryna, cukier.

Chleb / bułka / kanapka z szynką, kielbasą, masłem, rybą, dżemem, jajkiem, musztardą, ogórkiem, pomidorem, jajecznicą.

Zupa ogórkowa, pomidorowa, grzybowa, jarzynowa, barszcz, rosół.

Ziemiaki, ryż, kasza, makaron.

Salata, sałatka z ..., ogórki, kapusta, marchew. Gulasz, kotlet, ryba smażona, kurczak, ciastko.

Śniadanie	Obiad	Kolacja
■	■	■

ĆWICZENIE 8

Przyjrzyj się obrazkowi i w grupie wyjaśnijcie, jakie jedzenie jest zdrowe, a jakie nie.

ĆWICZENIE 9

Wysłuchaj *Piosenki o niezdrowym jedzeniu* w wykonaniu *Orkiestry Dni Naszych*.

Zaśpiewajcie razem w klasie.

Piosenka o niezdrowym jedzeniu

Trzęsą mi się rączki, kiedy widzę pączki .
Pączek niech się dowie, że wybieram zdrowie.
Trzęsą mi się łydki, kiedy widzę frytki .
Frytka niech się dowie, że wybieram zdrowie.
Refren: Hej! Hej! Raz i dwa! Witaminy wołę ja!
Hej! Hej! Raz, dwa, trzy! Wolisz je i ty! 2 razy
Mleczna czekolada , sadło się odkłada.
Czipsy znów mnie kuszą, ale odejść muszą.
Rozum podpowiada: „Jesteś tym, co zjadasz”.
A więc mądre dzieci, niech nie jedzą śmieci!

Refren:

Cukru całe mrowie niszczy moje zdrowie.
Tłuszcz jak ludożerca co dzień mnie uśmierca.
Mówię więc otwarcie: „Porzuć takie żarcie!
Nie ma przebaczenia dla złego jedzenia”

Refren.

ĆWICZENIE 10

Wypisz z wiersza wyrazy określające zdrowe i niezdrowe jedzenie. Ułóż z nimi swoje zdania.

Odmiana rzeczowników miękkotematowych deklinacji żeńskiej w liczbie pojedynczej

M.	ciocia	ulica	kolacja	cebula	H.
D.	cioci	ulicy	kolacji	cebuli	P.
C.	cioci	ulicy	kolacji	cebuli	Д.
B.	ciocię	ulicę	kolację	cebule	З.
N.	ciocią	ulicą	kolacją	cebula	O.
Msc.(o)	cioci	ulicy	kolacji	cebuli	M.
W.	ciociu!	ulico!	kolajo!	cebulo!	К.

M.	pani	gospodyni	powieść	rzecz	H.
D.	pani	gospodyni	powieści	rzeczy	P.
C.	pani	gospodyni	powieści	rzeczy	Д.
B.	panią	gospodynię	powieść	rzecz	З.
N.	panią	gospodynią	powieścią	rzeczą	O.
Msc.(o)	pani	gospodyni	powieści	rzeczy	M.
W.	pani!	gospodyni!	powieści!	rzeczy!	К.

DOPEŁNIACZ, CELOWNIK i MIEJSCOWNIK mają jednakową końcówkę **-i** lub **-y** po **ź** (*róży*), **rz** (*burzy*), **sz** (*myszy*), **cz** (*rzeczy*), **c** (*nocy*), **dz** (*władzy*).

BIERNIK ma końcówkę **-ę**, a w rzeczownikach zakończonych na spółgłoskę BIERNIK jest taki sam jak MIANOWNIK.

W NARZĘDNIKU wszystkie rzeczowniki tej grupy przybierają jednakową końcówkę **-ą**.

WOŁACZ ma końcówkę **-o**. Końcówka **-u** występuje po spółgłoskach miękkich w osobowych rzeczownikach zdrobniałych: *babciu*, *Kasiu*, *Zuziu*, *Haniu*. W rzeczownikach zakończonych na spółgłoskę występują końcówki: **-i**, **-y** (*O ty moja młodości! O nocy ciemna!*).

Tylko rzeczownik **pani** w **BIERNIKU** ma końcówkę **-ą**, czym się różni od reszty rzeczowników rodzaju żeńskiego.

ĆWICZENIE 11

Rzeczowniki w nawiasach użyj w odpowiednim przypadku w liczbie pojedynczej.

Słuchamy (*pieśń*) ludowej. W tej (*część*) (*powieść*) czytamy o (*młodość*) bohatera. Babcia w (*kuchnia*) robi (*kolacja*). Delegacja z (*Francja*) odbywa (*podróż*) po (*Ukraina*). Na (*lekcja*) języka polskiego słuchaliśmy ciekawej (*baśń*). Kuzynka (*Łucja*) jak zawsze ma (*racja*). Z (*pani Felicja*) odwiedziliśmy wystawę kwiatów. Już od dawna nie widzieliśmy (*pani Maria*). Na śniadanie do (*kasza*) dodajemy masło. Zazwyczaj podczas (*burza*) pada deszcz. O (*róża*) śpiewamy w piosence. Nauczycielka pisze na (*tablica*).

ĆWICZENIE 12

Uzupełnij brakujące końcówki rzeczowników rodzaju żeńskiego. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Wczoraj na kolację Taras miał herbatę z cytryną i kanapkę z szynką . Herbatę była bardzo dobra i Taras poprosił o jeszcze jedną filiżankę herbaty . A na śniadanie miał jajecznicę z kiełbasą . Na kanapkę do szkoły jest szynka z cebulką . Nie lubi cebulki , ale zjadł z grzecznością . Lubię pizzę z papryką , cebulą i przyprawą korzenną.

ĆWICZENIE 13

Zmień zdania według wzoru, uzupełniając je wyrazami z ramki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Spotykam panią Olgę. Pani Olgo, co pani niesie?*

Widzę [] . [] , dokąd pani idzie?

Spotykamy [] . [] , czy pani już ma urlop?

Widzimy [] . [] , przepraszamy za spóźnienie.

Spotykam [] . [] , co siostra robi jutro o 12.00, bo chcieliśmy zaprosić siostrę na jasełka.

Widzę [] . [] , dokąd pani wyjeżdża?

Spotykamy panią kucharkę w szkole. [] , co pani gotuje?

Widzę [] . [] , jak się pani czuje?

pani Anna, pani Zofia, pani Maria, pani Natalia,
pani profesor, pani dyrektor, siostra Honorata, proszę pani

W wyrażeniach **pani dyrektor**, **pani kierownik**, **pani premier**, **pani doktor**, **pani profesor** i podobnych formy dyrektor, kierownik itd. się nie odmieniają!
Np.: Spo- tykam panią premier. Pani dyrektor, czy mogę zrobić sobie z panią zdjęcie?

Pani profesor – mówimy do wszystkich nauczycielek w szkołach średnich (m.in. liceach).

Pani + imię (też do mężczyzn panie + imię, np. *Pani Mar- to, Panie Jerzy*) mówimy do osób dobrze nam znanych, jeśli chcą, byśmy tak mówili, np. do sąsiadów.

Do nauczycieli w szkole podstawowej mówimy *proszę pani / proszę pana*.

Do osób duchownych mówimy *proszę księdza, proszę siostry* lub, gdy są mniej oficjalne relacje: *księżę Andrzeju / siostro Małgorzato*.

Odmiana przymiotników przez rodzaje

Przymiotniki
odmieniają się

przez rodzaje

przez przypadki

przez liczby

Przymiotnik przybiera przypadek, rodzaj i liczbę określanego rzeczownika.

Końcówki mianownika przymiotników

rodzaj męski

rodzaj żeński

rodzaj nijaki

-y po spółgłoskach
twardych

-a

-e

nowy, młody

*nowa, młoda, wysoka,
długa, lisia, tania*

*nowe, młode, wysokie,
długie, lisie, tanie*

-i po spółgłoskach
miękkich

*wysoki, długi,
lisi, tani*

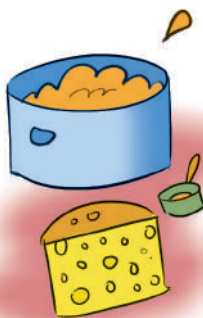

ĆWICZENIE 14

Przeczytaj wiersz. Jak myślisz: co kucharki gotowały? Co można przygotować (usmażyć, upiec, ugotować) z podanych w wierszu produktów?

Wanda Chotomska

Sześć kucharek

Było sobie sześć kucharek,
Jedna chuda jak sucharek,
Jak bułeczka pulchna druga,
Trzecia jak makaron długa,
czwarta miała mleczną cerę
i lubiła kluski z serem,
piąta niby pączek tłusta
i jak ocet kwaśna szósta.

Pięć kucharek w mlecznym barze
miało przez nią kwaśne twarze,
bo nic nigdy nie robiła,
tylko ciągle się kłóciła:
z tą najpierwszą o kakao,
co na blachę wykipiało,
a z tą drugą – o talerze
i o każdą dziurkę w serze,
o ryż – z trzecią,
o sól – z czwartą,
z piątą zaś – o bułkę tartą.

ĆWICZENIE 15

Wypisz z wiersza 5 przymiotników i ułóż z nimi zdania.

ĆWICZENIE 16

Dobierz z ramki odpowiednie przymiotniki do podanych rzeczowników, używając odpowiedniego rodzaju.

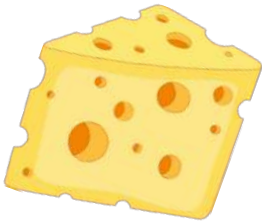
pomarańcza	ziemniak	zupa
śliwka	cukier	sałatka
niebo	pieprz	cytryna
mleko	jabłko	ogród
sól	śledź	trawa

słodki, czerwony, kwaśny, kamienny, zgniły,
gorzki, soczysty, słony, pomarańczowy, zielony,
ogórkowy, warzywny, zsiadły

ĆWICZENIE 17

Połącz przymiotniki z właściwymi rzeczownikami i ułóż z nimi zdania.

miód
chleb
ser
herbata
zupa
kasza
żółtko
mleko
masło

tłusty
lipowy
pszenny
pomidorowa
gryczana
chińska
wiejskie
kurze
zsiadłe

ĆWICZENIE 18

Do podanych określeń dobierz odpowiednie rzeczowniki. Czy są ich odpowiedniki w języku ukraińskim?

Kwaśne jak ocet; biały jak mleko; słodki jak miód; zły jak pies; zimna jak lód; chytry jak lis; uparty jak osioł.

ĆWICZENIE 19

Przepisz, otwierając nawiasy odpowiednią formą rzeczownika z przymiotnikiem.

Dzisiaj ja i moja siostra kupujemy warzywa i owoce. Mamy kupić (*czerwona cebula, młoda kapusta i kiszony ogórek*). Moja siostra nie lubi (*cebula*), a ja nie lubię (*kapusta*). Mama rozumie, że każdy lubi coś innego. Ojciec do pracy bierze (*kanapka z kielbasa*), mój brat i ja jemy w szkole (*chleb z szynka*), a moja siostra nie lubi jeść w szkole (*śniadanie*). Na obiad mama bardzo lubi jeść (*zupa jarzynowa*), ojciec zawsze prosi o (*kasza gryczana*), a nie lubi (*zupa pomidorowa*). Siostra często pyta o (*pomidor i szczypiorek*), a nie chce jeść (*ryż*), brat chce na deser (*pieczone jabłko*), ale nie lubi (*miód lipowy*). I tak moja mama musi o wszystkim pamiętać.

(wg Internetu)

ĆWICZENIE 20

Naucz się nazw kolorów. Porównaj z językiem ukraińskim.

Kolory

biały

pomarańczowy

seledynowy

beżowy

czarny

zielony

szary

popielaty

czerwony

granatowy

żółty

niebieski

fioletowy

różowy

złoty

Zapamiętaj:

Kolorowe kredki, nie ołówki

Odmiana czasowników koniugacji -ę, -isz / -ysz w czasie teraźniejszym

liczba pojedyncza			
	<i>robić</i>	<i>stać</i>	<i>leżeć</i>
1. [ja]	robię	stoję	leżę
2. [ty]	robisz	stoisz	leżysz
3. on / pan ona / pani ono	robi	stoi	leży

liczba mnoga			
1. [my]	robimy	stoiemy	leżymy
2. [wy]	robicie	stoicie	leżycie
3. oni / panowie oni / państwo one / panie	robią	stoją	leżą

Samogłoska **y** występuje w końcówkach 2. i 3. osoby liczby pojedynczej i 1. i 2. osoby liczby mnogiej po **sz**, **ź**, **rz**, **cz** (np. *thu-maczysz*, *prósz-y*, *wierz-ymy*, *waż-ycie*).

ĆWICZENIE 21

Odmień w czasie teraźniejszym czasowniki: **mówić**, **prosić**, **uczyć**, **wnosić**, **myśleć**.

ĆWICZENIE 22

Czasowników w nawiasach użyj w odpowiedniej formie.

W tej kawiarni lampy bardzo ładnie (*świecić*). Po karmyczkach (*szumieć*) strumyki. Po świętach niektórzy (*leczyć się*) z przejedzenia. [Ty] (*dzwonić*) do Tarasa, żeby (*złożyć*) życzenia. Mama (*wnosić*) wazę z zupą. [My] (*wchodzić*) do restauracji. Kelnerzy (*roznosić*) drugie danie: schabowego z kapustą i ziemniakami. Kompot i inne desery już (*stać*) na stole.

ĆWICZENIE 23

Uzupełnij zdania czasownikami **uczyć się** i **robić** według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *Uczę się geografii. Robię ćwiczenie.*

[ty] ☐ fizyki.	[my] ☐ pieśni.
[ty] ☐ gimnastykę.	[my] ☐ porządek.
On ☐ wiersza.	[wy] ☐ bajki.
Ona ☐ kanapkę.	[wy] ☐ wycinankę.
Ono ☐ piosenki.	Oni ☐ języków obcych.
Ono ☐ hałas.	One ☐ sałatkę jarzynową.
Pan ☐ historii.	Państwo ☐ kolację.
Pani ☐ matematyki.	Panie ☐ zakupy.

Pisownia wyrazów z **rz** i **ż**

W języku polskim dźwięk, który najczęściej wymawia się jak ukraiński [ж], zapisuje się jako **ż** lub **rz**.

rz	piszemy, gdy w odpowiednikach ukraińskich jest p	<i>burza – буря, orzech – горіх, brzoza – бepeза, lekarz – лікар, morze – море</i>
	piszemy, gdy w wyrazach polskich rz wymienia się na r	<i>morze – morski, wierzę – wiara</i>
	piszemy po spółgłoskach p, t, k, f, ch , natomiast wymawiamy [sz].	<i>przykład, przy, przyjaciel, przyjechać, trzy, trzeba, patrzeć, Krzysztof, krzyk, krzak, chrzaszcz, chrzan</i>
ż	piszemy, gdy w odpowiednikach ukraińskich jest ж albo з	<i>żubr – зубр, życie – життя, żelazo – залізо, łyżka – ложка, póź – ніж, może – може</i>

W wyrazach *pszenica*, *pszczola*, *kształt* (i wyrazach od nich pochodzących) oraz niektórych innych po *p*, *k*, *t* piszemy *sz*.
Gdy masz wątpliwości, sprawdź w słowniku!

ĆWICZENIE 24

Z tekstu *Odżywiamy się zdrowo* wypisz wyrazy z *rz* lub *ż*. Uzasadnij pisownię.

ĆWICZENIE 25

Przepisz, uzupełnij wyrazy brakującymi literami *rz* lub *ż*. Przy wykonaniu ćwiczenia warto skorzystać z *Praktycznego Polsko-Ukraińskiego Słownika Ortograficznego!*

Koryta █, zo █ a, █ epa, ko █ uch, tale █,
█ yto, po █ eczka, █ ycie, █ uraw, kalenda █,
w █ esień, o █ ech, g █ yb, stra █, █ elazo,
p █ ygoda, █ aba, ksią █ ka, █ uk, b █ eg,
ma █ ec, █ elatyna, ko █ eń, b █ oza,
k █ yk, █ ebrak, █ ółtko, █ urek, █ mija,
p █ ód, po █ ądek, wie █ ba, █ akiet,
ch █ est, mala █, █ ołnie █, t █ ewiki,
█ yrandol.

ĆWICZENIE 26

Zapisz ukraińskie odpowiedniki polskich wyrazów. Zwróć uwagę na pisownię. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Brzeg, morze, przygrzewać, leżeć, plaża, korzyść, leżak, wygrzebać, przynosić, ważne, pożar, krzywy, uważnie, przyglądać się, dostrzegać, żuk, rzecz, podróż, żaba, życzenie.

ĆWICZENIE 27

Wymawiaj szybko i dokładnie.

Jerzy nie wierzy, że na wieży jest dużo jeży.

LEKCJA 7

Sport to zdrowie

Dyscypliny sportowe: piłka nożna, siatkówka, koszykówka, skoki narciarskie, hokej, tenis, lekka atletyka.

Grać w tenisa. Trenować judo. Uprawiać gimnastykę artystyczną lub sportową.

Mecz: wygrać, przegrać, zremisować. Kibic, kibicować. Drużyna, remis, wynik 3:0 (trzy – zero / trzy do zera). Boisko. Sala gimnastyczna. Hala sportowa. Trybuny.

Piłka nożna: grać w piłkę nożną, stać na bramce, sędzia, gwizdek, atak, obrona, gol, strzelić gola, strzelić bramkę / zdobyć bramkę, stracić bramkę.

Siatkówka: mecz piłki siatkowej, boisko do siatkówki, blokować, obrona, rozgrywać, przyjmować (zagrywkę), rozgrywający / rozgrywająca, atakujący, atakująca, zawodnik / zawodniczka, linia ataku, kapitan drużyny, zdobyć punkt, wygrać seta.

Mój ulubiony sport

Sport odgrywa ważną rolę w moim życiu. Sprawia, że życie jest ciekawe i nie nudne. Moim ulubionym sportem jest siatkówka. W szkole na wf-ie [wuefie] gramy w siatkówkę. Na lekcjach wf-u odbywają się turnieje między klasami. Albo najsłabsi grają z najsilniejszymi, to nic, że wynik 20 do 0 (zera). Ale jaka satysfakcja!

W naszej szkole także są rozmaite kółka sportowe. Można chodzić na karate czy judo. Większość chłopaków odwiedza szkółkę piłkarską. Także są zajęcia z koszykówki. Ktoś w weekendy jeździ na rowerze czyli uprawia kolarstwo. Moje koleżanki z klasy uwielbiają gimnastykę artystyczną i siatkówkę.

Ja też gram w siatkówkę, kiedy mam wolny czas. Ten sport podoba mi się od dziecka. W nim mogę wyrazić siebie. Myślę że ćwiczenia są bardzo dobrym sposobem na spędzanie wolnego czasu z rodziną. Kiedy ćwiczę, mam lepszy apetyt, czuję się zdrowa i mam dobrą kondycję. Mój tata gra w siatkówkę. Natomiast mama lubi pływanie w basenie.

ĆWICZENIE 1

Odpowiedz na pytania.

1. Jaka rolę odgrywa sport w życiu?
2. W jakie gry zespołowe gra się na wf-ie?
3. Kto uczestniczy w turniejach szkolnych?
4. Co daje satysfakcję?
5. Jakie sporty do wyboru proponują kółka sportowe?
6. Jakie sporty uwielbiają koleżanki z klasy?
7. Jakie sporty podobają się kolegom z klasy?
8. Czemu pomagają ćwiczenia sportowe?

ĆWICZENIE 2

Odegrajcie dialog w rolach.

Warszawa. Stadion Narodowy. Kasa.

Olek kupuje bilety na mecz piłki nożnej.

Olek: Dzień dobry. Chcę kupić bilet na mecz piłki nożnej.

Kasjer: Dzień dobry. Na mecz Polska – Ukraina?

O: Tak, właśnie na ten mecz.

K: Ile biletów?

O: Proszę trzy bilety.

K: Czym pan płaci, gotówką czy kartą?

O: Płacę kartą, proszę bardzo.

K: Dziękuję. Proszę bilety.

O: Dziękuję. Do widzenia.

K: Do widzenia. Polska gola!

ĆWICZENIE 3

Wraz z koleżanką / kolegą ułóż dialog przed kasą stadionu.

ĆWICZENIE 4

O jakich dyscyplinach sportowych jest mowa w wierszu?
Nowe słownictwo wypisz do słowniczka. Znaczenie wyjaśnij
za pomocą słownika.

Danuta Gellnerowa

Zawody lekkoatletyczne (fragment)

Tu sportowców nikt nie zliczy.

Dyski błyszczą jak księżycy.

Siatki, kosze i oszczepy.

– Kto z nas rzuci dalej? Lepiej?

Szklana tyczka drży i śpiewa.

Chłopiec frunie ponad drzewa.

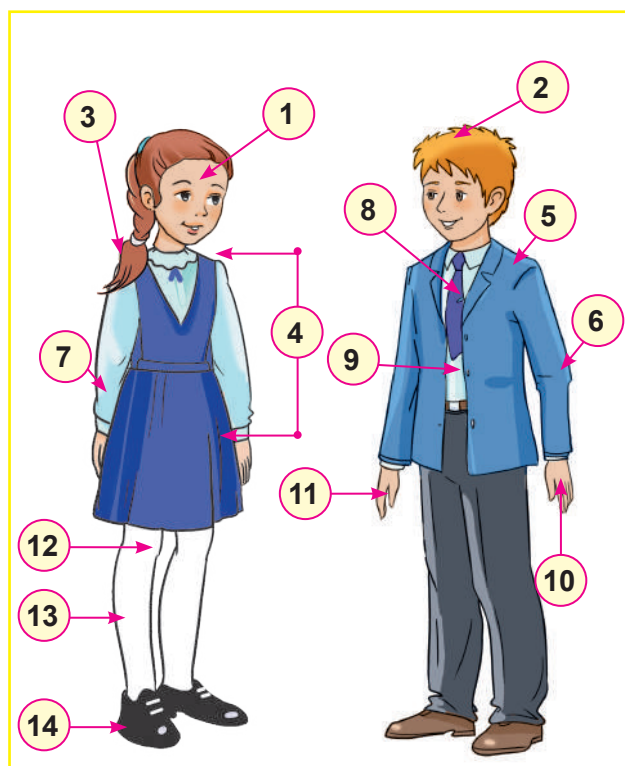
ĆWICZENIE 5

Przyjrzyj się piktogramom. Jakie sporty są w nich ukryte?

ĆWICZENIE 6

Nazwy części ciała pogrupuj według rodzajów w liczbie pojedynczej. Które spośród nich występują raczej lub tylko w liczbie mnogiej? Porównaj z językiem ukraińskim.

GŁOWA:

włosy, warkocz, czoło, oko, twarz, ucho, brew (brwi), wargi, rzęsa, nos, policzek, usta, ząb (zęby), wąsy, broda, szyja.

TUŁÓW:

plecy, pierś, brzuch.

RĘKA:

łokieć, ramię, dłoń, palec, paznokieć.

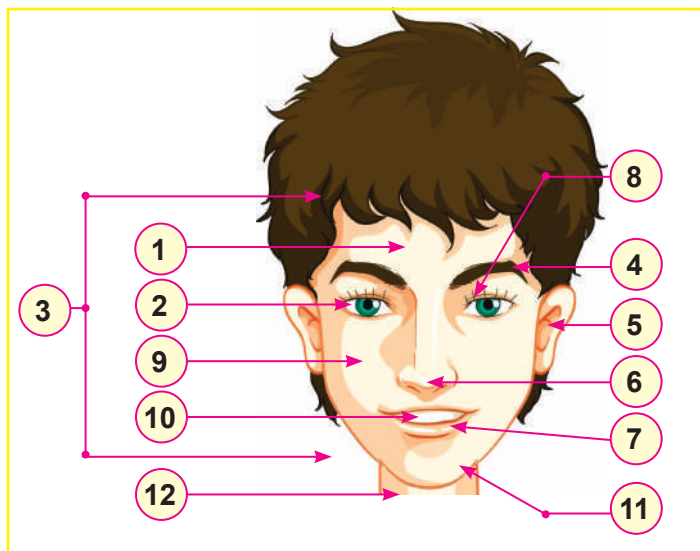
NOGA:

udo, kolano, łydka, stopa, pięta.

ĆWICZENIE 7

Dopasuj cyfry do nazw części głowy według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: 1 – czoło

Szyja, czoło, twarz, oko-oczy, brew-brwi, policzek, usta, nos, ząb-zęby, broda, rzęsa-rzęsy, ucho-uszy

ĆWICZENIE 8

Z ćw. 6. dopasuj cyfry do nazw części ciała. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

ĆWICZENIE 9

Porozmawiajcie w grupie, jakie części ciała są ukryte w tych zagadkach.

Ciało ludzkie bez głowy i kończyn nazywa się .

Dwie małe pomocnice służą Ci przez całe życie. Pracowite są, a przy tym, bardzo lubią częste mycie. Nazywają się .

Piłkarzowi służą do kopania piłki. Dzięki nim możesz biegać, chodzić. Nazywają się .

Najbardziej ku górze wysunięta część ciała, rosną na niej włosy. Nazywa się .

Odmiana rzeczowników nieżywotnych deklinacji męskiej

W języku polskim – tak jak w języku ukraińskim – rozróżniamy rzeczowniki żywotne i nieżywotne.

Wśród rzeczowników żywotnych rodzaju męskiego wyróżnia się rzeczowniki męskoosobowe, które są nazwami mężczyzn lub mężczyzn i kobiet razem, np.: *chłopcy, lekarze, profesorzy*.

rzeczowniki męskie		
żywotne		nieżywotne
męskoosobowe	niemęskoosobowe	
<i>uczeń, chłopiec, nauczyciel, dyrektor, pan, lekarz, poeta, ojciec, król</i>	<i>koń, kot, pies, chomik, kogut, wąż, chrząszcz, orzeł, królik</i>	<i>zeszyt, długopis, ołówek, rower, obiad, tort, miesiąc, wagon, dzień</i>

M.	policzek	pokój	zeszyt	cukier	świat
D.	policzka	pokoju	zeszytu	cukru	świata
C.	policzkowi	pokojowi	zeszytowi	cukrowi	światu
B.	policzek	pokój	zeszyt	cukier	świat
N.	policzkiem	pokojem	zeszytem	cukrem	światem
Msc.(o)	policzku	pokoju	zeszycie	cukrze	świecie
W.	policzku!	pokoju!	zeszycie!	cukrze!	świecie!

RZECZOWNIKI nieżywotne tej deklinacji w MIANOWNIKU i BIERNIKU mają taką samą formę, w DOPEŁNIACZU zwykle mają końcówkę **-u**, czasami **-a**, na przykład: *talerza, miesiąca, grama, grosza*; prawie zawsze są to nazwy miast: *Krakowa, Lwowa, Kijowa*.

ABY SPRAWDZI, JAKIEJ KOŃCÓWKI UŻYĆ W DOPEŁNIACZU, SIĘGNIJ DO SŁOWNIKA!

W CELOWNIKU rzeczowniki te mają prawie zawsze końcówkę **-owi**, NARZĘDNIK zawsze ma końcówkę **-em**, w MIEJSCOWNIKU i WOŁACZU występują dwie końcówki: **-u** (po spółgłosce miękkiej, w tym po **c, dz, cz, dź, sz, ź, rz**, a także po twardych **k, g, ch**) lub **-e** (po spółgłosce twardej, przy czym wystąpi wymiana – zmiękczenie w temacie, np.: **s→ś, z→ź, d→dź, t→ć, ł→ł, r→rz** i in).

ĆWICZENIE 10

Zapisz podane wyrazy do tabelki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Sędzia, koń, rowerzysta, doping, gwizdek, pływak, numer, mecz, kosz, trener, nauczyciel wf-u, orzeł, piesek, korytarz, plecak, nurek, schemat, turysta, wynik, uczeń, kibic.

rzeczowniki męskie		
żywotne		nieżywotne
<i>męskoosobowe</i>	<i>niemęskoosobowe</i>	
Sportowiec	kot	wynik
■	■	■

ĆWICZENIE 11

Uzupełnij zdania rzeczownikami **bilet, boks, dres, rower, mecz, śnieg** w dopełniaczu. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: Kibic ma **bilet** na mecz.

Kibic nie ma **biletu**.

Taras trenuje ■ już dwa lata. Taras nie trenuje ■ .

Mam nowy ■ do ćwiczeń. Nie mam nowego ■ .

Mamy dobry █ na te zawody.
Nie mamy dobrego █ .

Dzisiaj idziemy na █ . Dawno
nie było takiego █ .

Z rana padał █ , pójdziemy
na narty! Już nie ma █ .

ĆWICZENIE 12

Przepisz, uzupełniając według wzoru formami dopełniacza.
Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: *To jest słownik. Korzystaj ze słownika.*

1. Bokser ma złamany nos. Szkoda █ .
2. Sportowiec je zdrowy czarny chleb i biały ser. Dziś nie kupił █ i █ .
3. Kwiatek dla zwycięzcy stoi w wazonie. Brakuje jeszcze jednego █ .
4. To jest jego gwizdek sędziego. Nie słyhać █ sędziego.
5. Tenis to znakomity sport. Nie gram w █ .

ĆWICZENIE 13

Odmień 5 rzeczowników nieżywotnych z ćw. 9. i ułóż z nimi zdania.

ĆWICZENIE 14

Słowa w nawiasach użyj w miejscowniku. Z podanymi połączeniami wyrazów ułóż zdania.

Chodzić po (*park*); wędrować po (*Kijów*); mecz we (*Lwów*);
wyścig po (*kraj*); pływać po (*staw*); wygrać we (*sen*); szukać
w (*słownik*); rosnąć w (*ogród*); mieszkać w (*blok*); czekać na
(*dworzec*); znaleźć w (*leksykon*); szukać w (*tekst*); jesteśmy
w (*las*).

! Odmiana przymiotników w liczbie pojedynczej

	rodzaj męski (nieżywotny)	rodzaj nijaki	rodzaj żeński
M.	nowy wysoki tani	nowe wysokie tanie	nowa wysoka tania
D.	nowego wysokiego taniego		nowej wysokiej taniej
C.	nowemu wysokiemu taniemu		nowej wysokiej taniej
B.	nowy wysoki tani	nowe wysokie tanie	nową wysoką tanią
N.	nowym wysokim tanim		nową wysoką tanią
Msc. (o)	nowym wysokim tanim		nowej wysokiej taniej
W.	nowy wysoki tani	nowe wysokie tanie	nowa wysoka tania

W MIANOWNIKU liczby pojedynczej przymiotniki rodzaju męskiego łączone z rzeczownikami nieżywotnymi mają końcówki **-y**, **-i**; rodzaju żeńskiego – końcówkę **-a**; rodzaju nijakiego – końcówkę **-e**.

Przymiotniki rodzaju męskiego i nijakiego odmieniają się podobnie, oprócz MIANOWNIKA, BIERNIKA i WOŁACZA.

Przymiotniki rodzaju męskiego i nijakiego w NARZĘDNIKU i MIEJSCOWNIKU mają jednakową końcówkę **-ym** lub **-im**.

ĆWICZENIE 15

Porównaj odmianę przymiotników z tabeli z odpowiednią odmianą przymiotników w języku ukraińskim. Co je łączy, a co różni?

ĆWICZENIE 16

Określ przymiotnikami następujące rzeczowniki: *słońce*, *szkoła*, *zeszyt*, *kwiatek*, *drzewo*, *kanapka*. Ułóż z każdym zdanie.

ĆWICZENIE 17

Odmień przez przypadki wyrażenia:

Wysokie drzewo, ładna pogoda, stary dąb, soczyste jabłko, czerwona wstążka, czysty zeszyt.

ĆWICZENIE 18

Zapisz po ukraińsku poniższe sporty. Które z nich chciałyś / chciałbyś uprawiać?

Gimnastyka	tenis	kajakarstwo
koszykówka	rzut oszczepem	pchnięcie kulą
siatkówka	kolarstwo	skoki narciarskie
piłka ręczna	skok w dal	sporty wodne
narciarstwo	łyżwiarstwo	skok wzwyż
akrobatyka	piłka nożna	hokej
pływanie	szermierka	
szachy		
zapasy		
boks		
jeździectwo		

Odmiana czasowników koniugacji -e, -esz w czasie teraźniejszym

liczba pojedyncza				
	<i>pisać</i>	<i>chcieć</i>	<i>móc</i>	<i>gotować</i>
1. [ja]	pisz e	chc e	mog e	gotuj e
2. [ty]	pisz esz	chc esz	moż esz	gotuj esz
3. on / pan ona / pani ono	pisz e	chc e	moż e	gotuj e

liczba mnoga				
1. [my]	pisz emy	chc emy	moż emy	gotuj emy
2. [wy]	pisz ecie	chc ecie	moż ecie	gotuj ecie
3. oni / panowie oni / państwo one / panie	pisz ą	chc ą	mog ą	gotuj ą

Czasowniki koniugacji **-e**, **-esz** w 1. osobie liczby pojedynczej zawsze mają końcówkę **-e**, w 2. osobie l.p. końcówkę **-esz**, w 2. osobie l.mn. **-ecie**, w 3. osobie l.mn. **-ą** (jak czasowniki pozostałych koniugacji).

Wiele czasowników tej koniugacji ma inny temat w 1. os. l.p. i 3. os. l.mn., a inny w pozostałych osobach, np. **móc** (*w tabeli*), ale też np. **iść** (*idę, idziesz...*), **wieźć** (*wiozę, wiesziesz...*), **nieść** (*niosę, niesiesz...*), **brać** (*biore, bierzesz...*) itd.

Pamiętaj o zmianie części tematu w czasownikach typu *gotować*. Tu zawsze cząstka **-owa-** w odmianie zmienia się na **-uj-**! Tak samo w czasownikach typu *przygotowywać*: cząstka **-ywa-** w odmianie zmienia się na **-uj-** (*przygotowuję, przygotowujesz...*). Osobliwą zmianę ma czasownik *wstawać* (**-awa-** na **-aj-**): *wstaję, wstajesz*.

ĆWICZENIE 19

Odmień czasowniki **pracować**, **brać**, **rysować**, **myć**, **wstawać**, **chcieć**, **kibicować** w czasie teraźniejszym.

ĆWICZENIE 20

Przepisz, uzupełniając zdania formami czasowników *pisać*, *iść* według wzoru. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

WZÓR: [Ja] Piszę list. Idę do szkoły.

[Ty] na kartce.

On zadanie domowe.

Ona ćwiczenie.

Ono kredą.

Teraz [my] dyktando.

[Wy] teraz streszczenie.

Oni w notesach
wyniki meczów.

One szybko.

Pan ładnie.

Pani mejla do koleżanki.

Panie do redakcji.

Państwo pozdrowienia.

Panowie nieczytelnie.

[Ty] do teatru.

On na mecz.

Ona ulicą.

Dziecko powoli.

[My] do muzeum.

[Wy] na spacer.

Od razu po lekcjach
oni do domu.

One do parku.

Pan na grę w koszykówkę.

Pani na zakupy.

Panie na basen.

Państwo na wystawę.

Panowie szybko.

ĆWICZENIE 21

Przepisz. Czasowniki w nawiasach zapisz w odpowiedniej formie.

Dyplomy z zawodów sportowych (*leżeć*) na biurku.

Puchary ze szkolnych konkursów sportowych (*stać*) na szafie. Taras (*pisać*) e-maila do kolegi z informacją, że jutro odbędą się we Lwowie eliminacje do Pucharu Świata w lekkiej atletyce.

Na stadionie (*kosić*) trawę przed meczem.

Pierwszy raz dzieci (*widzieć*) tego sportowca, absolwenta naszej szkoły.

Mama (*szyć*) specjalne ubranie dla swojego syna na jutrzejszy mecz.

Komu jeszcze [ty] (*dawać*) zaproszenie na nasz mecz? Ja z Tarasem bardzo (*lubić*) chodzić po górach.

[My] („*Wygrywać*”) – powiedzieliście, dlaczego [wy] (*żartować*)?

Dzisiaj telewizja (*transmitować*) mecz piłki nożnej z nowego stadionu we Lwowie.

ĆWICZENIE 22

Przepisz, dodając czasowniki *móc*, *lubić*, *kochać*, *pisać*, *krzyczeć*, *osiągać*, *brać*, *projektować*, *pływać*, *wnosić* w odpowiedniej formie. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

Olga wazon z kwiatami dla zwycięzców. Grafik komputerowy plakat na szkolne zawody sportowe. Wasza drużyna udział w meczu. Sportowcy dobre wyniki. Jesteś pracowita, zawsze wszystkie ćwiczenia. Taras zawody tenisowe. My naszą drużynę. Po lekcjach uczniowie iść do domu. Na meczu : „My nie, my nie, my nie, my nie, my nigdy nie poddamy się!”. Otylia Jędrzejczak doskonale na tych zawodach!

Pisownia wyrazów z *ch* i *h*

W języku polskim *ch* i *h* oznaczają jeden dźwięk, który się wymawia jak ukraiński [x].

<i>ch</i>	piszemy, gdy w odpowiednikach ukraińskich jest <i>x</i> .	<i>chata</i> – <i>xata</i> ; <i>chór</i> – <i>xop</i> ; <i>chemia</i> – <i>ximia</i> ; <i>kochać</i> – <i>koxati</i> .
<i>h</i>	piszemy, gdy w odpowiednikach ukraińskich jest <i>z</i> albo brak spółgłoski	<i>hamak</i> – <i>zamak</i> ; <i>humor</i> – <i>zumor</i> ; <i>hetman</i> – <i>zetyman</i> ; <i>historia</i> – <i>istoria</i> ; <i>Hanna</i> – <i>Ganna</i> ; <i>Hiszpania</i> – <i>Ispania</i>

W wyrazach *Podhale*, *halny*, *harcerz*, *herbata*, *hełm* i niektórych innych piszemy *h*.
Gdy masz wątpliwości, sięgnij do słownika!

ĆWICZENIE 23

Przepisz wyrazy, uzupełniając je odpowiednio literami *ch* lub *h*. Przy wykonaniu ćwiczenia warto skorzystać z *Praktycznego Polsko-Ukraińskiego Słownika Ortograficznego!* Ułóż 5 zdań z wybranymi wyrazami. Zapisz ukraińskie odpowiedniki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

■uta, ■uślawka, wi ■er, przy ■odzić, u ■o, ■ęc, śmie ■,
■erbata, Nowa ■uta, ■amulec, ■łopiec, ■mura, ■leb,
pu ■ar, mu ■a, ku ■nia, ■ałwa, bo ■ater, mu ■a, wa ■adło,
me ■anizm, zapa ■, ■ałas, ■oroba, ■rzaszcz, ■istoria,
■oryzont, ■ulajnoga, ■aczyk, Pod ■ale, ■amak, uśmie ■,
ko ■ać, pu ■ar, s ■emat, ropu ■a, łańcu ■, kiel ■, ■art,
■onor.

ĆWICZENIE 24

Wpisz podane wyrazy do tabelki, odszukaj ukraińskie odpowiedniki. Uwaga! Nie rozwiązuj ćwiczenia w podręczniku!

wyrazy z <i>h</i>	wyraz ukr.	wyrazy z <i>ch</i>	wyraz ukr.
bohater	богатыр	chomik	хом'як
■	■	■	■

Hamak, haczyk, tchórz, hotel, hymn, chart, choroba, chochła, chodzić, huśtawka, chrupać, chrząszcz, dach, śmiech, hałas, mucha, orzech, hipopotam, historia, hektar, hełm, kochać, harcerz, hetman, chałwa, chan, Chełm, huta, humor.

Hełm

Miasto Chełm

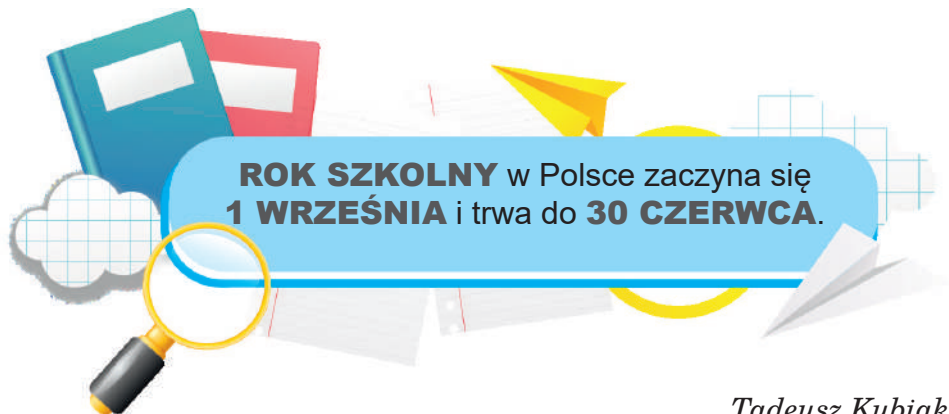

ĆWICZENIE 25

Wymawiaj szybko i dokładnie.

Pchła pchłę pchała, pchła płakała.

Święta narodowe i tradycje ludowe

ROK SZKOLNY w Polsce zaczyna się
1 WRZEŚNIA i trwa do **30 CZERWCA**.

Tadeusz Kubiak

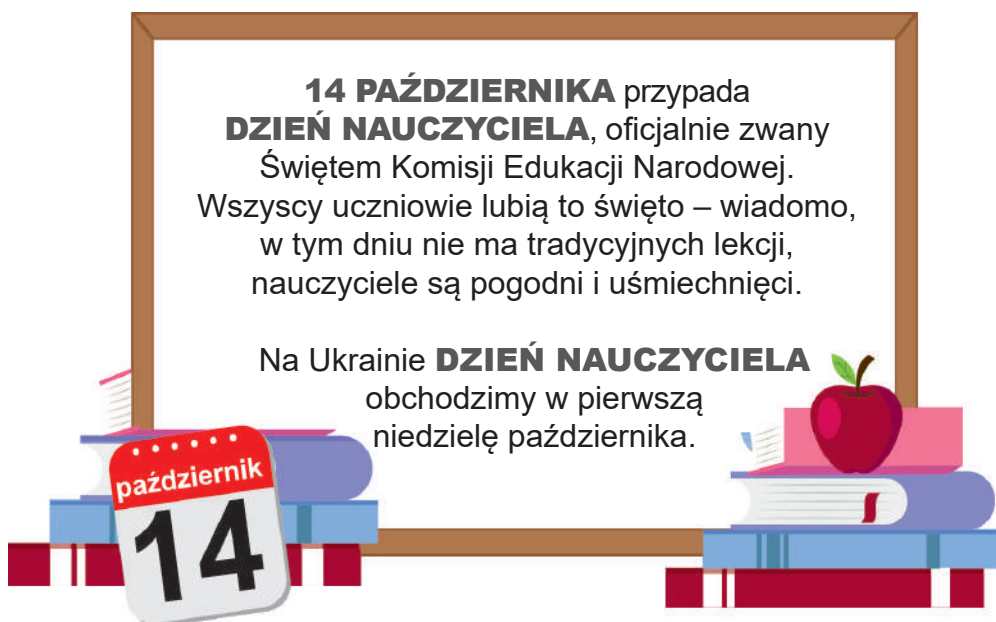
Wiersz na powitanie szkoły

Żegnajcie lasy zielone,
Żegnajcie rzeki błękitne.
Już wrzesień idzie przez łąki
I wrzosem liliowo kwitnie.

Już się zwołują jaskółki,
Już bocian rozkłada skrzydła,
Żurawie lecą po niebie,
Jak na dawnych malowidłach.

Żegnajcie, letnie przygody,
Czas już powracać do domu.
Złocą, czerwienią się liście
dębów, jesionów i klonów.

Witaj nam, szkoło radosna,
grająca dzwonkiem co rano!
Dzień dobry, szkoło wesoła.
Lesie i łąko, dobranoc.

14 PAŹDZIERNIKA przypada
DZIEŃ NAUCZYCIELA, oficjalnie zwany
Świętem Komisji Edukacji Narodowej.
Wszyscy uczniowie lubią to święto – wiadomo,
w tym dniu nie ma tradycyjnych lekcji,
nauczyciele są pogodni i uśmiechnięci.

Na Ukrainie **DZIEŃ NAUCZYCIELA**
obchodzimy w pierwszą
niedzielę października.

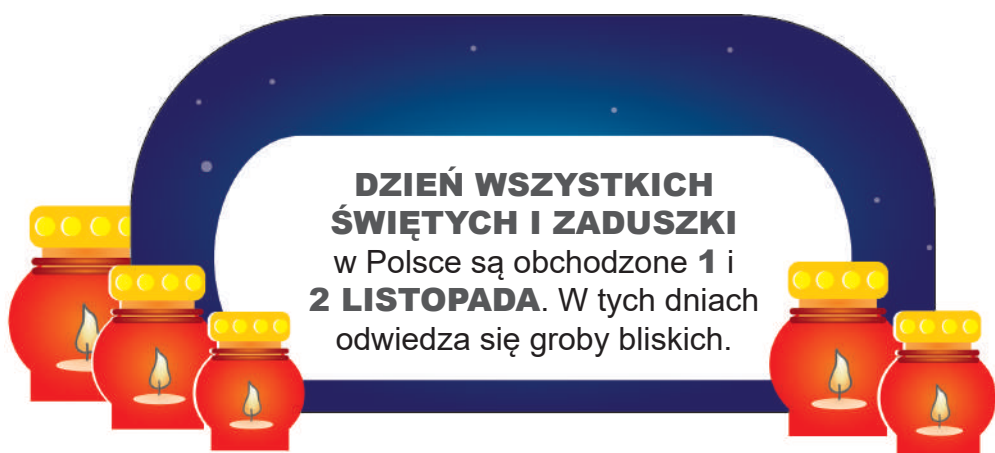
Czesław Janczarski

Słowa dla Naszej Pani

Wiele pięknych kwiatów znamy
tulipanów, róż i bzów.
My dla naszej Pani mamy
najpiękniejsze kwiaty słów.

Słowo – miłość za Jej troski,
słowo – wdzięczność za Jej trud.
Dar to skromny, dar uczniowski
wyśpiewany z serc jak z nut.

Wiele gwiazd na niebie błyszczą
i srebrzysty płonie nów.
Dziś dla Pani mamy wszyscy
najpiękniejsze gwiazdki słów.

Hanna Łochocka

Płoną świecezki

Dzień jesienny tak cicho
Jak liść żółkły opada;
Złoto ma z października
Smutek ma z listopada.

I w ten smutek złotawy,
I w ten płomyk zamglony
Przybrały się Zaduszki
Jak w przejrzyste welony.

Płoną świecek szeregi,
Płoną świecek tysiące,
Powiewają płomyki
Zamyślane i drżące.

Więc płomykiem jak dłonią,
Dłonią ciepłą i jasną,
Pozdrawiamy tych wszystkich,
Których życie już zgasło.

ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

obchodzone jest w Polsce **11 LISTOPADA**.

Upamiętnia ono odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach niewoli (1795–1918). Dla uczczenia święta tego dnia odbywają się uroczystości z najwyższymi przedstawicielami władz państwowych. Obchodom często towarzyszy śpiewanie pieśni patriotycznych.

Michał Jankowiak

Jedenasty Listopada

Jest w kalendarzu data,
Wspominał o niej tata,
Biała, czysta jak miłość,
Jak miłość do Ojczyzny...
Czerwona niczym krew,
Polskiego mężczyzny.

Jest taki dzień na Świecie,
I pewnie już to wiecie,
W tym dniu Orzełek Biały,
Uwolnił nasz Kraj cały,
Na koniu z szablą w dłoni,
Zaborcę z Polski zgonił.

Jest takie święto,
Mówił mi tata.
Że Polska znów;
Na mapach Świata,
A święto to wypada,
Jedenastego listopada.

Dzień Niepodległości Ukrainy
obchodzimy 24 sierpnia.

MIKOŁAJKI to jedno z najprzyjemniejszych dni w grudniu. Tego dnia ludzie obdarowują się drobnymi upominkami, zwykle w postaci słodczy lub skromnych zabawek. Święto ma swój zwyczaj. Prezenty otrzymują tylko te osoby, które były grzeczne.

Mikołajki obchodzi się w Polsce **6 GRUDNIA**.

Do ukraińskich dzieci **ŚW. MIKOŁAJ** przynosi prezenty **19 GRUDNIA**.

Dorota Gellner

Gdzie jest Mikołaj?

... A daleko, daleko,
gdzie się kończy podwórko,
za tajemniczą bramą,
za oszronioną furtką
czekają białe sanie
z brodatym Mikołajem,
i już zimową gwiazdę
na niebie ktoś zapalił.

Kiedy na zimowym niebie
zabłyśczy pierwsza gwiazda,
24 GRUDNIA w każdym
polskim domu przy wigilijnym
stole zbiera się rodzina, dzieli
się opłatkiem, obdarowuje się
prezentami. Wszyscy radośni i
uśmiechnięci śpiewają kolędy.
Na Ukrainie zaś obchodzi się
24 GRUDNIA i 6 STYCZNIA.

Leopold Staff

Gwiazda

Świeciła gwiazda na niebie,
Srebrna i staroświecka,
Świeciła wigilijnie,
Każdy zna ją od dziecka.

I przyszli – nie magowie,
Już trochę postarziali –
Lecz więcej kolędnicy,
Zwyczajni chłopcy mali.

Zwisały z niej z wysoka
Dłgie, błyszczące promienie,
A każdy promień to było
Jedno świąteczne życzenie.

Chwycili za promienie,
Jak w dzwonnicy za sznury,
Ażeby śliczna gwiazda
Nie uciekła do góry.

Chwycili w garść promienie,
Trzymają z całej siły.
I teraz w tym rzecz cała,
By się życzenia spełniły.

Lulajże Jezuniu

Lulajże Jezuniu, moja Perełko,
Lulaj ulubione me Pieścidełko.
Lulajże Jezuniu, lulaj, że lulaj
A ty go matulu w płaczu utulaj.

Zamknijże znużone płaczem powieczki,
Utulże zemdlone łkaniem usteczki.
Lulajże, Jezuniu...

Lulajże, piękniuchny nasz Aniołeczku.
Lulajże wdzięczniuchny świata Kwiateczku.
Lulajże, Jezuniu...

Lulajże, Różyczko najzdobniejsza,
Lulajże, Lilijko najprzyjemniejsza.
Lulajże, Jezuniu...

Dam ja Jezusowi słodkich jagódek
pójde z nim w Matuli serca ogródek.
Lulajże, Jezuniu...

Dam ja Jezusowi z chlebem masełka,
włożę ja kukielkę w jego jasełka.
Lulajże, Jezuniu...

Dam ja Ci słodkiego, Jezu, cukierka
rodzyneków, migdałów z mego pudełka.
Lulajże, Jezuniu...

Cyt, cyt, cyt niech zaśnie małe Dzieciątko
oto już zasnęło niby kurczątko.
Lulajże, Jezuniu...

Cyt, cyt, cyt wszyscy się spać zabierajcie,
mojego Dzieciątka nie przebudzajcie.
Lulajże, Jezuniu...

**31 GRUDNIA –
1 STYCZNIA – NOC
SYLWESTROWA.**

To jest wesołe
święto powitania
Nowego Roku.

O co prosimy Nowy Rok?

Podaruj nam, Nowy Roku
blask promieni znad obłoków.
Wszystkim bliskim zdrowie, spokój
podaruj nam Nowy Roku.
Podaruj nam dni wesołe,
dobrą klasę, miłą szkołę.
Podaruj nam blask na twarzy
i to, o czym każdy marzy.

W tym okresie uczniowie i studenci mają
wakacje zimowe zwane feriami.

Na wiosnę obchodzimy święto
nad świętami –
**WIELKANOC,
ZMARTWYCHWSTANIE
PAŃSKIE.**

Maria Konopnicka

Zadzwończyły już dzwony

Zadzwończyły już dzwony,
dzień nastał wesoły.
Pod święconym pieczywem
uginają się stoły.
Leży jajko święcone
malowane farbami –
kto też dzisiaj tym jajkiem
będzie dzielił się z nami?
A więc ojciec i matka –
oni pierwsi najpewniej,
potem bracia i siostry,
i sąsiedzi i krewni,
Potem ... nie wiem kto dalej,
a odgadnąć to sztuka
może jakiś gość z drogi
do drzwi chaty zapuka.
Może dziadzius zgrzybiały,
co się modli w kościele?
To się także tym jajkiem
z biednym dziadkiem podzielę.

3 MAJA 1791 roku w Polsce została uchwalona Konstytucja.
To była druga na świecie po USA spisana konstytucja.
KONSTYTUCJA TRZECIEGO MAJA
weszła do tradycji patriotycznej.

ŚWIĘTO KONSTYTUCJI
3 MAJA

Stanisław Aleksandrak

Rocznica

Trzeci Maja radością wiosenną
wszystkich ludzi dziś w Polsce powitał,
Sztandarami biało-czerwonymi
umała się Rzeczpospolita.

Umały się też pierwszym kwieciem
łąki, pola i w ogrodach drzewa,
Maj się pieśnią zwycięskiej wiosny
zgodnym chórem z ludzi rozśpiewał.

Rozpłynęła się już pieśń radosna
głośnym echem po ojczystym kraju
– Witaj, witaj, Majowa Rocznicu,
pamiętny Trzeci Maju.

26 MAJA w Polsce to **DZIEŃ MATKI**. Witamy swoje mamy serdecznymi słowami, darzymy je swoją ogromną miłością, wdzięcznością i niskim do samej ziemi ukłonem. W tym dniu darujemy matkom bukiety kwiatów.

DZIEŃ MATKI na Ukrainie jest obchodzony w drugą niedzielę maja.

Palo Kanizaj

Miłość Mamy

Miłość Mamy nie waży się na gramy!
Mama – dotknięciem dłoni
największy smutek przegoni!

Miłość Mamy nie waży się na kilogramy!
Gdy Mamusia usiądzie przy tobie,
Lżej – nawet w ciężkiej chorobie!
Chociaż się waży na tony hipopotamy i dzwony,
to takiej wagi nie mamy,
żeby zważyła miłość Mamy.

Wszystko, co Mama nam daje,
co będzie, co jest, co już było,
i Mama, i my obok mamy
– to miłość.

Kalendarz pełen radości

Nowy Rok. Dwa krótkie słowa –
i wszystko będzie od nowa:
styczeń, luty i marzec:

Bałwanki, sanki, sasanki,
ciepły wiatr wydmie firanki –
i już się wiosna pokaże.

Powrócą ptaki z południa
las się rozśpiewa jak lutnia:
kwiecień, maj –
dwa pachnące miesiące.
A potem stanie przed domem
czerwiec z koszykiem poziomek,
czerwiec promieni jak słońce.

A lipiec przysiądzie na lipie,
miodowym kwiatem posypie,
zapachnie żniwem i żytem.

Potem nad sadem rozbłyśnie
sierpień rumiany jak wiśnie,
sierpień okryty błękitem.

Srebrny od nitek pajęczych
wrzesień dzwonekami zadźwięczy:
– Dzieci, już pora do szkoły!

Ech, pora kolorowa,
błyszcząca, kasztanowa,
październik, październik wesoly!

Listopad – wiatr jak latawiec
i biały szron na murawie
i chmury śniegiem pachnące.

Grudzień z choinką i w szubie.
Lubię choinkę i grudzień, lubię
cały rok – wszystkie miesiące!

Słownik

A abecadło – алфавіт, абетка

adres – адреса

afisz – афіша

agrest – агрус

akcent – наголос; акцент

aksamit – оксамит

aktor – актор, артист

aktywny – активний

album – альбом

aleja – алея

alfabet – алфавіт; абетка

analiza – аналіз

arbuz – кавун

architekt – архітектор

archiwum – архів

artysta – артист; художник

atrament – чорніло

auto – автомобіль

B babcia – бабуся

baczenie – уважно; пильно

bać się – боятися

bajeczny – казковий; неймовірний

bajka – казка; байка

balon – кулька

bałwan – сніговик

bardzo – дуже, вельми

barszcz – борщ

barwny – барвистий, кольоровий

basen – басейн

baśń – казка

bawić się – гратися

bażant – фазан

beczeć – бекати, мекати

bezokolicznik – інфінітив,

неозначена форма дієслова

bezpieczny – безпечний

bęben – барабан

bębnąć – барабанити; тарабанити

białko – білок

biec – бігти

bieg – біг

biedronka – сонечко (комаха)

biegać – бігати

biodro – бедро

biurko – письмовий стіл

blask – блиск

blisko – близько

blizna – шрам

błąd – помилка

błądnie – помилково

błękitny – блакитний, синій

błona – оболонка

błyskawica – блискавка

błyszczący – блискучий

bocian – лелєка

bogaty – багатий

bogini – богиня

bohater – герой

boisko – спортивний майданчик

borowik – боровик

borówka – чорниця

bób – біб

bóbr – бобер

ból – біль

brać – брати; приймати

brać się – братися

bratanek – племінник

brązowy – коричневий

brew – брова

brudnopis – чернетка

bruk – бруківка

brzeg – берег

brzmiąc – луна́ти; звучати

brzoskwinia – персик

brzoza – береза

brzuch – живіт

brzydki – негáрний, бридкий

buda – будка

budować – будувати

budynek – будинок

budzić się – прокидатися

budzik – будильник

bukiet – букет

bułka – булка

burza – буря; гроза

burzliwy – бурхливий

byt – буття

C całkiem – зовсім; цілком
 cały – цілий, весь
 cecha – ознака, прикмета
 celnik – митник
 celować – цілити(ся)
 celownik – давальний відмінок
 cena – ціна
 centrum – центр
 cera – шкіра (обличчя)
 cętka – цятка
 chciwy – жадібний
 chemia – хімія
 chleb – хліб
 chłopiec – хлопець
 chłód – холод
 chmura – хмара
 chodnik – тротуар
 chodzić – ходити
 choinka – ялінка
 chomik – хом'як
 chory – хворий
 chować – ховати
 chór – хор
 chrzan – хрін
 chrzest – хрещення
 chudy – худий
 chwalić – хвалити
 chyba – хіба
 ciało – тіло
 ciastko – тістечко
 ciągle – постійно
 ciągnik – трактор, тягач
 cicho – тихо
 ciemność – темрява
 cienki – тонкий
 ciepło – тепло
 cieszyć (się) – тішити(ся)
 ciężar – вантаж, тягар
 ciocia – тітка
 cisza – тиша
 spota – чеснота
 codzienny – щоденний
 córka – дочка
 cudny – чудовий
 cudzoziemiec – іноземець
 cukier – цукор
 cytryna – лимон

czapka – шапка
 czarny – чорний
 czasopismo – журнал
 czasownik – дієслово
 czar – чари
 czekać – чекати
 czekolada – шоколад
 czerwiec – червень
 czerwony – червоний
 czesać (się) – розчісувати (ся)
 częstować – пригощати, частувати
 część – частина
 człowiek – людина
 czoło – чоло
 czwartek – четвер
 czysty – чистий
 czyścić – чистити
 czytać – читати
 czytelnik – читач

Ć ćma – нічний метелик
 ćwiczenie – вправа

D dać – дати
 daleko – далеко
 danie – страва
 dawać – давати
 dąb – дуб
 dać – дуги, дмұхати
 decyzja – рішення
 deklinacja – відміна
 dentysta – зубний лікар
 deser – десерт
 deska – дошка
 deszcz – дощ
 dłoń – долоня
 długi – довгий
 długopis – кулькова ручка
 długość – довжина
 dobranoc – (на) добраніч
 dojrzały – зрілий; спілий
 dolny – нижній
 dołączać się – приєднуватися
 dom – дім
 doniczka – вазон
 dopełniacz – родовий відмінок
 dorodny – великий, огрядний
 dorosły – дорослий

doskonały – доскона́лий
 dotrzeć – дійти́
 dotyczyć – стосувáтися
 dowcip – жарт
 dowiedzieć się – дізнатися
 dowolny – будь-який; довільний
 dozorca – двірник
 droga – доро́га
 drogi – дорогі́й
 drób – свійська (домáшня) пти́ця
 drukarz – друкáр
 drużyna – кома́нда
 drzemać – дрімáти
 drzwi – двéрі
 dużo – бага́то
 duży – великий
 dyktando – дикта́нт
 dynia – гарбу́з
 dyplomata – диплома́т
 dywan – килим
 dyżur – чергува́ння
 dzban – глéчик
 dziadek – діду́с
 dziecko – дити́на
 dzielnica – кварта́л
 dzielnie – енергі́йно
 dziennik – щодéнник, клáсний
 журнал
 dzień – день
 dziewczyna – дівчина
 dzięcioł – дя́тел
 dziękować – дякувати
 dzik – ди́кий каба́н
 dziś, dzisiaj – сьогóдні
 dzwonek – дзвіно́к, дзвóник
 dźwięk – звук
 dźwig – кран
 dżdżownica – дощові́й хробáк
 dżdży – дощіть
 dzinsy – джінси

E egzamin – іспит, екза́мен
 elementarz – буквáр
 elipsa – елі́пс
 emeryt – пенсіоне́р
 epoka – епо́ха

F fala – хви́ля

fasola – квасо́ля
 ferie – канікули
 filiżanka – ча́шка, філіжа́нка
 fioletowy – фіолéтовий
 fiołek – фіа́лка
 flaga – пра́пор
 flet – флéйта
 foka – тюле́нь
 fotel – крісло
 fryzjer – перукáр
 fujarka – сопілка, дудка
 futro – ху́тро; шуба

G gabinet – кабіне́т
 gablota – вітри́на
 gad – репти́лія
 gadać – бала́кати, говори́ти
 gałązka – гілка
 garncarz – гонча́р
 garnitur – костю́м
 garść – жме́ня
 gasić – гаси́ти
 gawęda – бeсiда
 gąsienica – гусени́ця
 gąska – гуска
 geniusz – ге́ній
 gil – снігу́р
 głęboki – глибо́кий
 głos – го́лос
 głowa – голова́
 głód – го́лод
 głuchy – глухий
 gmach – буди́нок; будівля
 gniazdo – гніздо́
 godło – герб
 gołąb – го́луб
 gorący – гаря́чий
 gorzki – гіркий
 gość – гість
 gotować – вари́ти
 góra – гора́
 górnik – гірник
 grać – гра́ти
 granatowy – те́мно-си́ний
 granica – кордо́н
 gratulować – віта́ти
 groźny – грі́зний
 grudzień – гру́день

grzbiet – хребёт
 grzeczny – ввічливий, чёмний
 grzyb – гриб
 gwar – гомін
 gwiazda – зірка

H haczyk – гачок
 haftować – вишивати
 haker – хакер
 hałaśliwy – галасливий, гучний
 hamulec – гальмо
 hasło – пароль
 herb – герб
 herbata – чай
 higiena – гігієна
 historia – історія
 honor – честь
 hulajdusza – гультіпака
 hultaj – гультай
 huśtawka – гойдалка
 hymn – гімн

I igła – голка
 ilość – кількість
 imieniny – іменіни
 imię – ім'я
 inżynier – інженер
 iść – йти

J jabłko – яблуко
 jadłospis – меню
 jagoda – ягода
 jajecznicza – яєчня
 jakoś – якось
 jarzynowy – овочевий
 jaskółka – ластівка
 jastrząb – яструб
 jaszczurka – ящірка
 jechać – їхати
 jedwab – шовк
 jedzenie – їжа
 jesień – осінь
 jeszcze – ще
 jeść – їсти
 jezioro – озеро
 jeź – їжак
 język – язик; мова
 jutro – завтра

K kajak – байдарка
 kalafior – цвітна капуста
 kalendarz – календар
 kałuża – калюжа
 kamień – камінь
 kamizelka – безрукавка
 kanapa – диван
 kanapka – бутерброд
 kangur – кенгур
 kapelusz – капелюх
 kark – потилиця
 karuzela – карусель
 kasza – каша, крупа
 kaszel – кашель
 katar – нежить
 kupić (się) – купити(ся)
 kąt – кут
 kciuk – великий палець
 kelner – офіціант
 kęs – кусок
 kibic – уболівальник
 kibicować – уболівати
 kiedy – коли
 kielbasa – ковбаса
 kierowca – водій
 kierownik – керівник
 kierunek – напрям
 klasa – клас
 kluski – галушки
 kłamać – говорити неправду,
 обманювати
 kłamstwo – обман; неправда
 kłócić się – сваритися
 kłujący – колочий
 kobieta – жінка
 kochać – кохати
 kogut – півень
 kolacja – вечеря
 kolano – коліно
 kolarstwo – велоспорт
 kolarz – велосипедист
 kolega – однокласник
 kolej – залізниця
 kolejarz – залізничник
 kolor – колір
 kołnier – комір
 koło – круг; колесо

kołysanka – колиско́ва
 komputer – комп'ю́тер
 komórka – мобі́льний телефо́н
 kondygnacja – ріве́нь, по́верх
 koniec – кіне́ць
 konieczność – необхі́дність
 koniugacja – дієвідмі́на
 konto – раху́нок, обліко́вий за́пис
 koń – кінь
 końcówka – закінче́ння
 kosz – коши́к
 kreda – кре́йда
 kredka – кольоро́вий оліве́ць
 król – коро́ль
 książka – кни́жка
 księga – кни́га
 księżyc – міся́ць (на не́бі)
 kwiecień – квіте́нь
 krzak – ку́щ
 krzyk – кри́к
 krzywda – кривда́
 kukurydza – кукуру́дза

L laboratorium – лаборато́рія
 lampa – світи́льник
 laptop – ноутбу́к
 las – ліс
 latarnia – ліхтар
 lato – літо
 ład – су́ша
 lecieć – леті́ти
 lekarz – ліка́р
 lekcja – уро́к
 lekki – легкий
 lektura – чита́ння
 len – льон
 leżeć – лежа́ти
 liczebnik – числі́вник
 liczny – чисе́льний
 lipiec – ліпе́нь
 lis – лиси́ця
 lista – спі́сок
 listonosz – листоно́ша
 listopad – листопа́д
 lodówka – холоди́льний
 lody – моро́зиво
 los – до́ля
 lotnik – льо́тчик

łód – лі́д
 lud – лю́ди
 lustro – дзе́ркало
 luty – лю́тий
 luźny – ві́льний, просто́рий

Ł łabędź – ле́бідь
 ładny – га́рний
 ładować – ванта́жити; заря́джати
 ładunek – ванта́ж
 łagodny – ла́гідний
 łakomy – жа́дібний
 łapać – лові́ти
 łaskawy – ми́лостивий
 łatwy – досту́пний; легкі́й
 ławka – ла́вка; па́рта
 łązić – ла́зити
 łazienka – ва́нна кімна́та
 łącznie – ра́зом
 łączyć (się) – з'є́днувати(ся),
 една́ти(ся)
 łąka – лу́ка, лу́г
 łodyga – стеблó
 łokieć – лі́коть
 łowić – лові́ти
 łódka – чо́вен
 łóżko – лі́жко
 łuk – дуга́; а́рка
 łyk – ковто́к
 łyżka – ло́жка
 łyżwy – ковзани́
 łyza – сльо́за

M machać – маха́ти
 magazyn – скла́д
 maj – тра́вень
 makaron – макаро́ни
 makówka – ма́ківка
 malarstwo – живо́пис
 malarz – худо́жник
 malować – фарбува́ти
 mała – ма́впа
 mały – мали́й
 manowce – мано́вці
 mapa – ка́рта
 marchew – мо́рква
 marmolada – мармела́д
 marynarka – піджа́к

marynarz – моряк
 marzec – березень
 marzenie – мрія
 masło – масло
 maszynista – машиніст
 mądrość – мудрість
 mądry – мудрий; розумний
 mąka – борошно, мукá
 mąż – чоловік
 mecz – матч
 melodyjny – мелодійний
 melon – диня
 menadżer – менеджер
 metoda – метод
 męka – мука, страждання
 męski – чоловічий
 męstwo – мужність
 męczyzna – чоловік; мужчина
 mgnienie – мить
 mianownik – називний відмінок
 miasto – місто
 miecz – меч
 mieć – мати
 miedza – межа
 miejsce – місце
 miejscownik – місцевий відмінок
 miejski – міський
 mierzyć – міряти
 miesiąc – місяць
 mieszany – змішаний
 mieszkać – жити, проживати
 mieścić – містити
 mięso – м'ясо
 mięta – м'ята
 migotać – мерехтіти
 mijać – минати
 milczeć – мовчати
 milczenie – мовчання
 miły – милий; приємний
 miniony – минулий
 minuta – хвили́на
 miotać – метати
 miód – мед
 misja – місія
 mit – міф
 mleko – молоко
 młodość – молодість, юність
 młody – молодий, юний

młodzież – молодь
 mnich – монах, чернець
 moc – сила
 mocny – міцний
 mokry – мокрий
 morela – абрикос
 mors – морж
 morski – морський
 morze – море
 most – міст
 motyl – метелик
 może – можливо
 móc – могти
 mówić – говорити
 mózg – мозок
 mrówka – мурашка
 mróz – мороз
 mundur – мундир
 musieć – мусити
 muzeum – музей
 myć (się) – мити(ся)
 mysz – миша
 myśl – думка
 myśleć – думати

N nachylać (się) – нахиляти(ся),
 нагинати(ся)

naczynie – посуд
 nadużycie – зловживання
 nagle – раптом
 nagrać – записати
 najpierw – передусім
 najwięcej – найбільше
 nalepka – наклейка, наліпка,
 етикетка
 naleśnik – налісник
 nalewać (się) – наливати(ся)
 namiot – намет
 napisać – написати
 napój – напій
 naprawa – ремонт
 naprawdę – справді
 naprzeciw – на(в)проти
 naprzód – вперед
 na przykład – наприклад
 naród – народ, нація
 narty – лижі
 narzędnik – ору́дний відмінок

następnie – по́тім
 nastrój – на́стрій
 natarczywy – настíрливий
 natura – приро́да
 natychmiast – нега́йно
 nauczyciel – вчи́тель
 nauczycielka – вчи́телька
 nauczyć – навчи́ти
 nawet – на́віть
 nazwać – назва́ти
 nazwisko – прізви́ще
 nazywać (się) – зва́ти(ся),
 назива́ти(ся)
 nić – нítка
 niebawem – незаба́ром, ско́ро
 niebieski – голу́бий, блакі́тний
 niebo – не́бо
 niechęć – небажа́ння
 nieco – де́що, трóхи
 niedziela – неді́ля
 niedźwiedź – ведмі́дь
 niełatwy – нелéгкий
 nieobecność – відсу́тність
 nieobecny – відсу́тній
 nieprawidłowo – непра́вильно
 nieść – нести́
 nietoperz – кажáн
 niezapominajka – незабу́дка
 niezawodny – надíйний
 niezbędný – необхі́дний
 niski – низькі́й
 niszczyć – ни́щити
 noc – ніч
 notować – запи́сувати
 nowoczesny – суча́сний
 nożyce – но́жиці
 nóż – ніж
 numer – но́мер
 nota – но́та

O obawa – побóювання
 obcy – чужі́й
 obecnie – тепéр, нінí
 obecność – прису́тність
 obfity – щéдри́й
 obiad – обі́д
 obojętny – байду́жий
 obowiązkowy – обов'язко́вий

obóz – та́бір
 obraz – карта́на
 obrus – скатерти́на
 obserwować – спостеріга́ти
 obszar – прóстір, теритóрія
 obuwie – взуття́
 obwarzanek – буб́лик
 obywatelstwo – громада́нство
 ocean – океáн
 ocena – оці́нка
 oczywiście – зрозумі́ло
 odcinek – відрі́зок
 oddać – відда́ти
 od dawna – зда́вна
 oddychać – дихати́
 odpoczynek – відпочи́нок
 odpowiadać – відпові́дати
 odpowiedź – відпові́дь
 opowiadać – розпо́відати
 odwiedzać – відві́дувати
 ogłoszenie – оголо́шення
 ognisko – бага́ття, во́гнище
 ogon – хві́ст
 ogórek – ogірóк
 ogromny – величезні́й
 ogród – сад; горóд
 ojciec – ба́тько
 ojczysty – рідни́й
 ojczyzna – батьківщи́на
 okazja – нагóда
 okno – ві́кно
 okolica – око́лиця; місцеві́сть
 określić – визначи́ти
 okropnie – жахлі́во
 ołówek – оліве́ць
 opanować – оволоді́ти
 opowiadać – розпо́відати
 orzech – горі́х
 orzeł – орéл
 orzeszek – горі́шок
 osiągnięcie – дося́гнення
 osiedle – мікрорайо́н
 osioł – осéл
 osobno – окréмо
 ostry – го́стри́й
 ostrzegać – остеріга́ти
 szukać – обма́нути
 środek – центр

owad – кома́ха
owca – вівця́
owczarek – вівча́рка
owoce – фру́кти

Ó ósemka – вісімка
ów – той
ówczesny – тогоча́сний
ówcześnie – в той час; тоді

P paczka – коробка
padać – па́дати
pagórek – па́горб
pająk – паву́к
rajeczyna – павути́ння
ramięć – пам’я́ть
ramiętać – пам’я́тати
państwo – держа́ва
papier – папі́р
parapet – підвіко́ння
parasol – парасо́ля
parter – пе́рший по́верх
partykuła – ча́стка
pas – по́яс
patrzeć (się) – диві́тися
paw – паві́ч, па́ва
raznokieć – ніго́ть
razur – кіго́ть
raź królowej – махао́н (метелик)
rażdziennik – жо́втьєнь
raźk – бру́нька
reńny – по́вний
pensja – зарпла́та
reźdel – пензель
reździć – гна́ти
riana – пі́на
riasek – пісо́к
riątek – п’я́тниця
riątka – п’я́тірка
rić – пи́ти
rieczywo – хлі́бобу́лочні ви́робы
rielęgniarka – медсестра́
ries – соба́ка, пес
rieśń – пі́сня
rietruszka – петру́шка
rięknie – га́рно
rięściarstwo – бокс
rięść – кула́к

rięta – п’я́та
riętro – по́верх
riła – пи́ла
riłka – м’я́ч
riłkarz – футболи́ст
riorun – грім
rióro – перо́; чорни́льна ру́чка
riórnik – пенал
riśać – пи́сати
riśarz – пи́сьменник
riśownia – право́пис, орфогра́фія
riśac – плóща
riśacak – наплі́чник
riścy – спи́на
riywać – пла́вати
rionury – похму́рий
riobyt – перебува́ння
riochodzenie – похóдженн́я
riociąg – по́їзд
riociecha – вті́ха
rioczątek – почáток
rioczta – по́шта
riodarować – подарува́ти
riodkoszulek – ма́йка
riodlotek – підлі́ток
riodłoga – підлóга
riodróż – по́дорож
riodstawa – оснóва
riodwórko – двóрик
riodziękować – подя́кувати
riomat – поема́
riota – поёт
riokój – мир; кімна́та
riokrewieństwo – споріднені́сть
rioliczek – щока́
riołowa – полови́на
riołudnie – півде́нь
riomarańcza – апельси́н
riomnik – пам’я́тник
riomysł – іде́я
riomysleć – поду́мати
rioniedziałek – понеді́лок
riopielaty – си́рий
rioprzedni – попере́дній
rioranek – ráнок
riorównanie – порівня́ння
riorzadek – поря́док
riorzeczka – сморо́дина, порі́чка

posiłek – їжа
 posłuszny – слухняний
 popularny – звичайний
 powierzchnia – поверхня
 powietrze – повітря
 powinszowanie – поздоровлення
 powrót – повернення
 poziomka – суніця
 pożegnanie – прощання
 przydatny – корисний
 róża – півонія
 północ – північ
 północne – північчя
 półwysep – півострів
 późno – пізно
 praca – робота
 pracownik – робітник
 prawnik – юрист
 prezentować – представляти
 prędko – швидко
 problem – проблема
 program – програма
 promień – промінь
 prosić – просити
 prosty – прямий
 prośba – прохання
 prysznic – душ
 przebieżny – підсвіжний
 przecinek – кома
 przeciwny – протилежний
 przeczytać – прочитати
 przed – перед
 przedmieście – передмістя
 przedstawienie – представлення
 przedszkole – дитячий садок
 przejazd – переїзд
 przenieść – перенести
 przesać – прірава
 przepiękny – прекрасний
 przepiórka – перепілка
 przepis – правило; рецепт
 przerwa – перерва
 przesada – перебільшення
 przeszłość – минуле
 prześliczny – прекрасний
 przychodnia – поліклініка
 przyczyna – причина
 przygoda – пригода

przyimek – прийменник
 przyjaciel – друг
 przyjazd – приїзд
 przyjaźń – дружба
 przyjmować – приймати
 przykład – приклад
 przymiotnik – прикметник
 przypadek – відмінок
 przyroda – природа
 przysłówek – прислівник
 przystanek – зупинка
 przystojny – вродливий
 przyszłość – майбутнє
 pstry – строкатий
 pszczoła – бджола
 pszenica – пшениця
 ptak – птах
 pudełko – коробка
 pukać – стукати
 punkt – точка
 puszysty – пухнастий
 pytanie – питання

Rachować – рахувати, лічити
 radosny – радісний
 radość – радість
 rajstopy – колготки
 randka – побачення
 rano – ранок
 ratusz – ратуша
 recytować – декламувати
 reguła – правило
 rekin – акула
 remis – нічия
 renifer – північний олень
 rezygnować – відмовлятися
 ręcznik – рушник
 ręczny – ручний
 ręka – рука
 rękaw – рукав
 rękawiczka – рукавичка
 robak – хробак
 robić – робити
 rocznica – річниця
 rodzaj – рід; ґатунок
 rodzeństwo – рідні брати і сестри
 rodzice – батьки
 rodzina – родина, сім'я

rodzony – рідний
 rodziny – родзінки
 rok – рік
 roślina – росліна
 rower – велосипед
 rozdzielać – розділяти
 rozkaz – наказ
 rozległy – розлогий
 rozłożyć – розкласти
 rozmaicie – різноманітно
 rozmawiać – розмовляти
 rozmiar – розмір
 rozmiażdżyć – розтрити
 rozmówca – співрозмовник
 rozporządzić (się) – розпорядитися
 rozrywka – розвага
 rozstawiać – розставляти
 rozwój – розвиток
 ród – рід
 róg – ріг
 rój – рій
 rów – рів, канава
 rówieśnik – ровесник
 również – також
 równik – екватор
 równowaga – рівновага
 równy – рівний
 róża – троянда
 różny – різний; відмінний
 różowy – рожевий
 ruina – руїна
 rura – труба
 rynek – ринок
 rysunek – рисунок
 ryzyko – ризик
 ryzykować – ризикувати
 rzadki – рідкий
 rzadko – рідко
 rząd – ряд
 rządzić – управляти, правити
 rzecz – річ
 rzeczownik – іменник
 rzeka – ріка
 rzepa – ріпа
 rzeźba – скульптура
 rzodkiewka – редиска
 rzut – кидок
 rzutnik – проєктор

Sadzić – садити
 sala – зал
 sałata – зелений салат
 sałatka – салат
 samochód – автомобіль
 samogłoska – голосний (звук)
 samolot – літак
 samotny – самотний, самотній
 sanie – сани
 sanki – санчата
 sąsiad – сусід
 schemat – схема
 schować (się) – сховати(ся)
 seler – селера
 sen – сон
 ser – сир
 sesja – сесія
 sędzia – суддя
 siadać – сидати
 siano – сіно
 siedzieć – сидіти
 sierota – сирота
 sierpień – серпень
 sikorka – синиця
 silnik – двигун
 silny – сильний
 siła – сила
 siostra – сестра
 siostrzenica – племінниця
 siostrzeniec – племінник
 skalisty – скелястий
 sklep – крамниця
 składać – складати
 skok – стрибок
 skorupa – шкарлупа
 skowronek – жайворонок
 skóra – шкіра
 skroń – скронева
 skrywać (się) – ховати(ся)
 skrzydło – крило
 skuteczny – ефективний
 skutek – наслідок
 słodki – солодкий
 słodycze – солодощі
 słoń – слон
 słońce – сонце
 słowik – соловейко

słownik – словнік
słuchać – слухати
słusznie – правильно
słynny – славетний
smaczny – смачний
smok – дракон
smukły – стрункий
sobota – субота
soczysty – соковитий
sopel – бурюлька
sójka – сойка
spacer – прогулянка
spacerować – гуляти
spać – спати
spieszyć się – поспішати
spizarnia – комора
spodek – блюдце
spodnie – штани
spojrzeć – глянути
spojrzenie – погляд
spokojnie – спокійно
społeczeństwo – суспільство
sportowiec – спортсмен
spotkać – зустріти
spotkanie – зустріч
spotykać – зустрічати
spódnica – спідниця
spójnik – сполучник
spółgłoska – приголосний звук
sprawdzać – перевіряти
stacja – станція
stać – стояти
stały – постійний
stary – старий
stolarz – столяр
stolica – столиця
stolik – столик
stół – стіл
strażak – пожежник
strus – страус
strych – горіще
styczeń – січень
swawolić – пустувати
sylaba – склад
syty – ситий
szalik – шалік
szary – сірий
szczaw – щавель

szczeniak – шеня
szczerbaty – щербатий
szczery – щірий
szczeka – щелепа
szczęście – щастя
szczotka – щітка
szczupak – щюка
szczur – щур
szczypce – щипці
szczypiorek – зелена цибуля
szeptać – шептати

Sściana – стіна
ścieżka – стежка
ślad – слід
śledź – оселедець
śliczny – прекрасний
śmiać się – сміятися
śmiały – сміливий
śmiech – сміх
śmieszny – смішний
śniadanie – сніданок
śnić się – снітися
śnieg – сніг
środa – середя
środowisko – середовище
świat – світ
światło – світло
świeca – свічка
świerszcz – цвіркун
świetnie – прекрасно, чудово
świetny – прекрасний, чудовий
świeży – свіжий
święto – свято
świt – світанок

Ttablica – дошка
taboret – табурет
taksówka – таксі
tańczyć – танцювати
tarcza – щит
taśma – стрічка
teczka – папка
telewizja – телебачення
temat – тема
teraz – тепер
tęcza – веселка
tępy – тупий

tęsknić – тужіти
 tęsknota – туга
 tłum – натовп
 toaleta – туалёт
 tor – ко́лія
 tornister – ра́нець
 trafić – потра́пити; влучіти
 trampki – кеди
 trawnik – газон
 trąba – труба́; смерч
 trąbić – трубіти
 trąbka – тру́бка
 treść – зміст
 trębacz – труба́ч
 troska – турбо́та
 tropić – висте́жувати
 troskliwy – дбайли́вий
 truskawka – полу́ниця
 tryb – поря́док
 trzeba – тре́ба
 trzoda – ста́до
 tulipan – тюльпа́н
 turysta – тури́ст
 turystyka – тури́зм
 twarz – облі́ччя
 twórczy – твóрчий
 twierdza – форте́ця
 tydzień – тижде́нь
 tygrys – тигр
 tysiąc – тис́яча
 tytuł – за́головок

Ubiegły – мину́лий
 ubrać (się) – одягті́(ся)
 ucho – ву́хо
 uciekać – вті́кати
 uczciwy – че́сний
 uczeń – у́чень
 uczony – вче́ний
 uczta – бенке́т
 udział – у́часть
 ufać – ві́рити
 ul – ву́лик
 ulewa – злі́ва
 ulga – полéгшення
 ulgowy – пі́льговий
 ulica – ву́лиця
 ulubiony – улюбле́ний

umieć – умі́ти
 umysł – ро́зум
 unikać – уніка́ти
 upadek – занепа́д
 upał – спе́ка
 uparty – впе́ртий
 uporządkować – упоря́дкува́ти
 uprzejmie – люб’я́зно
 uprzejmy – ввічли́вий
 uroczy – чарі́вний
 uroda – краса́
 urodzaj – врожа́й
 urodziny – де́нь наро́дження
 urok – чарі́вність
 urzędnik – службо́вець
 ustny – у́сний
 utalentowany – талано́витий
 uważny – ува́жний
 uzasadnienie – обгру́нтува́ння
 użycie – вжива́ння
 użyteczny – корис́ний

Wwakacje – кані́кули
 walczyć – боро́тися
 walka – боро́тьба
 warga – губа́
 warkocz – коса́
 wartość – ці́нність
 warunek – умо́ва
 waza – су́пниця
 wazon – ва́за
 ważny – важли́вий
 wąski – вузькі́й
 wątpić – сумні́ватися
 wąż – ву́ж
 wbrew – всу́переч
 wcale – зовсі́м
 wczesny – ра́нній
 wczoraj – вче́ра
 wdrapać się – віде́ртися
 według – згі́дно з
 wejście – вхі́д
 wersalka – лі́жко-дива́н
 wesoły – весéлий
 wewnętrzny – вну́трішній
 węch – нюх
 wędliny – копче́ності
 wędrować – мандрува́ти

wędrówka – мандрівка
 węgiel – вугілля
 węgierek – угорка (сливка)
 wiać – віяти; втікати
 wiadomość – (з)вістка
 wiadro – відрó
 wianek – вінóк
 wiatr – вітер
 widelec – видéлка
 widok – вид
 widokówka – листівка
 widz – глядáч
 widzenie – бáчення
 wieczór – véчip
 wiedza – знання
 wiedzieć – знáти
 wielbłąd – верблúд
 wiele – багáто
 wieloryb – кит
 wieprz – кабáн
 wierny – вірний
 wierzba – вербá
 wieszcz – прорóк
 wieś – селó
 wiewiórka – бiлка
 wieża – véжа
 większość – бiльшiсть
 wilk – вовк
 winda – лифт
 wiosna – веснá
 wiśnia – вишня
 witamina – вітамiн
 wizerunek – зобрáження
 władza – влáда
 wnosić – внóсити
 w ogóle – взагалi
 wołacz – клічний відмінок
 worek – мішóк
 wóz – віз
 wracać – (по)вертáтися
 wrotki – рóлики
 wrzesień – véресень
 wschodni – схiдний
 wspaniały – пишний
 wspominać – згáдувати
 wspólny – спiльний
 współczesny сучáсний

współczucie – спiвчуттá
 wszechświat – всéсвіт
 wszystko – все
 wtorek – вiвтóрок
 wybaczyć – вибачити
 wydarzenie – подiя
 wygląd – вигляд
 wyjątek – виняток
 wyjście – вихiд
 wykrzyknik – вигук
 wymiana – óбмін
 wymysł – вигадка
 wynik – результáт
 wyobraźnia – уява
 wyraz – слóво
 wysoki – висóкий
 wyspa – óстрiв
 wzorowy – зразкóвий
 wzór – зразок
 wzrok – зip
 wzrost – ріст

Z zabytek – пáм'ятка (старовини)
 zamek – záмок; замóк
 zaimek – займéнник
 zapoznać się – познайóмитися
 zawsze – завждi
 zegar – годiнник (великий)
 zegarek – нарúчний годiнник
 złocisty – золотiстий
 znaczek – мáрка
 znać – знáти
 zwiedzać – відвiдувати

Ż źle – погáно
 źrebię – лóшá
 źrenica – зiниця
 źródło – джерелó

Ż żagle – вiтрила
 żarłok – ненажéра
 żarówka – лáмпочка (електрична)
 żelazko – прáска
 żmija – змиá
 żubr – зубр
 żuraw – журавéль
 żurek – жýрек (бiлий борщ)

Spis Treści

Дорогий друже! / Дорога подруго!	3
Говоримо і пишемо	10
Lekcja 1. SZKOŁA	77
Lekcja 2. RODZINA	92
Lekcja 3. MIESZKANIE	107
Lekcja 4. PORY ROKU	125
Lekcja 5. URODZINY	138
Lekcja 6. ZDROWO JEM, WIĘCEJ WIEM!	151
Lekcja 7. SPORT TO ZDROWIE	167
Święta narodowe i tradycje ludowe	182
Słownik	194